

Kärsämäki, Siikalatva 2020

Tuulikaarron tuulivoimapuiston arkeologinen inventointi

Hans-Peter Schulz 28.10.2020

KESKI-POHJANMAAN ARKEOLOGIAPALVELU

Tiivistelmä

Keski-Pohjanmaan Arkeologiapalvelu suoritti arkeologisen inventoinnin Pohjois-Pohjanmaalla Kärsämäellä ja Siikalatvassa Tuulikaarron tuulivoimapuiston suunnittelualueella. Maastotyön suorittivat FM/MA Hans-Peter Schulz ja FM Stephan Schulz (Gis-sovellukset maastossa, 2 pv) 9.7.-14.7.2020 yht. 7 kenttätyöpäivän aikana. Työn tilaajat ovat Puhuri Oy ja FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy.

Tuulivoimapuiston suunnittelualue sijaitsee Kärsämäen ja Siikalatvan kuntien rajan tuntumassa Kärsämäen keskustaajamasta 10,5 km – 20 km pohjoiseen ja koilliseen sekä Siikalatvan keskustaajamasta Pulkkilasta 12 – 22,5 km etelään ja Piippolan kylästä 6 – 14,5 km lounaaseen, sen pinta-ala on 10 010,8 ha. Alueelle on suunniteltu enintään 72 tuulivoimalaa.

Ennen inventointia suunnittelualueelta tunnettiin kaksi muinaisjäänköhdettä, Martinkaarto tervahauta (mj-tunnus 1000037645) ja Pellikaisenkangas 3 (mj-tunnus 1000025371).

Inventoinnissa löytyi 33 uutta muinaisjäänköstä, pääosin tervahautoja ja tervapirtin kiukaita, lisäksi yksi kasikiröykkiöryhmä ja rakennuksen perustukset. Kulttuuriperintökohteita kartoitettiin viisi, näistä kaksi oli talon jäännöksiä, yksi muu rakennus, yksi kämpppä ja torpan paikka.

Hankkeella voi olla vaikutusta kolmeen kohteeseen: kohde 9 tervahauta sijaitsee noin 80 m etäisyydellä suunnittelusta tuulivoimalan paikasta, kohde 22 tervahauta sijaitsee n. 90 m kaakkoon suunnittelusta voimalan paikasta ja kohde 23 tervapirtin kiuas sijaitsee n. 70 m kaakkoon suunnittelusta voimalan paikasta.

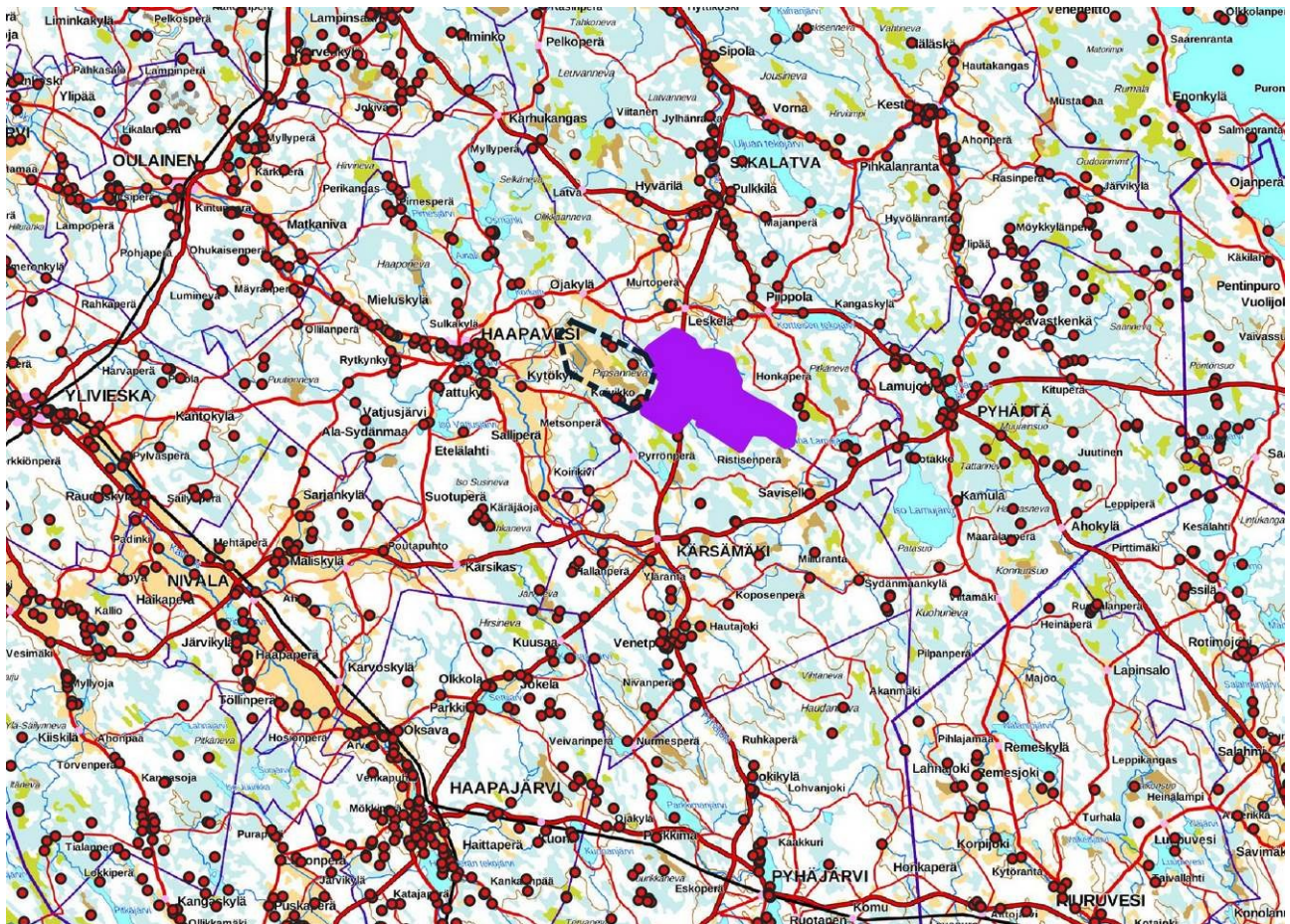
Sisällysluettelo

Osa 1 Raportti	S.
1. Perustiedot.....	3
2. Inventoinnin lähtökohdat ja menetelmät.....	4
2.1 Esiselvitys.....	4
2.2 Maastoinventointimenetelmä.....	5
3. Maisema, topografia ja geologia.....	6
3.1. Maastokuvaukset ja valokuvat.....	8
4. Alueen aiempi maankäyttö.....	16
5. Tulokset.....	18
. Yleiskartta.....	18
6. Aineistoluettelo.....	19
Osa 2 Kohdekuvaukset	
7. Kohdeluettelo.....	2/2
8. Kohdetiedot.....	2/3

1. Perustiedot

- Inventointialue:** Tuulikaarron tuulivoimapuiston suunnittelualue Kärsämäen ja Siikalatvan kuntien rajan tuntumassa Kärsämäen keskustaajamasta 10,5 km – 20 km pohjoiseen ja koilliseen sekä Siikalatvan keskustaajamasta Pulkkilasta 12 – 22,5 km etelään ja Piippolan kylästä 6 – 14,5 km lounaaseen,
- Tilajaat:** Puhuri Oy ja FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy
- Hankeomistaja:** Puhuri Oy
- Inventoinnin laji:** Osainventointi
- Kenttätyöaika:** 9.7.-14.7.2020, yht.7 kenttätyöpäivää
- Karttanumerot:** TM35-lehtijako Q4413R, Q4413L, Q4414R, Q4414L, Q4431L, Q4432L; vanha yleislehtijako, 3411 04, 05, 07, 08, 10, 11
- Korkeus:** n. 102 - 145 m mpy
- Koordinaattijärjestelmä:** ETRS-TM35 FIN -tasokoordinaatisto
- Kopio raportista:** Museoviraston arkisto (digitaalinen ja paperikopio), Pohjois-Pohjanmaan museo (digitaalinen kopio)
- Inventointilöydöt:** -
- Aiemmat tutkimukset:** Mika Sarkkinen, Kärsämäen kuntainventointi 1995.
Mika Sarkkinen, Pulkkilan kuntainventointi 1996.
H.-P. Schulz, Pohjanmaan länsiosa, Metsähallituksen metsätalousmaiden kulttuuri-perintöinventointi 2012, Haapavesi, Kärsämäki, Siikalatva
Jaana Itäpalo & H.-P. Schulz Haapaveden Piipsannevan inventointi 2018
- Aiemmat löydöt:** -

Kartta 1. Suunnittelualueen sijainti violettina, v. 2018 inventoitu Piipsannevan hankealue rajattu sinisellä katkoviivalla. MJ-rekisteriin merkityt kohteet punaisena pisteenä. Maanmittauslaitoksen maastokarttarasteri 1:500 000, 4/2020.

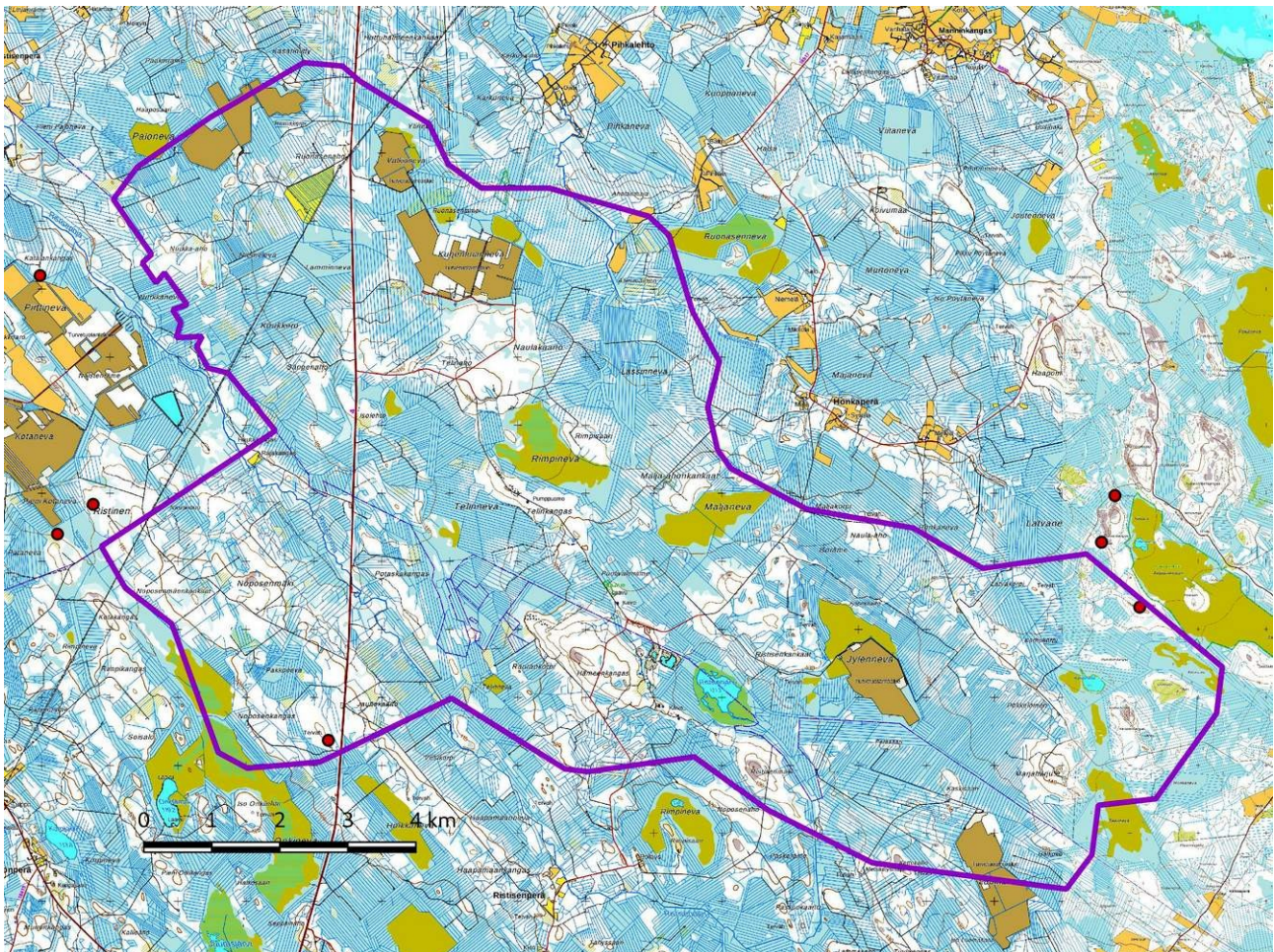
2. Inventoinnin lähtökohdat ja menetelmät

Puhuri Oy suunnittelee tuulivoimapuiston, joka sijaitsee pääosin Siikalatvan kunnan eteläosassa ja Kärämäen pohjoisosassa, hankealue on jo aiemmin suunnitellun Piipsannevan tuulivoimapuiston itäpuolella. Alustava voimaloiden määrä on 72 kpl, kokonaispinta-ala on noin 10010 ha. Suunnittelualue sijaitsee Haapa-veden, Kärämäen ja Siikalatvan kuntien rajan tuntumassa Kärämäen keskustaajamasta 10,5 km – 20 km pohjoiseen ja koilliseen sekä Siikalatvan keskustaajamasta Pulkkilasta 12 – 22,5 km etelään ja Piippolan kylästä 6 – 14,5 km lounaaseen.

Ennen inventointia suunnittelualueelta tunnettiin kaksi muinaisjäännöskohdetta, Martinkaarto tervahauta (mj-tunnus 1000037645) ja Pellikaisenkangas 3 (mj-tunnus 1000025371). Lähiseudulla on lisäksi muutama tervahauta rekisteröitynä

2.1. Esiselvitys

Muinaisjäännösten paikallistaminen ja arviointi perustui lähiseudulla aikaisemmin tehtyjen arkeologisten selvitysten tuloksiin ja Museoviraston ylläpitämän rekisteriportaalin tietoihin. Näiden tietojen lisäksi esiselvityksessä käytettiin eri aineistoja, joiden avulla tunnistettiin muinaisjäännösten sijainnin kannalta otolliset alueet. Esihistoriallisten kohteiden osalta kaukokartoituksessa keskeisiä aineistoja ovat GTK:n kallio- ja maaperäkartat, Maanmittauslaitoksen ortoilmakuvat, korkeusmalli sekä laserkeilausaineiston pistepilviaineisto. Laserkeilausmenetelmä tuottaa tarkkaa tietoa kohteensa pinnanmuodoista, ja menetelmän avulla voidaan paikantaa lähinnä erilaisia kuoppakohteita, kuten asumuspainanteita, tervahautoja ja hiilimiiluja tai isoja vallirakenteita. Historiallisen ajan kohteita etsittiin topografian, kirjallisuustietojen, perimätiedon, paikannimistön ja internetistä löytyvän historiallisen karttamateriaalin avulla, kuten pitäjänkarttojen, rajakarttojen, tie- ja liikennekarttojen, sotilaskarttojen avulla. Alueesta laadittujen vanhimpien peruskarttojen avulla arvioitiin kohteiden säilyneisyyttä ja maankäytön vaikutuksia mahdollisiin muinaisjäännöksiin. Vanhin laadittu peruskartta on vuodelta 1953.

Kartta 2. Yleiskartta, tuulivoimapuiston hankealue merkitty sinisenä katkoviivana. Museoviraston rekisteriportaalin kohteet punaisena pisteenä. Maanmittauslaitoksen maastokarttarasteri 1:50 000, 10/2020.

2.2. Maastoinventointimenetelmä

Maastoinventoinnissa tarkastettiin tarkemmin voimalapaikat — maastosta riippuen 100-300 säteillä — sekä muut otolliset alueet kuten harjujakso ja osa kuivista kankaista ja kallioista. Muuten alue inventointiin yleispiirteisemmin. Maaperää tarkastettiin pääosin ojien leikkauksista, rakenteiden syntytapaa ja ikää selvitettiin kairaamalla, koepistoja/koekuoppia tehtiin vain harjujaksolla. Muutoin maasto on laajalti hyvin kivikkoista tai soistunut. Havaitut muinaisjäännökset ja myös joitakin muita ihmisen aikaansaamia moderneja rakenteita valokuvattiin. Suunniteltuja rakentamisen alueita valokuvattiin ja niistä kirjattiin maasto- ja maisemaselvityksiä.

Inventoidut alueet ks. kartta 5 sivulla 7.

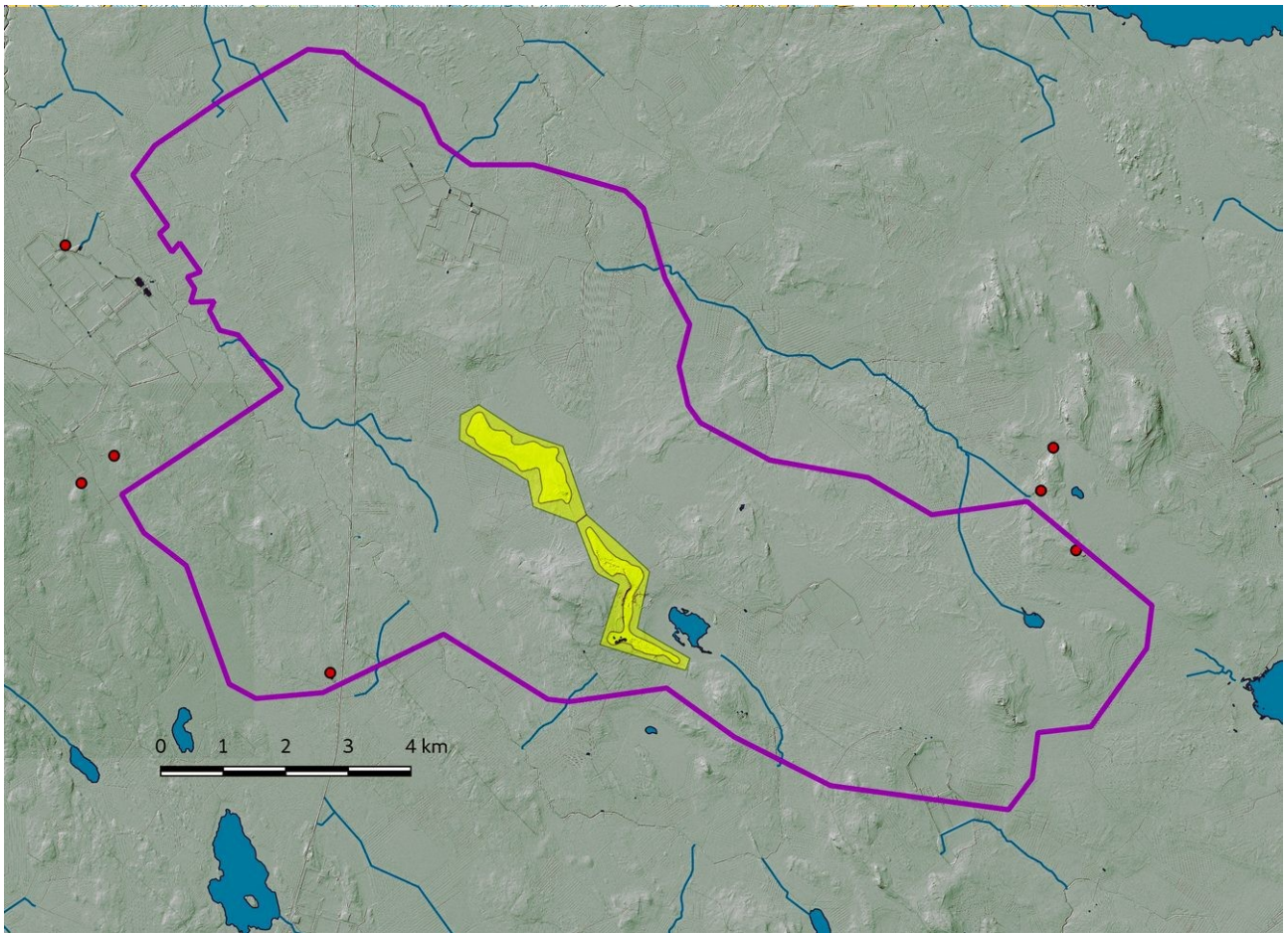
Kartta 3. Ortokuva. Maanmittauslaitoksen ortokuvat 10/2020;
>wms-server,<http://tiles.kartat.kapsi.fi/ortokuva?>

3. Maisema, topografia ja geologia

Kohdealueen maaperä on pääosin tasaista pohjamoreenia. Kuivien kankaitten osuus on alle 40 %, loppu on soistunut. Alueen keskellä on noin 6,5 km pitkä kaakkois-luode suuntainen matala harjujakso (Hämeenkan-gas – Telinkangas). Kangas on melko matalia, korkeusero on alle 3 m /100 m. Soistunut alue on suurimaksi osaksi metsätalouskäytössä olevaa rämettä. Hankealueella on viisi pientä turvetuotantoaluetta, joista kol-messa on vielä toimintaa, niiden lisäksi on muutama pieni luonnontilassa oleva neva. Vesistöjä on vain vä-hän, 2 lampea, Ristisenjärvi ja Ruonasenlampi sekä jokunen puro.

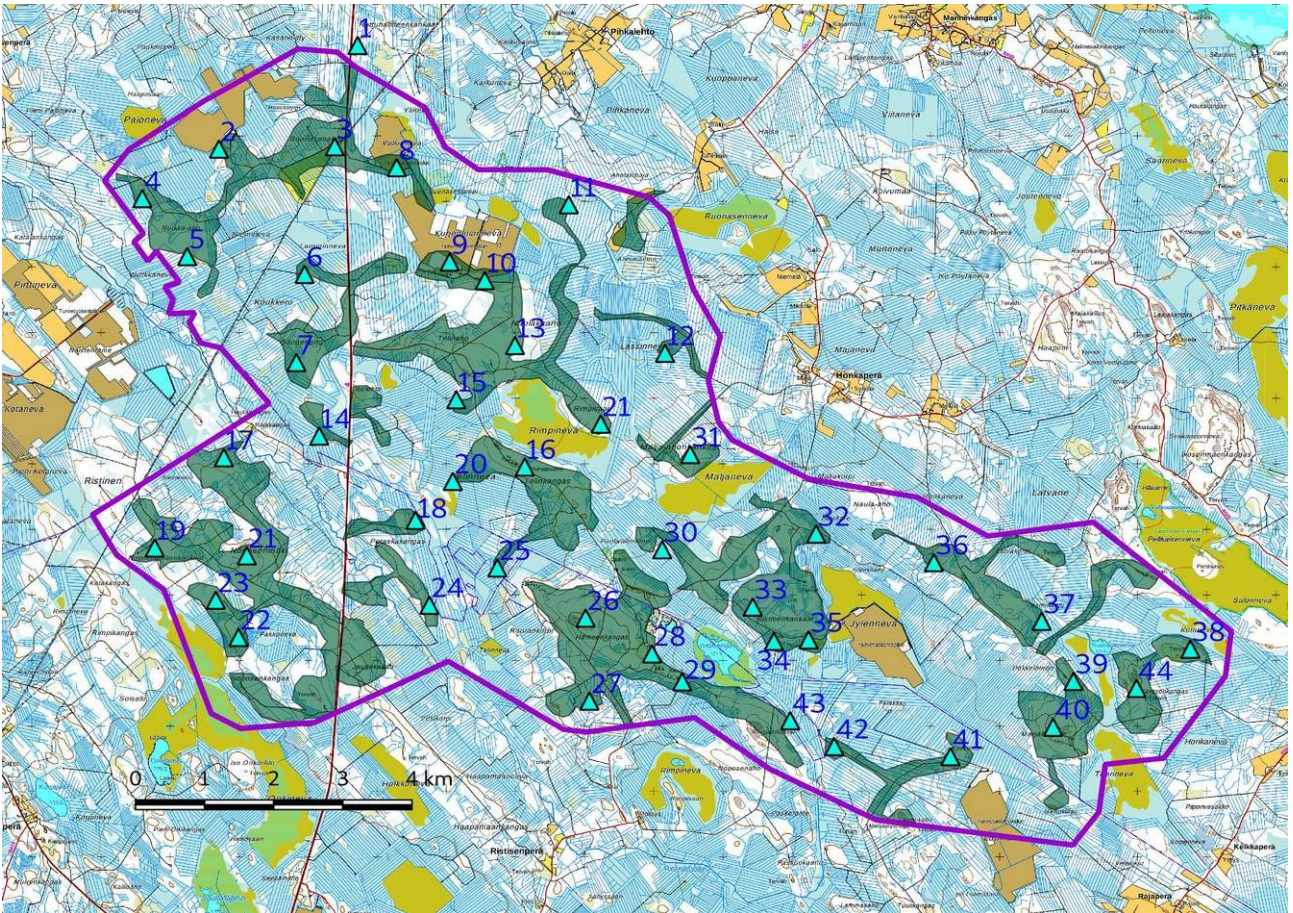
Sijaintikorkeus n. 102 – 145 m mpy vastaa Ancyclusjärven myöhäisen vaiheen ja Litorinameren alkuvaiheen merenrantatasoa n. 7100-6000 cal BP sitten.

Kartta 4. Laserkeilausaineistoon perustuva vinovalovarjoste 2 m DEM 1:20 000, 10/2020. Hankealueen raja violettina viivana. Harju keltaisena, Vesistöt VPD 2. Mj-rekisteriin merkityt kohteet punaisena pisteenä.

3.1 Valokuvat ja maastokuvaukset

Kartta 5. Kuvauspaikat 1-44 turkooseina kolmiona. Inventoidut alueet vaaleanvihreänä Maanmittauslaitoksen maastokarttarasteri 1:50 000, 10/2020.

Kuva 1. Hankealueen länsiosia kuvattu etelään, keskellä VT 4; dronekuva, korkeus 115 m.

Kuva 2. Palonevan turvetuotantoalueen kaakkoispuolen käytöstä pois jäänyt osa.

Kuva 3. .Länsiosan halki menevä voimalinja, kuvattu lounaaseen.

Kuva 4. Muoramikkoräme, taimikko/nuorta kasvatusmetsikköä-

Kuva 5. Nurkka-aho kuvattu luoteeseen.

Kuva 6. Ojitettu räme Rähmänsaaren kaakkoispuolella.

Kuva 7. Lato Sängenaholla, avohakkuualue.

Kuva 8. Valkiannevan entinen turvetuotantoalue, nykyään alue toimi lintukosteikkona.

Kuva 9. Kurjenluiannevan entinen turvetuotantoalue.

Kuva 10. Doppler-Lidar tuulenmittausasema.

Kuva 11. Ojitettu räme Kurjenluiannevan koillispuolella. Taimikkoa ja nuorta kasvatusmetsikköä.

Kuva 12. Lassinneva, ojitettu räme, talousmetsää.

Kuva 13. Naulakaarron itäpuolinen moreeniharjanne.

Kuva 14. Telinojan pohjoispuolella oleva kangas.

Kuva 15. Telinahon länsipuolella oleva ojitettu räme. Taimikkoa ja nuorta kasvatusmetsikköä.

Kuva 16. Rimpineva kuvattu koilliseen Telinkankaalta. Dronekuva, korkeus 120 m.

Kuva 17. Ojitettua rämettä Ristisenojan eteläpuolella.

Kuva 18. Porkkalankankaan itäpuolinen räme..

Kuva 19. Noposenmäenkankaat, tasainen sora-alue.

Kuva 20. Telinneva, harvennettua kasvatusmetsää.

Kuva 21. Kallioalue Noposenmäellä.

Kuva 22. Noposenkankaan kapea soraharjanne.

Kuva 23. Rakennuksia Alhaisten hautakankaalla

Kuva 24. Potaskakankaan eteläpää, tuoreehko kangas.

Kuva 25. Runtukka, ojitettua rämettä, avohakkuualue.

Kuva 26. Kalliopaljastuma Hämeenkankaan luoteispäässä.

Kuva 27. Ojitettua rämettä Hämeenkankaan eteläpuolella.

Kuva 28. Sorakuoppa Hämeenkankaalla, pohjoiseen.

Kuva 29. Vedenottamo Hämeenkankaalla.

Kuva 30. Puolivälinräme.

Kuva 31. Rehevähkö kangas Maljanevan luoteispuolella.

Kuva 32. Pentikäisenlehdon itäpuolinen räme.

Kuva 33. Varttunutta kasvatusmetsää Ristisenkankailla,

Kuva 36. Ojitettua rämettä Naulakaarron eteläpuolella.

Kuva 34. Ristisenjärvi kuvattuna lounaaseen. Dronekuva, korkeus 110 m.

Kuva 35. Jylenneva kuvattuna itäkoilliseen, yli puolet nevesta on turvetuotantoaluetta. Dronekuva, korkeus 110 m.

Kuva 37. Naulakaarron kaakkoispää. Varttunutta kasvatusmetsikköä.

Kuva 38. Jäkäläahon laajat avohakkualueet.

Kuva 39. Metsäautotie Marjajarjulla, kuvattu kaakkoon.

Kuva 40. Marjajarjun hiekkadyynialue.

Kuva 41. Laaja avohakkuualue Kaskisaarella. Itään.

Kuva 42. Ojitettu räme Ristisenmäen itäpuolella.

Kuva 43. Ristisenmäen koillisrinnettä.

Kuva 44. Keräsenkankaan kivikkoisen eteläpää. Laajan avohakkualueen itäpuolella.

4. Alueen aiempi maankäyttö

Kohdealueen sijaintikorkeus 102 – 145 m mpy vastaa keskimesoliittisen - myöhäimesoliittisen ajan merenrantatasoa n. 7100-6000 cal BP. Harjujaksoa lukuun ottamatta kivinen tasainen alue ei ole soveltunut esihistorialliselle asutukselle. Soistuminen alkoi todennäköisesti jo pian sen jälkeen, kun merenranta oli vetäytynyt seudulta. Esihistoriallisen ajan muinaisjäännöksiä ei löytynyt,

Tietoja lähistön 1800-lukua vanhemmasta historiallisesta asutuksesta ei ole. Vuoden 1846 pitäjänkartalle on merkitty Telinkankaan talo (kohde 18, Siikalatva) sekä Hämeenkankaan torppa (kohde 37, Kärämäki). Alueelle perustettiin ilmeisesti 1900-luvun alussa Hautaniemen talo (kohde 36, Kärämäki) sekä Jauhonkaarron kämpä (kohde 35, Kärämäki)

Tuulikaarron hankealueen keskiosa Hämeenkankaan itäpuolella oli viimeistään 1800-luvun alusta lähtien kruununpuistona, ja sen ympärillä olevat jakamattomat maat siirtyivät vuonna 1859 Metsähallituksen haltuun. Varhaisin metsien käyttö oli alueelle tyypilliseen tapaan tervanpolttoa – siitä ei ole tarkempaa tietoa, milloin tervanpoltto levisi tälle alueelle, mutta todennäköisesti viimeistään 1700-luvulla.

Ristisenoja oli aiemmin runsasvetinen ja sen varrella oli hyvää niittymaata. Vuoden 1953 peruskartalle Ristisenjärven eteläpuolelle on ojan rannoille merkitty lukuisa määrä latoja (näistä kuitenkin suurin osa sijaitsi hankealueen rajan eteläpuolella). Ladot purettiin 1960-luvulla. Viimeiset uitot tehtiin Ristisenojassa vuonna 1953.¹ Jäljellä olevia mahdollisia uittorakenteita ei havaittu.

1 Lähde K. Anttila (toim.) 2004, Kylät Korkatin kainalossa, s. 183-184.

Kartta 6. Ote vuoden 1846 pitäjänkartasta (yhdistetty). Hankealue. Kartta: Arkistolaitoksen digitaaliarkisto: <http://digi.narc.fi/digi/view.ka?>

5. Tulokset

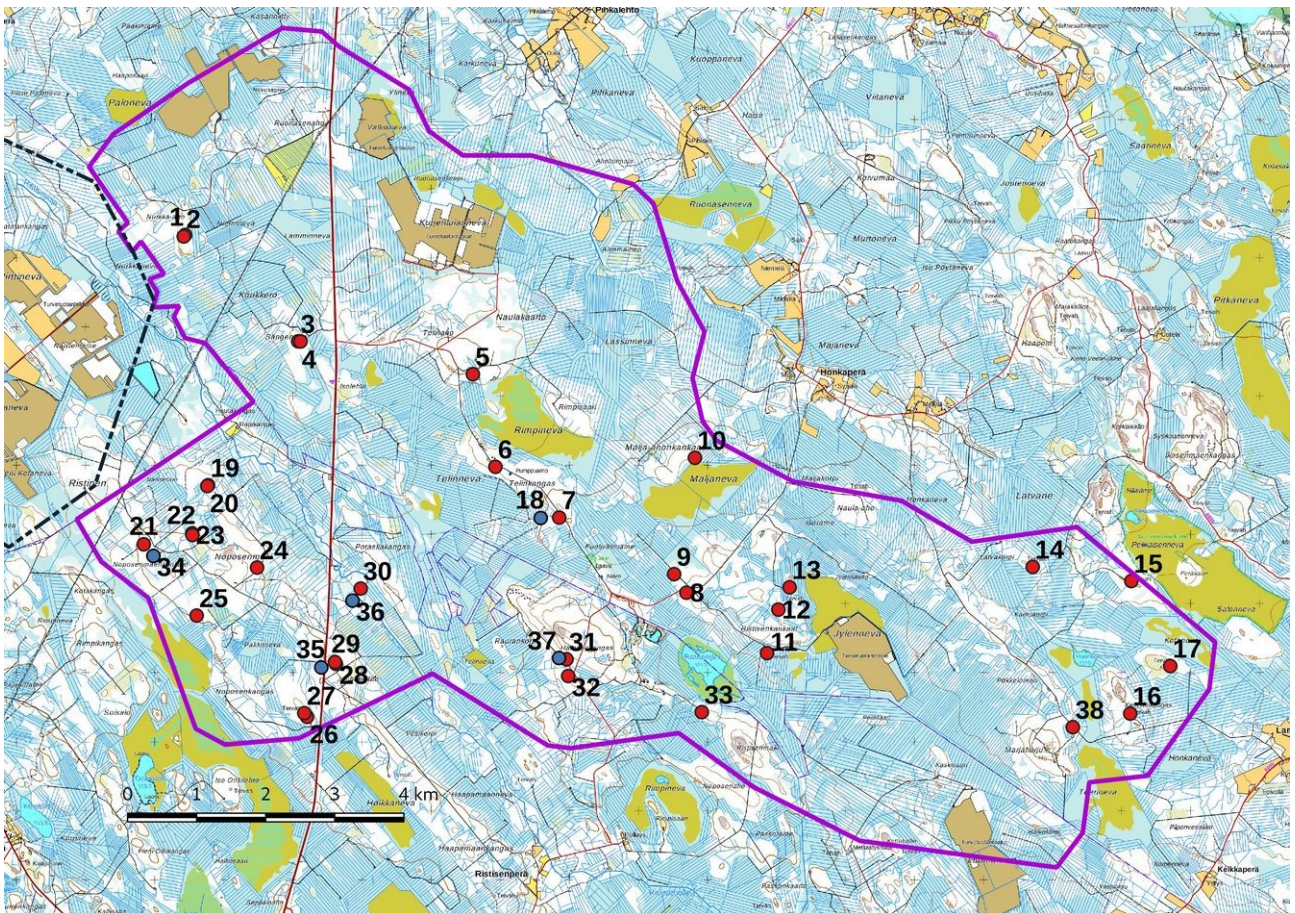
Inventoinnissa löytyi 33 uutta muinaisjäännöstä, pääosin tervahautoja ja tervapirtin kiukaita, lisäksi yksi kaskiröykkiöryhmä ja rakennuksen perustukset. Kulttuuriperintökohteita kartoitettiin viisi, näistä kaksi oli talon jäännöksiä, yksi muu rakennus, yksi kämppä ja torpan paikka.

Hankeella voi olla vaikutusta kolmeen kohteeseen: kohde 9 tervahauta sijaitsee noin 80 m etäisyydellä suunnitellusta tuulivoimalan paikasta, kohde 22 tervahauta sijaitsee n. 90 m kaakkoon suunnitellusta voimalan paikasta ja kohde 23 tervapirtin kiuas sijaitsee n. 70 m kaakkoon suunnitellusta voimalan paikasta.

28.10.2020

Hans - Peter Schulz

Hans-Peter Schulz

Kartta 7. Muinaisjäännöskohteiden 1-17 ja 19-33 sijainti merkitty punaisena ympyränä, kulttuuriperintökohteiden 18 ja 34-37 sijainti on merkitty sinisenä ympyränä. Maanmittauslaitoksen peruskarttarasteri 1:20 000, 8/2018.

9. Aineistoluettelo

Kirjallisuus:

Suur-Pyhäjoen historia. Vanhimmista ajoista 1860-luvulle. 1968.

Hiltunen Mauno, Siikajokilaakson historia keskiajalta vuoteen 1860. Siikajokilaakson historia 1. 1996.

Vilmusenaho Risto, Siikajokilaakson historia 2. 1860-1960. 1984.

Anttila Katariina (toim.) 2004, Kylät Korkatin kainalossa. Ojankylän, Ristisenojan, Savikosken, Leppiojan-perän, Korkatin ja Sulkakylän kyläkirja.

Digitaalinen aineisto:

Arkistolaitoksen pitäjänkartasto Haapavesi, Kärsämäki, Piippola, <http://digi.narc.fi/digi/dosearch.ka?o=11>

Geologian tutkimuskeskus,
<http://gtkdata.gtk.fi/Maankamara/index.html>

Jyväskylän yliopiston julkaisuarkisto, <http://www.vanhakartta.fi/>

Maanmittauslaitos, avoimien aineistojen tiedostopalvelu,
<https://tiedostopalvelu.maanmittauslaitos.fi/tp/kartta>

Maanmittauslaitos,
<http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>

Kapsi ry, >wms-server <http://tiles.kartat.kapsi.fi/ortokuva?>

Museovirasto: Kulttuuriympäristön palveluikkuna, arkeologiset kohteet ja kulttuuriympäristön tutkimusraportit arkeologia, Haapavesi, Kärsämäki, Siikalatva.

https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/mjreki/read/asp/r_kohde_list.aspx

https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/raportti/read/asp/r_raportti_list.aspx

Schulz Hans-Peter, Pohjanmaa länsiosa, kulttuuriperintöinventointi. Metsähallitus 2012.

<http://kulttuuriymparisto.nba.fi/netsovellus/rekisteriportaali/portti/default.aspx>

Kärsämäki, Siikalatva 2020

Tuulikaarron tuulivoimapuiston arkeologinen inventointi Osa 2 Kohdekuvaukset

Hans-Peter Schulz 28.10.2020

KESKI-POHJANMAAN ARKEOLOGIAPALVELU

7. Kohdeluettelo

Nimi	typpi	tarkenne	tunnus	lkm	sivu
Siikalatva					
Muinaisjäännöskohteet					
1. Siikalatva Nurkka-aho 1	asuinpaikat	tervapirtin kiuas			3
2. Siikalatva Nurkka-aho 2	työ- ja valmistuspaikat	tervahauta			4
3. Siikalatva Sängenaho 1	työ- ja valmistuspaikat	tervahauta			5
4. Siikalatva Sängenaho 2	asuinpaikat	rakennuksen perustus			6
5. Siikalatva Telinaho	työ- ja valmistuspaikat	tervahauta			7
6. Siikalatva Telinkangas 1	työ- ja valmistuspaikat	kaskiröykkiöt		4 kpl	8
7. Siikalatva Telinkangas 2	työ- ja valmistuspaikat	tervahauta			9
8. Siikalatva Ristisenkankaat 1	työ- ja valmistuspaikat	tervahauta			10
9. Siikalatva Ristisenkankaat 2	työ- ja valmistuspaikat	tervahauta			11
10. Siikalatva Malja-ahonkankaat	työ- ja valmistuspaikat	tervahauta			12
11. Siikalatva Ristisenkankaat 3	työ- ja valmistuspaikat	tervahauta			13
12. Siikalatva Ristisenkankaat 4	työ- ja valmistuspaikat	tervahauta			14
13. Siikalatva Jylenkallio	työ- ja valmistuspaikat	tervahauta			15
14. Siikalatva Latvakorpi	työ- ja valmistuspaikat	tervahauta			16
15. Siikalatva Pellikaisenkangas 3	työ- ja valmistuspaikat	tervahauta	1000025371		17
16. Siikalatva Keräsenkangas	työ- ja valmistuspaikat	tervahauta			18
17. Siikalatva Jäkäläaho	työ- ja valmistuspaikat	tervahauta			19
38. Siikalatva Marjajarju	työ- ja valmistuspaikat	tervahauta			42
Kulttuuriperintökohteet					
18. Siikalatva Telinkangas 3	asuinpaikat	talon jäännös		2 kpl	20
Kärsämäki					
Muinaisjäännöskohteet					
19. Kärsämäki Naistenaho 1	työ- ja valmistuspaikat	tervahauta			22
20. Kärsämäki Naistenaho 2	asuinpaikat	tervapirtin kiuas			23
21. Kärsämäki Noposenmäenkankaat 1	työ- ja valmistuspaikat	tervahauta			24
22. Kärsämäki Noposenmäenkankaat 3	työ- ja valmistuspaikat	tervahauta			25
23. Kärsämäki Noposenmäenkankaat 4	asuinpaikat	tervapirtin kiuas			26
24. Kärsämäki Noposenmäki	työ- ja valmistuspaikat	tervahauta			27
25. Kärsämäki Alaisten Hautakangas	työ- ja valmistuspaikat	tervahauta			28
26. Kärsämäki Martinkaarto 1	työ- ja valmistuspaikat	tervahauta		2 kpl	29
27. Kärsämäki Martinkaarto 2	asuinpaikat	tervapirtin kiuas			30
28. Kärsämäki Jauhokaarto 1	työ- ja valmistuspaikat	tervahauta			31
29. Kärsämäki Jauhokaarto 2	asuinpaikat	tervapirtin kiuas			32
30. Kärsämäki Hautaniemi 1	työ- ja valmistuspaikat	tervahauta			33
31. Kärsämäki Hämeenkangas 1	työ- ja valmistuspaikat	tervahauta			34
32. Kärsämäki Hämeenkangas 2	työ- ja valmistuspaikat	tervahauta			35
33. Kärsämäki Ristisenjärvi etelä	työ- ja valmistuspaikat	tervahauta			36
Kulttuuriperintökohteet					
34. Kärsämäki Noposenmäenkankaat 2	asuinpaikat	rakennuksen jäännös		4 kpl	37
35. Kärsämäki Jauhokaarto 3	asuinpaikat	kämpän jäännös			39
36. Kärsämäki Hautaniemi 2	asuinpaikat	talon jäännös			40
37. Kärsämäki Hämeenkangas 3	asuinpaikat	torpan paikka			41

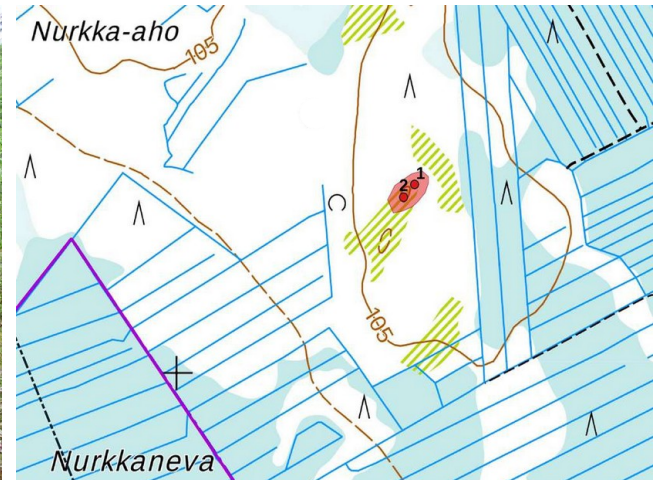

1. Siikalatva Nurkka-aho 1

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q4414L
Laji	Kiinteä muinaisjäänös	Vanha yleislehtijako	3411 05
Tyyppi	Asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7112332 I: 439444
Tyyppin tarkenne	Tervapirtin kiuas	N2000	Z 107 m
Ajoitus	Historiallinen		
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus valokuvaus
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	
Kuvaus:			
Tervapirtin kiuas, 2,5 x 1,5 m, 1,5 m korkea; rakenna on humuksen ja varpujen peittämä, humuksen alla on palaneita kiviä ja nokimaata; vierestä kulkee metsätöyatie ja ympäristön maanpintaa oli metsätöissä muokattu.			
Vaikutusten arvio:			
Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen,. Kohde sijaitsee hieman yli 200 m lähimmästä voimalapaikasta.			

Kohde 1, kuvattuna etelälounaaseen.

Kohteet 1 ja 2 merkitty punaisilla pisteillä, ja aluerajaus vaaleanpunaisena.. MML:n peruskarttarasteri, 7/2020.

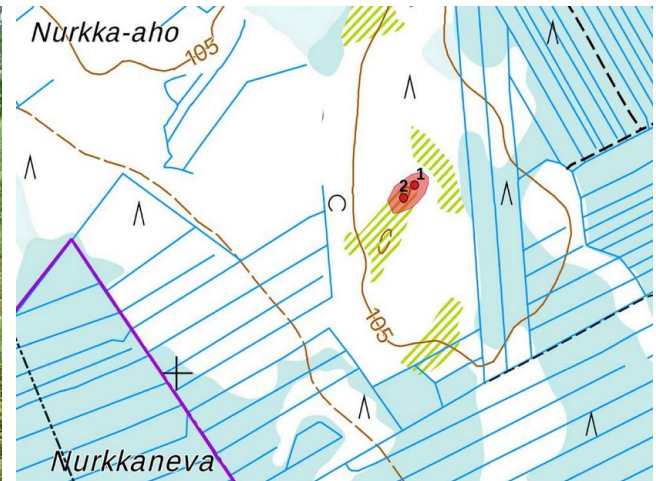

2. Siikalatva Nurkka-aho 2

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q4414L
Laji	Kiinteä muinaisjäänös	Vanha yleislehtijako	3411 05
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7112309 I: 439424
Tyyppin tarkenne	Tervahauta	N2000	Z 108 m
Ajoitus	Historiallinen		
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	
Kuvaus:			
Tervahaudan läpimitta on n. 17 m, kuopan läpimitta n. 6 m. Halssi suuntautuu lounaaseen, se on sortunut. Välttömästi sen lounaispuolella on metsätöissä tuhoutunut hiilikasa. Haudan päällä ja lähiympäristössä kasvaa taimikkoa.			
Vaikutusten arvio:			
Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen,. Kohde sijaitsee hieman yli 200 m lähimmästä voimalapaikasta.			

Kohde 2, kuvattu länteen.

Kohteet 1 ja 2 merkitty punaisilla pisteillä, ja aluerajaus vaaleanpunaisena.. MML:n peruskarttarasteri, 7/2020.

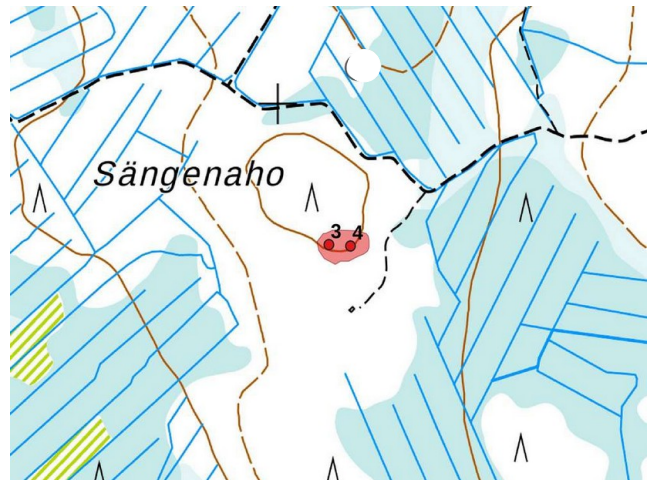

3. Siikalatva Sängenaho 1

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q4414R
Laji	Kiinteä muinaisjäänös	Vanha yleislehtijako	3411 08
Tyyppi	Työ ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	3-1 P: 7110792 I: 441080
Tyyppin tarkenne	Tervahauta	N2000	Z 111 m
Ajoitus	Historiallinen		
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	
Kuvaus:			
Tervahaudan läpimitta n. 18 m, kuopan läpimitta n. 7 m. Halssi suuntautuu lounaaseen. Kohde sijaitsee avohakkuualueella, itse hauta on säilynyt hyvin, mutta sen ympäristö metsätöiden ja muun maankäytön vahvasti muokkaamaa. Ympäristössä on metsätöissä tuhoutuneita hiilen ja hiilensekaisen maan kasoja.			
Vaikutusten arvio:			
Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen,. Kohde sijaitsee yli 250 m lähimmästä voimalapaikasta.			

Kohde 3, kuvattu eteläkaakkoon.

Kohteet 3 ja 4 merkitty punaisilla pisteillä, ja aluerajaus vaaleanpunaisena.. MML:n peruskarttarasteri, 7/2020.

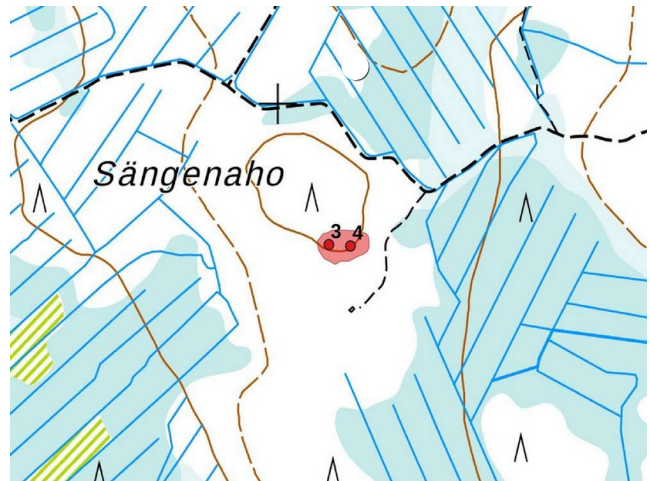

4. Siikalatva Sängenaho 2

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q4414R
Laji	Kiinteä muinaisjäänös (merkitty mj-rekisteriin muuna kulttuuriperintö- kohteena /PPM Oulu)	Vanha yleislehtijako	3411 08
Tyyppi	Asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7110790 I: 441114
Tyyppin tarkenne	Rakennuksen perustukset	N2000	Z 110 m
Ajoitus	Historiallinen		
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	
Kuvaus:			
Rakennuksen kiviperustus (mahdollisesti navetan); pinta-ala n. 20 m x 10 m; lounaisseinän perustukset (20 m) säilyneet kokonaisuudessaan, kaakkoisseinän (10 m) perustukset melko hyvin; luoteis- ja koillisseinien muoto havaittavissa maastossa, mutta kasvillisuuden peitossa ja mahdollisesti osin tuhoutuneet. Kohteen eteläpuolella on sijainnut maatila, josta jällellä yksi rakennus, n. 90 m kohteesta etelään; vuoden 1953 peruskartassa nykyisen rakennuksen sijainnissa on nähtävissä kaksi rakennusta, jotka eivät tuolloinkaan enää olleet asuinkäytössä, sekä näiden ympärillä runsaan hehtaarin verran niittyä – kohde on sijainnut niityn pohjoisnurkassa.			
Vaikutusten arvio:			
Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen,. Kohde sijaitsee yli 250 m lähimmästä voimalapaikasta.			

Kohde 4, kuvattu eteläkaakkoon.

Kohteet 3 ja 4 merkitty punaisilla pisteillä, ja aluerajaus vaalean-punaisena.. MML:n peruskarttarasteri, 7/2020.

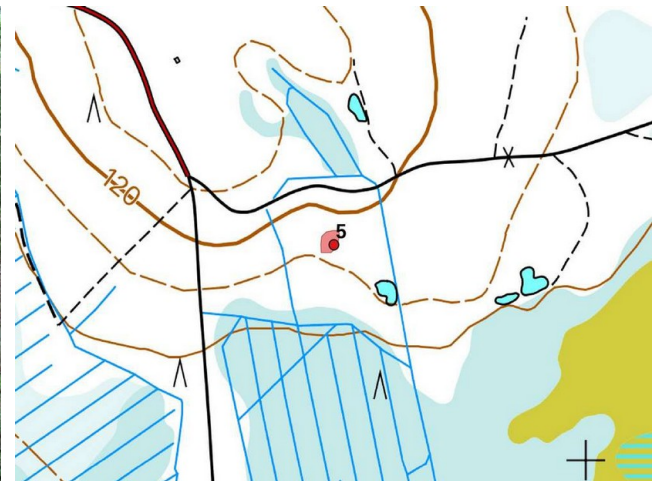

5. Siikalatva Telinaho

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q4414R
Laji	Kiinteä muinaisjäänös	Vanha yleislehtijako	3411 08
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7110315 I: 443608
Tyyppin tarkenne	Tervahauta	N2000	Z 119 m
Ajoitus	Historiallinen		
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	
Kuvaus:			
Tervahauta sijaitsee aivan hiekanottoalueen länsireunalla, ja sen vallin itäinen ja kaakkoinen ulkoreuna on vaurioitunut hiekanotossa lievästi. Tervahaudan läpimitta on n. 25 m ja sen kuopan n. 8 m. Noin 20 m tervahaudasta kaakkoon sijaitsee kiviroykkiö, joka muotonsa ja kokonsa puolesta voisi olla tervapirtin kiuas, mutta se sijaitsee hiekanottoalueella, ja joka puolelta röykkiön ympäriltä on otettu hiekkaa, joten se voi olla myös hiekanoton sivutuote; samoin n. 30–40 m tervahaudan eteläpuolella sijaitsee muutamia pienempiä kiviroykkiöitä, jotka maaston puolesta voisivat olla viljelyraunioita, mutta koska myös niiden ympäristössä maa on sekä hiekanoton että metsän ojituksen muokkaamaa, ei niidenkään luonnetta voitu varmistaa.			
Vaikutusten arvio:			
Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen. Kohde sijaitsee yli 600 m lähimmästä voimalapaikasta.			

Kohde 5, tervahaudan keskikuoppa ja vallin itäosa, kuvattu itään.

Kohde 5 merkitty punaisella pisteellä, ja sen suoja-alue vaaleanpunaisella. MML:n peruskarttarasteri, 7/2020.

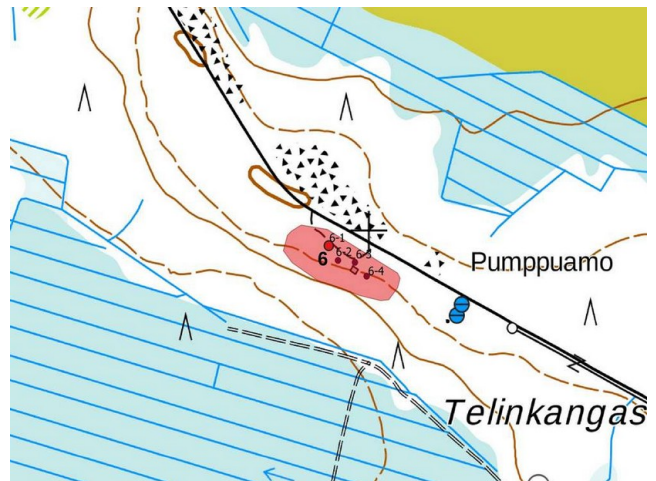

6. Siikalatva Telinkangas 1

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q5213R
Laji	Kiinteä muinaisjäänös	Vanha yleislehtijako	3411 08
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7108976 I: 443935 6-1 P: 7108976 I: 443934 6-2 P: 7108954 I: 443950 6-3 P: 7108951 I: 443977 6-4 P: 7108929 I: 443997
Tyyppin tarkenne	Kaskiröykkiöt	N2000	Z 118 m
Ajoitus	Historiallinen		
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus, koepistot
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	
Kuvaus:			
Kohde koostuu neljästä viljelyrauniosta. Alakohteiden 6-3 ja 6-4 välissä sijaitsee myös yhä seisova, mutta käytöstä jäänyt maja, sekä siihen liittyviä maarakenteita (kuoppia ja maakasoja). Alakohteet ovat 6-1 ainakin 6 m pitkä, n. 2 m leveä, vaihtelevankorkuinen kiviröykkiö, metsätöissä osin vaurioitunut; 6-2 n. 3 m x 3 m kiviröykkiö, n. metrin korkuinen, päällä kasvaa pensaita sekä melko suuri puu; 6-3 n. 3 m x 2,5 m kiviröykkiö, alle metrin korkuinen, kohteen alueella sijaitseva maja on aivan alakohteen vieressä, röykkiön yli kulkee myöhempi ajopolku, joka on osin vaurioittanut sitä; 6-4 aluskasvillisuuden kokonaan peittämä röykkiö edellä mainitun majan kaakkoispuolella, kokoa vaikea arvioida runsaan kasvillisuuden vuoksi.			
Vaikutusten arvio:			
Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen,. Kohde sijaitsee yli 450 m lähimmästä voimalapaikasta.			

Alakohte 6-1, pitkä viljelyraunio; edessä keskellä sekä taaempina keskellä koepistot; kuvattu lounaaseen.

Kohde 6 merkitty punaisella ympyrällä, ja sen alakohteet pienemmillä vastaavilla; ehdotettu suoja-alue vaaleanpunaisena. MML:n peruskarttarasteri, 7/2020.

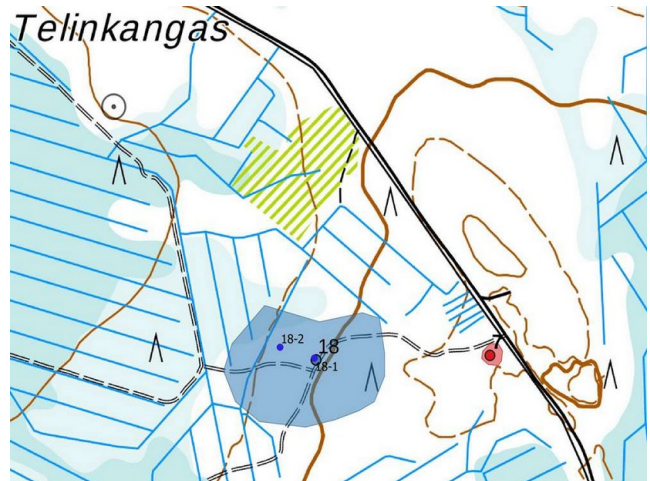

7. Siikalatva Telinkangas 2

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q4413R
Laji	Kiinteä muinaisjäänös	Vanha yleislehtijako	3411 08
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7108242 I: 444858
Tyyppin tarkenne	Tervahauta	N2000	Z 124 m
Ajoitus	Historiallinen		
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	
Kuvaus:			
Tervahauta sijaitsee harjanteen lounaisreunalla, maasto on mäntyvoittoista kangasta. Haudan läpimitta on n. 22m ja kuopan n. 11 m. Halsi suuntautuu etelään, se on sortunut.			
Vaikutusten arvio:			
Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen. Kohde sijaitsee yli 650 m lähimmästä voimalapaikasta.			

Kohde 7, kuvattu itäkaakkoon.

Kohde 7 merkitty punaisella pisteellä; ja aluerajaus vaaleanpunaisena. Kohde 18 merkitty sinisellä pisteellä, ja sen alakohteet pienemmällä vastaavilla; niiden aluerajaus on merkitty vaaleansinisellä.

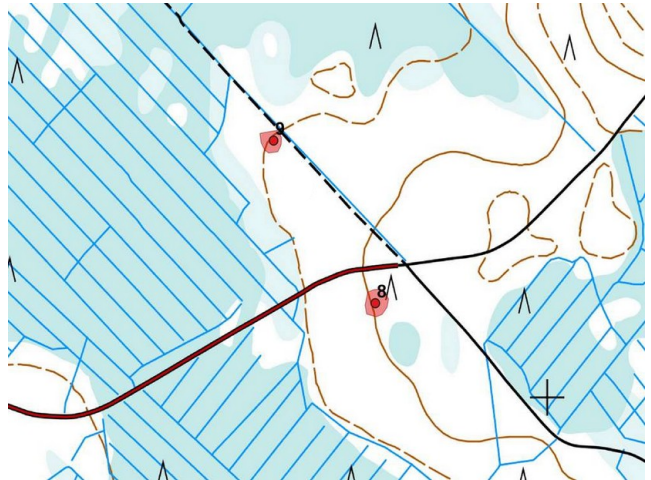

8. Siikalatva Ristisenkankaat 1

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q4413R
Laji	Kiinteä muinaisjäänös	Vanha yleislehtijako	3411 08
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7107155 I: 446699
Tyyppin tarkenne	Tervahauta	N2000	Z 130 m
Ajoitus	Historiallinen		
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	
Kuvaus:			
Tervahaudan läpimitta on n. 14 m, ja kuopan läpimitta n. 7 m. Halssi suuntautuu länteen, hauta ja lähiympäristö ovat tiheään taimikon peittämä.			
Vaikutusten arvio:			
Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen. Kohde sijaitsee noin 230 m lähimmästä voimalapaikasta.			

Kohde 8, kuvattu luoteeseen.

Kohteet 8 ja 9 merkitty punaisilla ympyröillä; aluerajaus vaalean-punaisena. MML:n peruskarttarasteri, 7/2020.

9. Siikalatva Ristisenkankaat 2

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q4413R
Laji	Kiinteä muinaisjäänös	Vanha yleislehtijako	3411 08
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7107424 I: 446521
Tyyppin tarkenne	Tervahauta	N2000	Z 128 m
Ajoitus	Historiallinen		
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	
Kuvaus:			
Tervahaudan läpimitta on n. 16 m, ja kuopan läpimitta n. 7 m. Halssi suuntautuu koilliseen, ympäristö on hakattu, haudan päällä kasvaa eri-ikäistä puustoa.			
Vaikutusten arvio:			
Hankkeella voisi olla vaikutusta kohteeseen, se sijaitsee noin 80 m etäisyydellä suunnitellusta tuulivoimalan paikasta.			

Kohde 9, kuvattu itään.

Kohteet 8 ja 9 merkitty punaisilla ympyröillä; aluerajaus vaalean-punaisena. MML:n peruskarttarasteri, 7/2020.

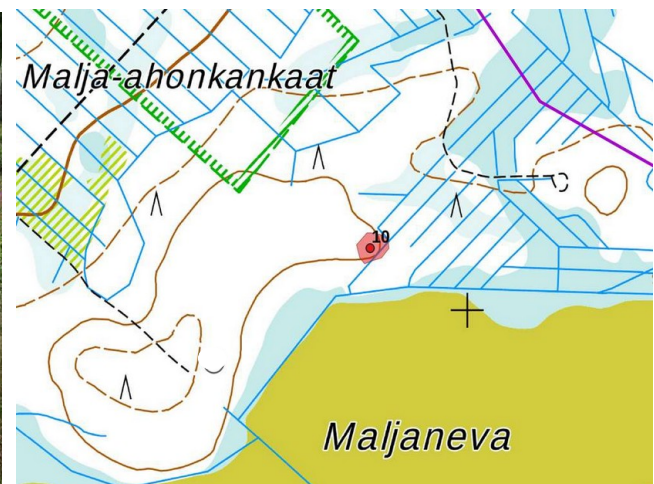

10. Siikalatva Malja-ahonkankaat

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q4413R
Laji	Kiinteä muinaisjäänös	Vanha yleislehtijako	3411 08
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7109107 I: 446822
Tyyppin tarkenne	Tervahauta	N2000	Z 126 m
Ajoitus	Historiallinen		
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	
Kuvaus:			
Tervahaudan läpimitta on n. 16 m, ja kuopan läpimitta n. 8 m; halssi suuntautuu etelään.			
Vaikutusten arvio:			
Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen. Kohde sijaitsee noin 230 m lähimmästä voimalapaikasta.			

Tielinjaus haudalle, tervahauta sijaitsee metsikön reunassa, kuvattu kaakkoon.

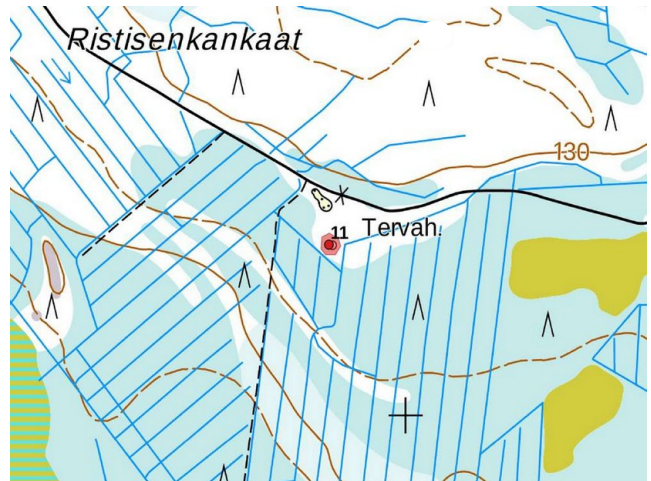
Kohde 10 merkitty punaisella pisteellä; aluerajaus vaaleanpunaisella.. MML:n peruskarttarasteri, 7/2020.

11. Siikalatva Ristisenkankaat 3

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q4413R
Laji	Kiinteä muinaisjäänös	Vanha yleislehtijako	3411 07
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7106282 I: 447866
Tyyppin tarkenne	Tervahauta	N2000	Z 128 m
Ajoitus	Historiallinen		
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	
Kuvaus:			
Tervahaudan läpimitta on n. 18 m, ja kuopan läpimitta n. 5 m; halssi suuntautuu lounaaseen. Tasainen hiekkakangas, varttunutta kasvatusmetsikköä.			
Vaikutusten arvio:			
Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen. Kohde sijaitsee noin 400 m lähimmästä voimalapaikasta.			

Kohde 11, kuvattu pohjoisluoteeseen.

Kohde 11 merkitty punaisilla ympyröillä; aluerajaus vaalean-punaisena. MML:n peruskarttarasteri, 7/2020.

12. Siikalatva Ristisenkankaat 4

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q4413R
Laji	Kiinteä muinaisjäänös	Vanha yleislehtijako	3411 07
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7106911 I: 448031
Tyyppin tarkenne	Tervahauta	N2000	Z 135 m
Ajoitus	Historiallinen		
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	
Kuvaus:			
Tervahaudan läpimitta on n. 24 m, ja kuopan läpimitta n. 10 m; halssi suuntautuu koilliseen. Tervahaudan ympäristö on täysin metsätöiden jäljiltä tuhoutunut – vaikka sen ympäriltä löytyi runsaasti hiiltä, noensekaista maata ja palaneita kiviä, ei tervanpolttoon liittyviä rakenteita itse tervahaudan (joka on vahingoittumaton) lisäksi ole paikalla säilynyt.			
Vaikutusten arvio:			
Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen. Kohde sijaitsee noin 280 m lähimmästä voimalapaikasta.			

Kohde 12; kuvattu lounaaseen.

Kohteet 12 ja 13 merkitty punaisilla ympyröillä; aluerajaus vaaleanpunaisella. MML:n peruskarttarasteri, 7/2020.

13. Siikalatva Jylenkallio

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q4413R
Laji	Kiinteä muinaisjäänös	Vanha yleislehtijako	3411 08
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7107233 I: 448194
Tyyppin tarkenne	Tervahauta	N2000	Z 133 m
Ajoitus	Historiallinen		
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	
Kuvaus:			
Tervahaudan läpimitta on n. 18 m, ja kuopan läpimitta n. 8 m; halssi suuntautuu kaakkoon, se on sortunut. Kuivahko kangas, varttunutta kasvatusmetsikköä.			
Vaikutusten arvio:			
Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen. Kohde sijaitsee noin 610 m lähimmästä voimalapaikasta.			

Kohde 13, kuvattu pohjoiskoilliseen.

Kohteet 12 ja 13 merkitty punaisilla ympyröillä; aluerajaus vaaleanpunaisella. MML:n peruskarttarasteri, 7/2020.

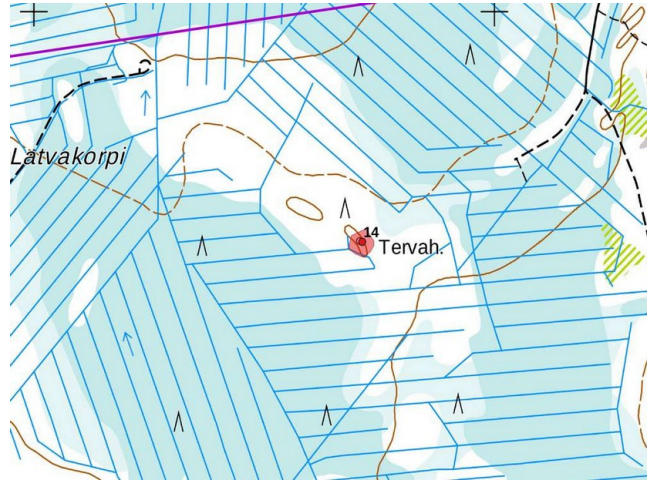

14. Siikalatva Latvakorpi

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q4413R
Laji	Kiinteä muinaisjäänös	Vanha yleislehtijako	3411 11
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7107528 I: 451713
Tyyppin tarkenne	Tervahauta	N2000	Z 130 m
Ajoitus	Historiallinen		
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	
Kuvaus:			
Tervahauta sijaitse rämeen ympäröimällä kapealla soraharjanteella läpimitta on n. 15 m, ja kuopan läpimitta n. 7 m; halssi suuntautuu pohjoiseen, se on sortunut.			
Vaikutusten arvio:			
Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen. Kohde sijaitsee yli kilometri lähimmästä voimalapaikasta.			

Tervahauta kuvattu etelään

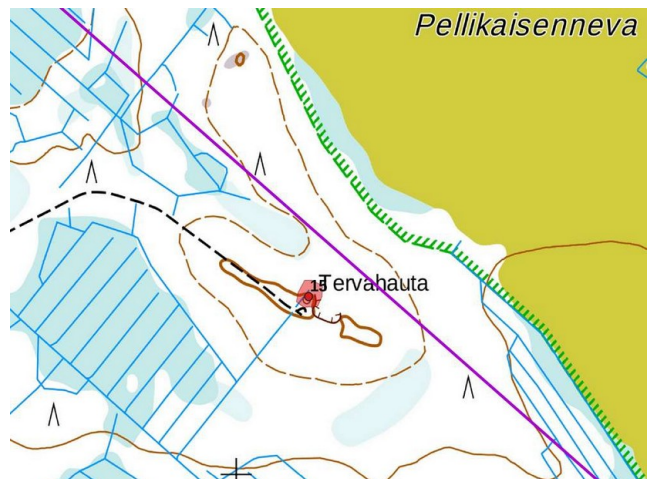
Kohde 14 merkitty punaisella pisteellä; aluerajaus vaaleanpunaisella. MML:n peruskarttarasteri, 7/2020.

15. Siikalatva Pellikaisenkangas 3

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri	1000025371	TM35-lehtijako	Q4431L
Laji	Kiinteä muinaisjäänös	Vanha yleislehtijako	3411 11
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7107324 I: 453140
Tyyppin tarkenne	Tervahauta	N2000	Z 140 m
Ajoitus	Historiallinen		
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	
Kuvaus:			
Pieni tervahauta sijaitsee vanhan sorakuopan reunalla, haudan halkaisija on 11 m, kuopan syvyys 0,9 m, halssi suuntautuu pohjoiseen, se on sortunut			
Vaikutusten arvio:			
Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen. Kohde sijaitsee yli kilometri lähimmästä voimalapaikasta.			

Tervahauta kuvattu koilliseen.

Kohde 15 merkitty punaisella pisteellä ja sen aluerajaus vaaleanpunaisella. MML:n peruskarttarasteri, 7/2020.

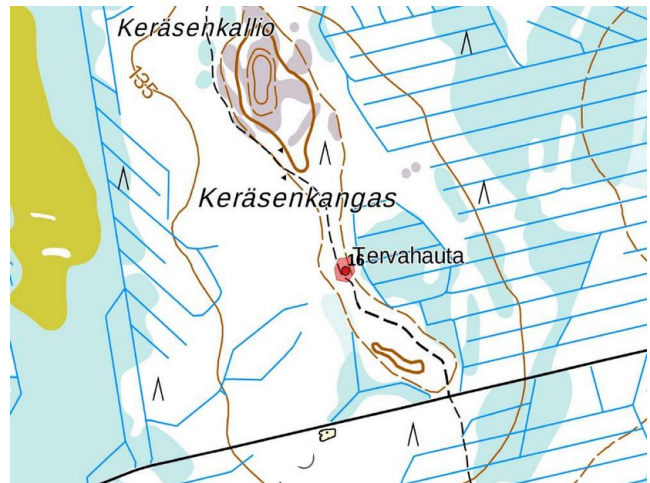

16. Siikalatva Keräsenkangas

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q4431L
Laji	Kiinteä muinaisjäänös	Vanha yleislehtijako	3411 10
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7105407 I: 453124
Tyyppin tarkenne	Tervahauta	N2000	Z 139 m
Ajoitus	Historiallinen		
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	
Kuvaus:			
Tervahaudan länsi- ja lounaispuolen yli kulkee ajopolku, ja vain halssi sekä sen viereiset osuudet vallista ovat säilyneet kokonaisina; muu osa haudasta on enemmän tai vähemmän tuhoutunut, vaikkakin erottuu vielä ympäröivää maastoa korkeampana kohtana.			
Vaikutusten arvio:			
Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen. Kohde sijaitsee noin 350 m lähimmästä voimalapaikasta.			

Kohde 16, tervahaudan halssi, taustalla tervahaudan poikki

Kohde 16 merkitty punaisella pisteellä ja sen aluerajaus vaaleanpunaisella. MML:n peruskarttarasteri, 7/2020..

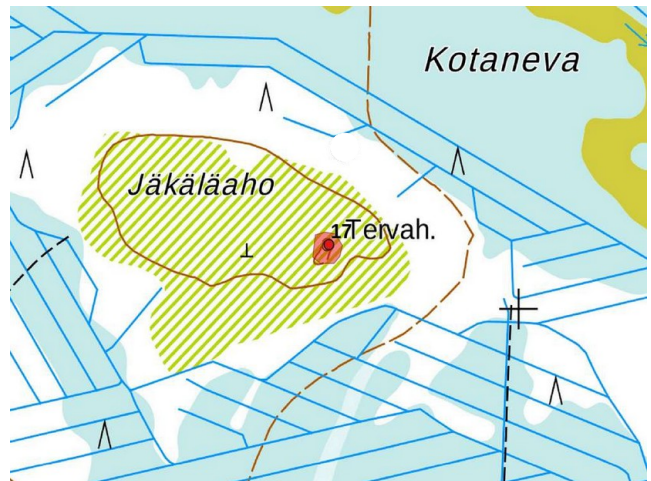

17. Siikalatva Jäkäläaho

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q4431L
Laji	Kiinteä muinaisjäänös	Vanha yleislehtijako	3411 10
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7106095 I: 453704
Tyyppin tarkenne	Tervahauta	N2000	Z 138 m
Ajoitus	Historiallinen		
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	
Kuvaus:			
Tervahaudan läpimitta on n. 15 m, ja kuopan läpimitta n. 8 m; halssi suuntautuu itäkaakkoon. Hauta sijaitsee avohakkuualueella.			
Vaikutusten arvio:			
Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen. Kohde n. 145 m päässä suunnitellusta voimalapaikasta.			

Kuva pohjoiseen.

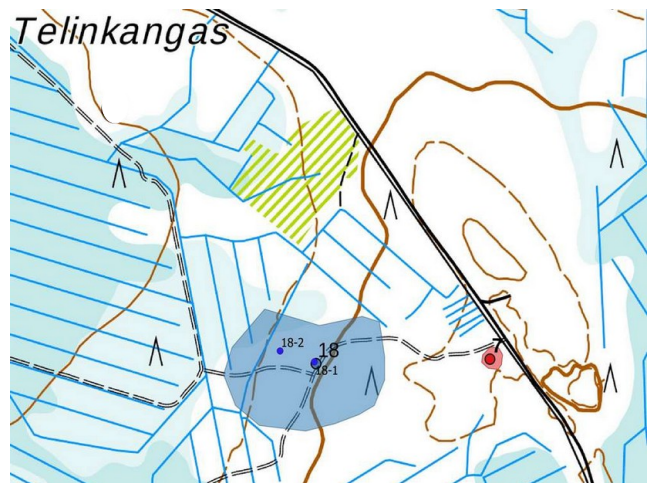
Kohde 17 on merkitty punaisella pisteellä ja sen aluerajaus vaaleanpunaisella. MML:n peruskarttarasteri, 7/2020..

18. Siikalatva Telinkangas 3

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q4413R
Laji	Muu kulttuuriperintökohde	Vanha yleislehtijako	3411 08
Tyyppi	Asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7108236 I: 444589 18-1 P: 7108238 I: 444587 18-2 P: 7108254 I: 444534
Tyyppin tarkenne	Talon jäännös	N2000	Z 119 m 18-1 Z 119 m 18-2 Z 118 m
Ajoitus	Historiallinen		
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	
Kuvaus:			
Kohde on talon jäännös, ja siinä on kaksi alakohdetta: 18-1 talon perustuksen jäännökset – vanhaa talon paikkaa halkoo sekä viereinen talvitie koillinen-lounas-suunnassa, että luode-kaakkosuuntainen oja – joten perustukset ovat säilyneet vain hyvin fragmentaarisesti; 18-2 viljelyraunio – vaikka talonpaikan luoteispuolelta löytyi muitakin kiviröykkiöitä, on alue ojitettua, ja tämä oli ainoa ojituksesta selvinnyt ja sitä selkeästi vanhempi röykkiö.			
Vaikutusten arvio:			
Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen. Kohde on. yli 350 m päässä suunnitellusta voimalapaikasta.			

Alakohde 18-1, talonpaikka, kuvattu itään. Kuvan kohdalla sijainnut talon lounaisin osa.

Kohde 7 merkitty punaisella pisteellä; ja sen ehdotettu suoja-alue vaaleanpunaisena. Kohde 18 merkitty sinisellä pisteellä, ja sen alakohteet pienemmällä vastaavilla; niiden aluerajaus on merkitty vaaleansinisellä. MML:n peruskarttarasteri, 7/2020.

Alakohde 18-2, viljelyraunio, kuvattu luoteeseen.

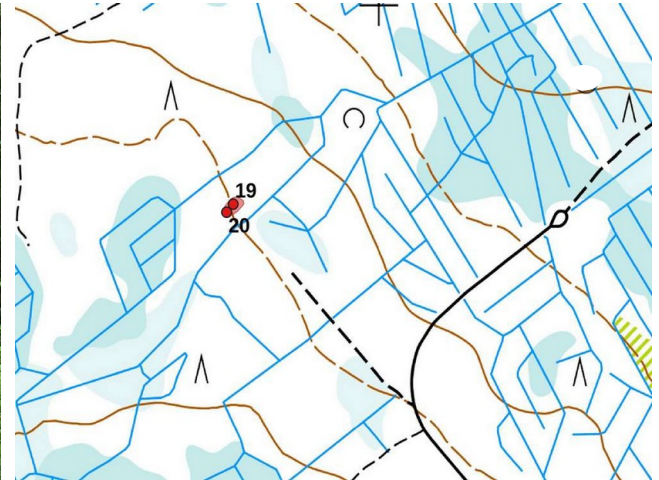
Ote Piippolan pitäjänkartasta vuodelta 1846; keskellä Telinkankaan talo.

19. Kärsämäki Naistenaho 1

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q4413L
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	3411 05
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7108710 I: 439775
Tyyppin tarkenne	Tervahauta	N2000	Z 112 m
Ajoitus	Historiallinen		
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	
Kuvaus:			
Tervahaudan sijaitse tasaisella rämeellä, haudan läpimitta on n. 17 m, ja kuopan läpimitta n. 7 m; halssi suuntautuu koilliseen.			
Vaikutusten arvio:			
Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen. Kohde on. yli 450 m päässä lähimmästä suunnitellusta voimalapaikasta.			

Kohde 19, kuvattu länteen.

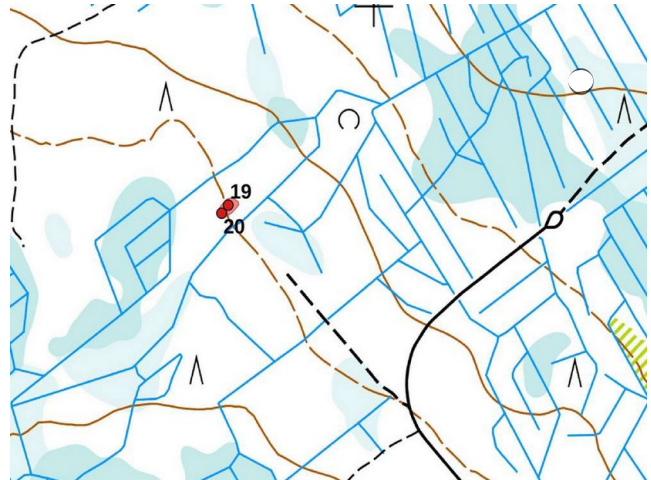
Kohteet 19 ja 20 merkitty punaisilla pisteillä, ja niiden yhteinen aluerajaus vaaleanpunaisella. MML:n peruskarttarasteri, 7/2020.

20. Kärsämäki Naistenaho 2

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q4413L
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	3411 05
Tyyppi	Asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7108699 I: 439765
Tyyppin tarkenne	Tervapirtin kiuas	N2000	Z 113 m
Ajoitus	Historiallinen		
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus, koepisto
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	
Kuvaus:			
Tervapirtin kiuas sijaitsee tervahaudasta kohde 19 noin 16 m lounaaseen, sen mitat ovat, n. 3 m x 2,5 m, korkeutta vajaa metri; kiukaan päälle on kasvanut puu, minkä seurauksena kiuas on osin romahtanut kahteen osaan; koepistosta puun juurakon alta löytyi nokimaata ja palaneita kiviä.			
Vaikutusten arvio:			
Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen. Kohde sijaitsee yli 450 m päässä lähimmästä suunnitellusta voimalapaikasta.			

Kohde 20, etualalla koepisto.

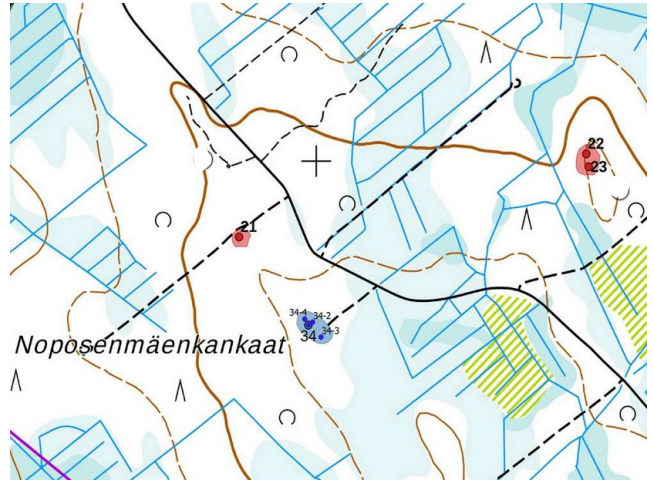
Kohteet 19 ja 20 merkitty punaisilla pisteillä, ja niiden yhteinen aluerajaus vaaleanpunaisella. MML:n peruskarttarasteri, 7/2020.

21. Kärsämäki Noposenmäenkankaat 1

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q4413L
Laji	Kiinteä muinaisjäänös	Vanha yleislehtijako	3411 05
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7107856 I: 438845
Tyyppin tarkenne	Tervahauta	N2000	Z 122 m
Ajoitus	Historiallinen		
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	
Kuvaus:			
Tervahaudan läpimitta on n. 17 m, ja kuopan läpimitta n. 10 m; halssi suuntautuu etelälounaaseen. Kohde sijaitsee avohakkuualueella.			
Vaikutusten arvio:			
Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen, se sijaitsee n. 160 m päässä suunnitellusta voimalapaikasta.			

Kohde 21, tervahauta, etualalla luoteista vallia; kuvattu kaakkoon.

Kohteet 21–23 merkitty punaisilla pisteillä; ja niiden aluerajaus vaaleanpunaisena. Kohde 34 merkitty sinisellä pisteellä, ja sen alakohteet pienemmällä vastaavilla; niiden aluerajaus merkitty vaaleansinisellä. MML:n peruskarttarasteri, 7/2020.

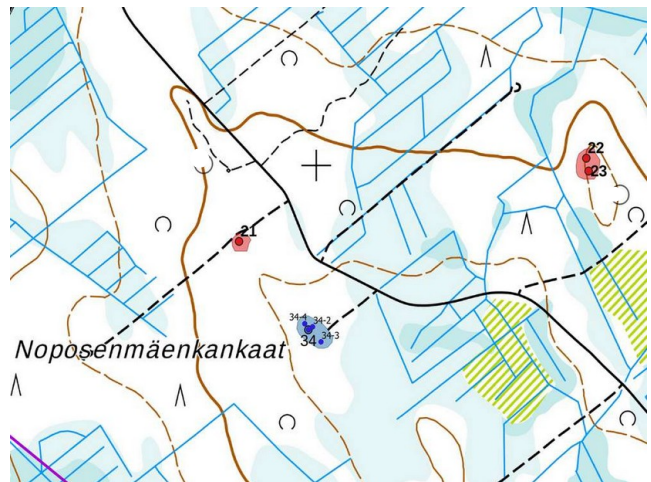

22. Kärsämäki Noposenmäenkankaat 3

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q4413L
Laji	Kiinteä muinaisjäänös	Vanha yleislehtijako	3411 05
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7108014 I: 439544
Tyyppin tarkenne	Tervahauta	N2000	Z 123 m
Ajoitus	Historiallinen		
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	
Kuvaus:			
Tervahaudan läpimitta on n. 18 m, ja kuopan läpimitta n. 6 m; halssi suuntautuu lounaaseen.			
Vaikutusten arvio:			
Hankkeella voisi olla vaikutusta kohteeseen, se sijaitsee n. 90 m kaakkoon suunnitellusta tuulivoimalan paikasta.			

Kohde 22, kuvattu länsiluoteeseen.

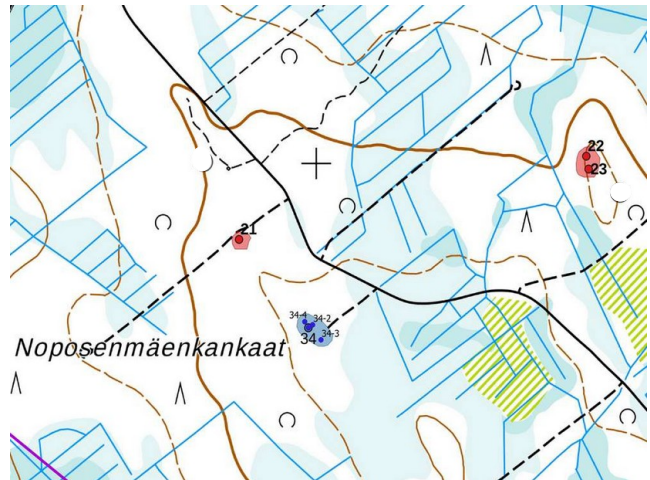
Kohteet 21–23 merkitty punaisilla pisteillä; ja niiden aluerajaus vaaleanpunaisena. Kohde 34 merkitty sinisellä pisteellä, ja sen alakohteet pienemmällä vastaavilla; niiden aluerajaus merkitty vaaleansinisellä. MML:n peruskarttarasteri, 7/2020.

23. Kärsämäki Noposenmäenkankaat 4

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q4413L
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	3411 05
Tyyppi	Asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7107989 I: 439549
Tyyppin tarkenne	Tervapirtin kiuas	N2000	Z 123 m
Ajoitus	Historiallinen		
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus, koepisto
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	
Kuvaus:			
Tervapirtin kiuas sijaitsee noin 20 m tervahaudasta kohde 22 etelään. Kiukaan pinta-ala on n. 2,5 m x 2 m, korkeus n. metrin; koepistossa kivien seasta paljastui nokimaata.			
Vaikutusten arvio:			
Hankeella voisi olla vaikutusta kohteeseen, se sijaitsee n. 70 m kaakkoon suunniteltusta tuulivoimalan paikasta.			

Kohde 2 kuvattuna itäkoilliseen; koepisto etualalla keskellä.

Kohteet 21–23 merkitty punaisilla pisteillä; ja niiden aluerajaus vaaleanpunaisena. Kohde 34 merkitty sinisellä pisteellä, ja sen alakohteet pienemmillä vastaavilla; niiden aluerajaus merkitty vaaleansinisellä. MML:n peruskarttarasteri, 7/2020.

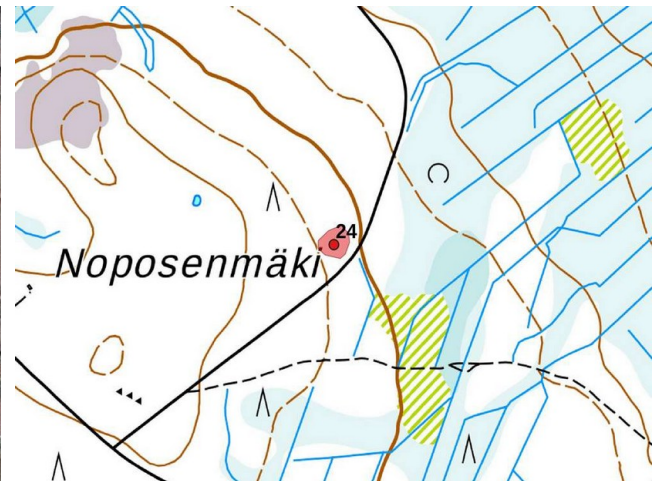

24. Kärsämäki Noposenmäki

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q4413R
Laji	Kiinteä muinaisjäänös	Vanha yleislehtijako	3411 08
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7107519 I: 440485
Tyyppin tarkenne	Tervahauta	N2000	Z 122 m
Ajoitus	Historiallinen		
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	
Kuvaus:			
Tervahauta sijaitsee laajan mäen itälaidalla, sen läpimitta on n. 11 m, ja kuopan läpimitta n. 8 m; halssi suuntautuu etelälounaaseen. Tuorehko kangas, nuorta puustoa			
Vaikutusten arvio:			
Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen, se sijaitsee yli 600 m päässä lähimmästä suunnitellusta voimalapaikasta.			

Kohde 24, kuvattu lounaaseen.

Kohde 24 merkitty punaisella ympyrällä ja sen aluerajaus vaaleanpunaisena. MML:n peruskarttarasteri, 7/2020.

25. Kärsämäki Alaisten Hautakangas

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q4413L
Laji	Kiinteä muinaisjäänös	Vanha yleislehtijako	3411 04
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7106825 I: 439610
Tyyppin tarkenne	Tervahauta	N2000	Z 123 m
Ajoitus	Historiallinen		
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	
Kuvaus:			
Tervahaudan läpimitta on n. 16 m, ja kuopan läpimitta n. 6 m; halssi suuntautuu lounaaseen. Haudan päällä kasvaa erikikäisiä puita. Lähiympäristössä on muutama maanottokuoppaa halk. 1,5 - 3 m.			
Vaikutusten arvio:			
Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen, se sijaitsee noin 200 m päässä lähimmästä suunnitellusta voimalapaikasta.			

Kohde 25, kuvattu pohjoiseen; keskellä vasemmalla halssi.

Kohde 25 merkitty punaisella pisteellä; ehdotettu suoja-alue vaaleanpunaisena. MML:n peruskarttarasteri, 7/2020.

26. Kärsämäki Martinkaarto 1

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri	1000037645	TM35-lehtijako	Q4413R
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	3411 07
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7105359 I: 441208 26-1 P: 7105359 I: 441208 26-2 P: 7105379 I: 441187
Tyyppin tarkenne	Tervahauta	N2000	Z 124 m 26-1 Z 124 m 26-2 Z 125 m
Ajoitus	Historiallinen		
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	
Kuvaus:			

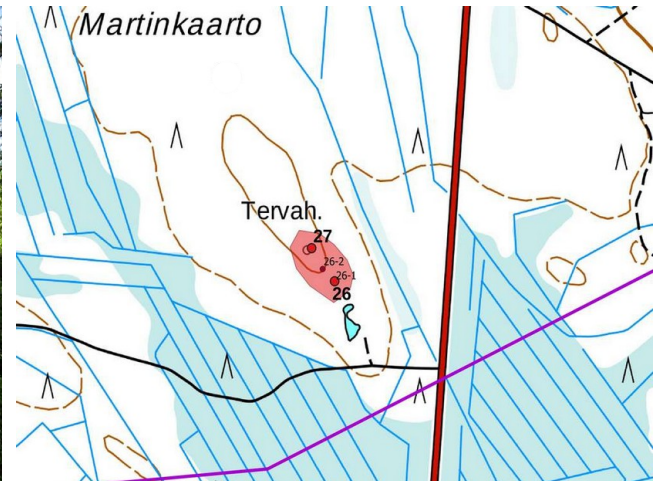
Kohde koostuu kahdesta pienestä tervahaudasta runsaan 25 m etäisyydellä toisistaan. 26-1 on läpimitaltaan n. 8 m, ja sen kuopan läpimitta on n. 4 m. 26-2 on läpimitaltaan n. 12 m, ja sen kuopan läpimitta on n. 6 m. Molempien halssit on suunnattu itäkoilliseen.

Vaikutusten arvio:

Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen, se sijaitsee noin 380 mm päässä lähimmästä suunnitellusta voimalapaikasta.

Alakohde 26-1, kuvattu pohjoisluoteeseen.

Kohteet 26 ja 27 merkitty punaisella pisteellä; ehdotettu aluerajaus vaaleanpunaisena. MML:n peruskarttarasteri, 7/2020.0.

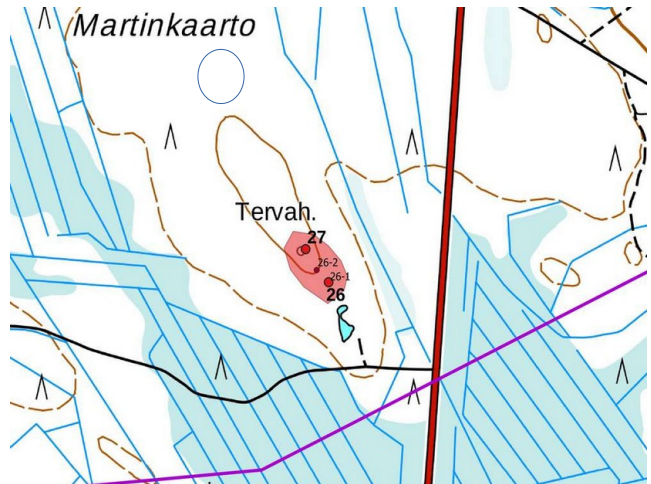
Alakohde 26-2, kuvattu länsilounaaseen; halssi sijaitsee keskellä kuvaa, muu hauta sen takana ja sivuilla.

27. Kärsämäki Martinkaarto 2

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q4413R
Laji	Kiinteä muinaisjäänös	Vanha yleislehtijako	3411 07
Tyyppi	Asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7105413 I: 441168
Tyyppin tarkenne	Tervapirtin kiuas	N2000	Z 125 m
Ajoitus	Historiallinen		
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus, koepisto
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	
Kuvaus:			
Kiuas on täysin sammalen ja aluskasvillisuuden peittämä, ja siten sen muusta maanpinnasta erottuva osa on melko pieni, vain noin 1,5 m x 1,5 m ja 0,5 m korkea; koepisto kuitenkin paljasti palaneita kiviä ja nokimaata.			
Vaikutusten arvio:			
Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen, se sijaitsee noin 320 m päässä lähimmästä suunnitellusta voimalapaikasta.			

Kohde 27, keskellä koepisto. Kuvattu länsilounaaseen.

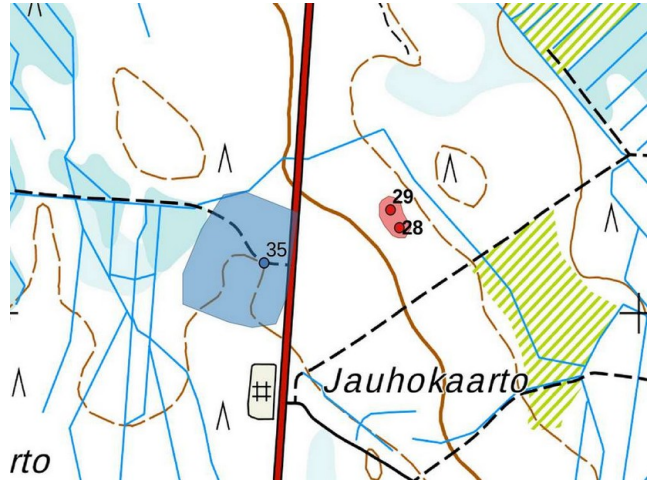
Kohteet 26 ja 27 merkitty punaisella pisteellä; ehdotettu aluerajaus vaaleanpunaisena. MML:n peruskarttarasteri, 7/2020.0.

28. Kärsämäki Jauhokaarto 1

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q4413R
Laji	Kiinteä muinaisjäänös	Vanha yleislehtijako	3411 07
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7106126 I: 441626
Tyyppin tarkenne	Tervahauta	N2000	Z 119 m
Ajoitus	Historiallinen		
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	
Kuvaus:			
Tervahaudan läpimitta on n. 12 m, ja kuopan läpimitta n. 6 m; halssi suuntautuu itään. Haudan päällä kasvaa isoja mäntyjä.			
Vaikutusten arvio:			
Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen, se sijaitsee yli 600 m päässä lähimmästä suunnitellusta voimalapaikasta.			

Kohde 28, kuvattu itään.

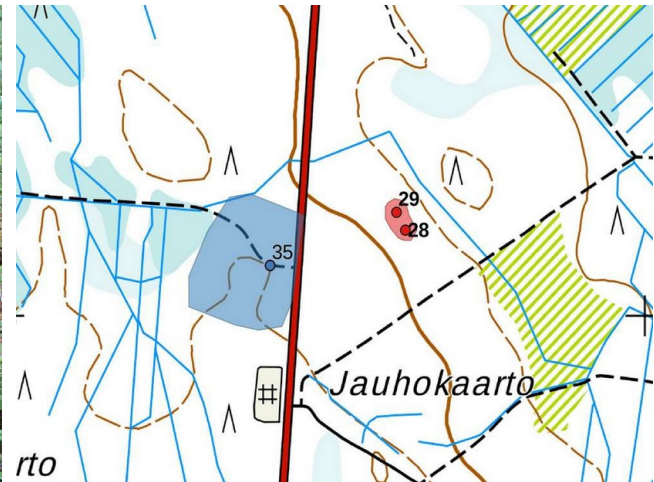
Kohteet 28 ja 29 merkitty punaisella pisteellä; ehdotettu aluerajaus vaaleanpunaisena. MML:n peruskarttarasteri, 7/2020.0.

29. Kärsämäki Jauhokaarto 2

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q4413R
Laji	Kiinteä muinaisjäänös	Vanha yleislehtijako	3411 07
Tyyppi	Asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7106152 I: 441612
Tyyppin tarkenne	Tervapirtin kiuas	N2000	Z 119 m
Ajoitus	Historiallinen		
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus, koepisto
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	
Kuvaus:			
Kiukaan mitat ovat n2 m x 1,5 m ja korkeus n. 1 m. Kiuas on täysin sammalen ja puolukanvarpujen peittämä eikä erotu kovinkaan selvästi ympäristöstään; koepisto paljasti nokimaata ja palaneita kiviä.			
Vaikutusten arvio:			
Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen, se sijaitsee yli 600 m päässä lähimmästä suunnitellusta voimalapaikasta.			

Kohde 29, koepisto keskellä; kuvattu länteen.

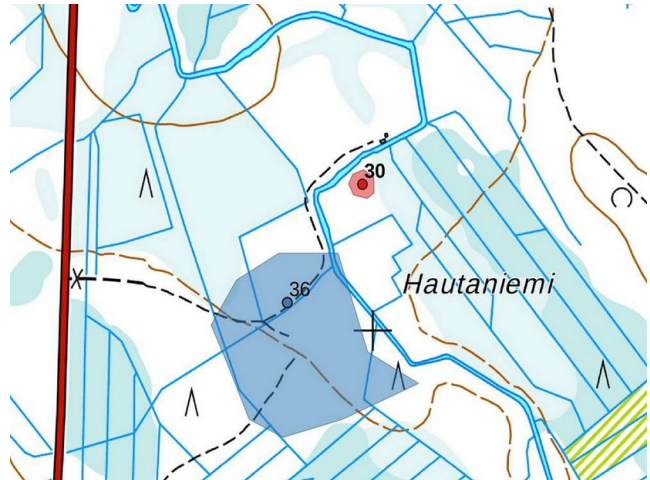
Kohteet 28 ja 29 merkitty punaisella pisteellä; ehdotettu aluerajaus vaaleanpunaisena. MML:n peruskarttarasteri, 7/2020.0.

30. Kärsämäki Hautaniemi 1

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q4413R
Laji	Kiinteä muinaisjäänös	Vanha yleislehtijako	3411 08
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7107215 I: 441984
Tyyppin tarkenne	Tervahauta	N2000	Z 112 m
Ajoitus	Historiallinen		
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	
Kuvaus:			
Tervahaudan läpimitta on n. 20 m, ja kuopan läpimitta n. 7 m; halssi suuntautuu koilliseen. Tervahaudan läheltä kulkeva Ristisenoja on aiemmin tehnyt mutkan haudan ympärille sen länsi-, etelä- ja itäpuolelta, mutta on sittemmin ohjattu ohittamaan mutka haudan pohjoispuolelta. Vanhassa uomassa on kuitenkin yhä vettä, mistä syystä tervahauta sijaitsee lähestulkoon pienellä saarella, jolle on kulku vain sen länsireunan pohjoisosasta, nykyisen uoman vierestä siinä kohtaa, missä vanha uoma on siitä erotettu (ja mahdollisesti myös "saaren" koillisnurkasta, jossa vanha uoma on oletettavasti myöskin katkaistu).			
Vaikutusten arvio:			
Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen, se sijaitsee noin 550 m päässä lähimmästä suunnitellusta voimalapaikasta.			

Kohde 30; keskellä tervahaudan kuoppa, taaempana keskioikealla halssi; kuvattu pohjoiskoilliseen.

Kohde 30 on merkitty punaisella pisteellä; ja aluerajaus vaaleanpunaisena. Kohde 36 merkitty sinisellä pisteellä, ja sen ehdotettu aluerajaus vaaleansinisena. MML:n peruskarttarasteri, 7/2020.x

Ote vuoden 1953 peruskarttalehdeltä 3411 08; tervahaudan eteläpuolelta kulkeva Ristisenojan vanha uoman mutka näkyy Hautaniemen talon pohjoispuolella peltoalueella.

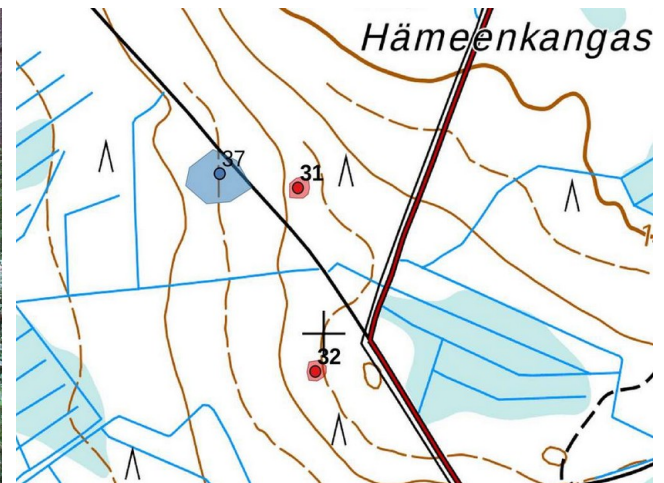

31. Kärsämäki Hämeen kangas 1

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q4413R
Laji	Kiinteä muinaisjäänös	Vanha yleislehtijako	3411 07
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7106192 I: 444964
Tyyppin tarkenne	Tervahauta	N2000	Z 131 m
Ajoitus	Historiallinen		
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	
Kuvaus:			
Tervahaudan läpimitta on n. 17 m, ja kuopan läpimitta n. 6 m; halssi suuntautuu lounaaseen. Haudan päällä kasvaa nuoria lehti- ja havupuita.			
Vaikutusten arvio:			
Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen, se sijaitsee noin 600 m päässä lähimmästä suunnitellusta voimalapaikasta.			

Kohde 31, kuvattu eteläkaakkoon.

Kohteet 31 ja 32 merkitty punaisilla pisteillä; ja niiden ehdotetut aluerajaukset vaaleanpunaisena. Kohde 37 merkitty sinisellä pisteellä, ja sen ehdotettu aluerajaus vaaleansinisenä. MML:n peruskarttarasteri, 7/2020.

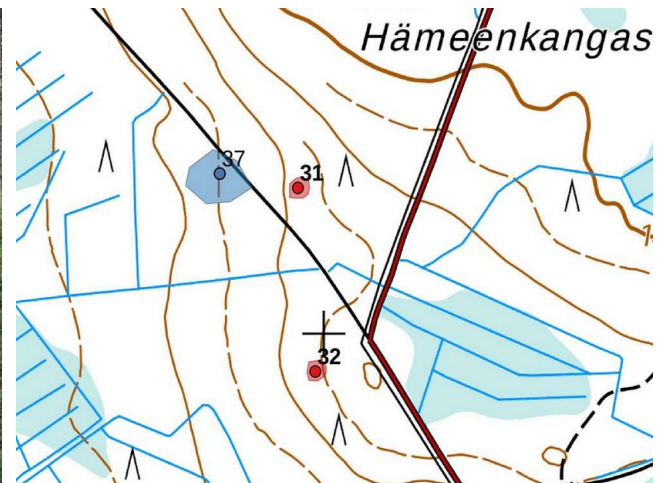

32. Kärsämäki Hämeen kangas 2

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q4413R
Laji	Kiinteä muinaisjäänös	Vanha yleislehtijako	3411 07
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7105950 I: 444988
Tyyppin tarkenne	Tervahauta	N2000	Z 132 m
Ajoitus	Historiallinen		
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	
Kuvaus:			
Tervahaudan läpimitta on n. 24 m, ja kuopan läpimitta n. 11 m; halssi suuntautuu länteen, varsinaisen halssin jatkeena alamäkeen on vielä n. 10-15 m pitkä oja.			
Vaikutusten arvio:			
Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen, se sijaitsee noin 380 m päässä lähimmästä suunnitellusta voimalapaikasta.			

Kohde 32, etualalla halssi ja läntinen valli; kuvattu itään.

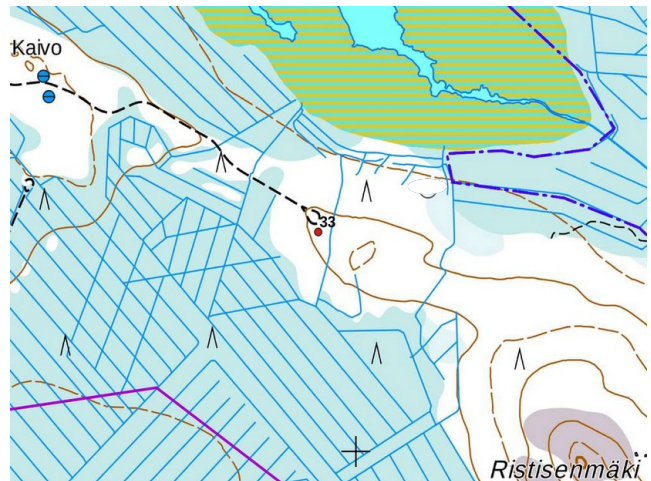
Kohteet 31 ja 32 merkitty punaisilla pisteillä; ja niiden ehdotetut aluerajaukset vaaleanpunaisena. Kohde 37 merkitty sinisellä pisteellä, ja sen ehdotettu aluerajaus vaaleansinisenä. MML:n peruskarttarasteri, 7/2020.

33. Ristisenjärvi etelä

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q4413R
Laji	Kiinteä muinaisjäänös	Vanha yleislehtijako	3411 07
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7105428 I: 446923
Tyyppin tarkenne	Tervahauta	N2000	Z 125 m
Ajoitus	Historiallinen		
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	
Kuvaus:			
Tervahaudan läpimitta on n. 16 m, ja kuopan läpimitta n. 7 m; halssi suuntautuu lounaaseen. Hauta on tiheän taimikon peittämä.			
Vaikutusten arvio:			
Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen, se sijaitsee noin 220 m päässä lähimmästä suunnitellusta voimalapaikasta.			

Kohde 33, kuvattu etelään.

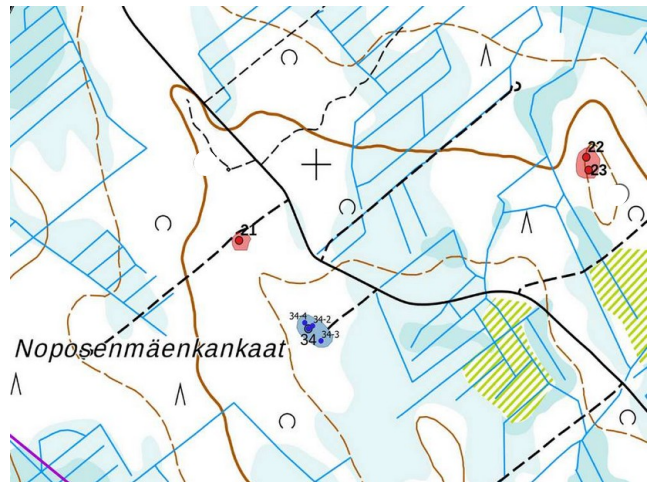
Kohde 33 merkitty punaisella pisteellä. . MML:n peruskarttarasteri, 7/2020.

34. Kärsämäki Noposenmäenkancaat 2

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q4413L
Laji	Muu kulttuuriperintökohde	Vanha yleislehtijako	3411 05
Tyyppi	Asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7107688 I: 438984 34-1 P: 7107688 I: 438985 34-2 P: 7107693 I: 438993 34-3 P: 7107665 I: 439010 34-4 P: 7107699 I: 438977
Tyyppin tarkenne	Rakennuksen jäännös	N2000	Z 123 m 34-1 Z 123 m 34-2 Z 123 m 34-3 Z 123 m 34-4 Z 123 m
Ajoitus	Historiallinen		
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus, koepistot
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	
Kuvaus:			
Kohteesta havaittiin kolmen rakennuksen jäännökset sekä mahdollinen viljelyraunio tai muu kiviröykkiö: 34-1 rakennuksen jäännös, n. 10 m x 6 m, pitkät sivut pohjois-etelä-suuntaiset, pohja n. 40 cm maanpintaa syvemmällä, kuopan ympärillä n. 20 cm korkea valli, kaakkoisnurkassa näkyvillä puurakenteiden jäänteitä, lounaisnurkassa ikkunalasin palasia; 34-2 rakennuksen jäännös, n. 14 m x 8 m, pohja n. 40 cm maanpintaa syvemmällä, kuoppaa ympäröi n. 30-40 cm korkea valli; keskellä kiukaan jäännös, n. 1,5 m x 1,5 m, 1 m korkea; 34-3 rakennuksen jäännös, heti itä- ja kaakkoispuolella hiekkakuoppa ja heti luoteispuolella ajopolku, joista ainakin hiekkakuopan maanotto, mutta mahdollisesti myös ajopolun tekeminen ovat vaurioittaneet jäännöstä, sikäli kun vaurioituneesta rakenteesta oli mahdollista arvioide, rakennuksen pinta-ala ollut n. 14 m x 9 m; pohja n. 40 cm maanpintaa syvemmällä, luoteis- ja länsipuolella n. 30-40 cm valli ympärillä, hiekkakuopan puolella idässä ja kaakossa yhtenäisen vallin sijaan maakasoja, jotka jopa 1,5 m korkeita; keskellä kiukaan tai muun tulisijan jäännös n. 2 m x 1,5 m, 1,5 m korkea 34-4 mahdollinen viljelyraunio joitakin metrejä kohteen 34-1 pohjoispuolella, n. 1,5 m x 1,5 m, n. 0,5 m korkea.			
Vaikutusten arvio:			
Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen, se sijaitsee noin 350 m päässä lähimmästä suunnitellusta voimalapaikasta.			

Alakohde 34-1, rakennuksen jäänteet; takana vasemmalla rakennuksen kaakkoisnurkassa nähtävissä puurakenteiden jäänteitä; kuvattu etelään.

Kohteet 21-23 merkitty punaisilla pisteillä; ja niiden aluerajaus vaaleanpunaisena. Kohde 34 merkitty sinisellä pisteellä, ja sen alakohteet pienemmällä vastaavilla; niiden aluerajaus merkitty vaaleansinisellä. MML:n peruskarttarasteri, 7/2020.

Alakohde 34-2, rakennuksen jäänteet; kuvattu länteen.

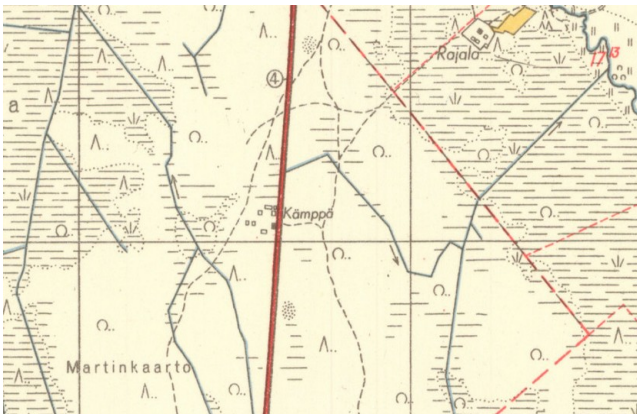
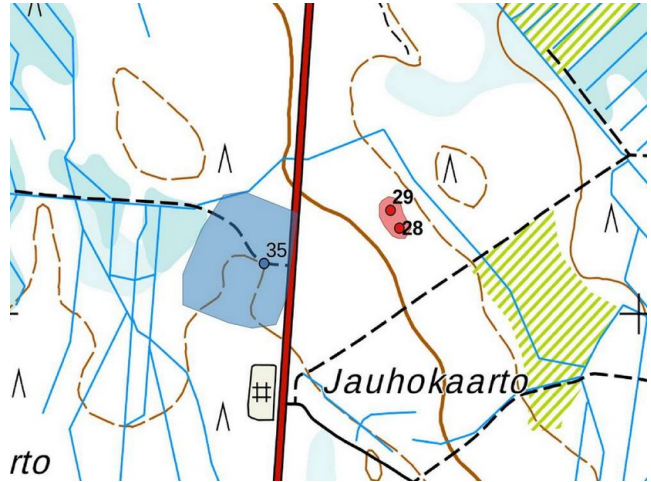
Alakohde 34-3, kiukaan jäänteet rakennuksen pohjalla, alaoikealla koepisto; kuvattu kaakkoon.

Alakohde 34-4, viljelyraunio; kuvattu lounaaseen.

35. Kärsämäki Jauhokaarto 3

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q4413R
Laji	Muu kulttuuriperintökohde	Vanha yleislehtijako	3411 07
Tyyppi	Asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7106074 I: 441414
Tyyppin tarkenne	Kämpän jäännös	N2000	Z 122 m
Ajoitus	Historiallinen		
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	
Kuvaus:			
Paikalla oli iso kämpppä, päärakennukset ovat jääneet VT 4:n levennyksen alle. Alueella on havaittu enää pienen rakennuksen kivi-/maaperustus, mitat noin 4 x 3 m. Kaikki rakennukset on purettu ja alue on pääosin tasoitettu. Aluerajaus perustuu vuoden 1953 peruskarttaan, johon kämpän rakennukset on merkitty			
Vaikutusten arvio:			
ei vaikutusta			

Kohteet 28 ja 29 merkitty punaisilla pisteillä; ja niiden ehdotetut suoja-alueet vaaleanpunaisena. Kohde 35 merkitty sinisellä pisteellä, ja sen alkuperäinen rakennettu alue vaaleansinisellä. MML:n peruskarttarasteri, 7/2020.

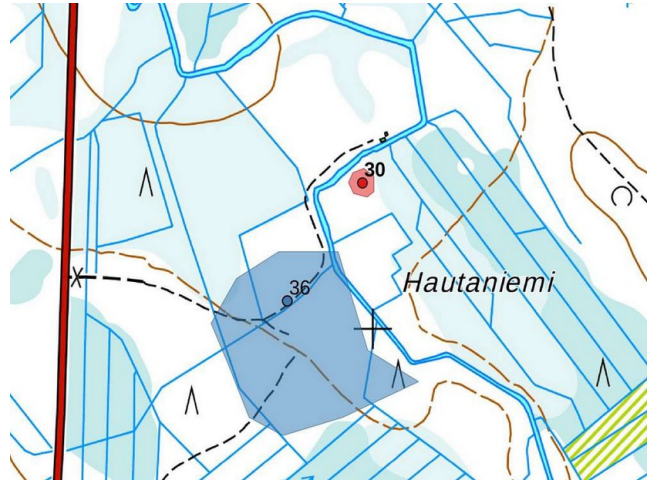
Ote peruskartasta 341107 - 1953, kämpän rakennukset

36. Kärsämäki Hautaniemi 2

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q4413R
Laji	Muu kulttuuriperintökohde	Vanha yleislehtijako	3411 08 / 3411 07
Tyyppi	Asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7107041 I: 441867
Tyyppin tarkenne	Talon jäännös	N2000	Z 112 m
Ajoitus	Historiallinen		
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	
Kuvaus:			
Hautaniemen talon rakennuksen on purettu (ks. peruskarttaote kohde 30 sivulla 33). Maastossa havaittu ainoastaan osia yhden rakennuksen kiviperustuksesta; ei ole selvinnyt mikä rakennus oli			
Vaikutusten arvio:			
Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen, se sijaitsee noin 380 m päässä lähimmästä suunnitellusta voimalapaikasta.			

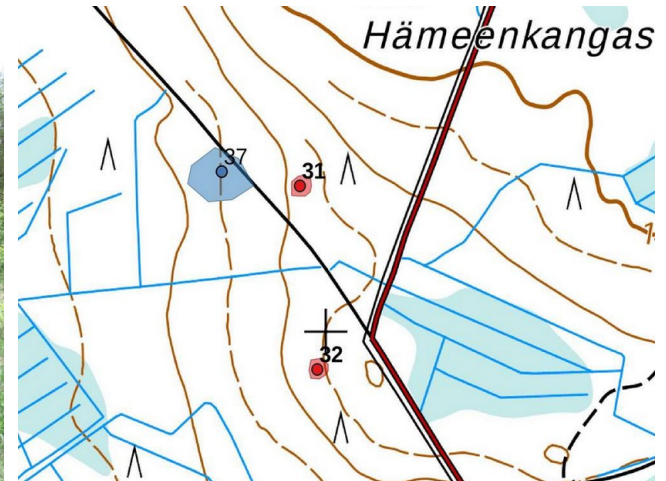
Rakennuksen perustus kuvattu itään.

Kohde 30 merkitty punaisella pisteellä; ja ehdotettu suoja-alue vaaleanpunaisena. Kohde 36 merkitty sinisellä pisteellä, ja sen ehdotettu aluerajaus vaaleansinisenä. MML:n peruskarttarasteri, 7/2020. Aluerajaus sisältää vanhat peltoalueet, jotka ovat ilmaortokuvassa vielä näkyvissä.

37. Kärsämäki Hämeen kangas 3

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q4413R
Laji	Muu kulttuuriperintökohde	Vanha yleislehtijako	3411 07
Tyyppi	Asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7106211 I: 444855
Tyyppin tarkenne	Torpan paikka	N2000	Z 128 m
Ajoitus	Historiallinen		
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	
Kuvaus:			
1840-luvun pitäjänkartalle paikalla on merkitty torppa. Maastossa ei havaittu rakennuksen jäännöksiä, ainoastaan mahdollista peltoaluetta.			
Vaikutusten arvio:			
Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen, se sijaitsee noin 550 m päässä lähimmästä suunnitellusta voimalapaikasta.			

Kohteet 31 ja 32 merkitty punaisilla pisteillä; ja niiden ehdotetut suoja-alueet vaaleanpunaisena. Kohde 37 merkitty sinisellä pisteellä, ja sen ehdotettu aluerajaus vaaleansinisenä. MML:n peruskarttarasteri, 7/2020.

38. Siikalatva Marjajarju

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q4431L
Laji	Kiinteä muinaisjäänös	Vanha yleislehtijako	3411 10
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7105211 I: 452293
Tyyppin tarkenne	Tervahauta	N2000	Z 137 m
Ajoitus	Historiallinen		
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	
Kuvaus:			
Tervahaudan läpimitta on n. 21 m, ja kuopan läpimitta n. 9 m; halssi suuntautuu koilliseen. Heti tervahaudan koillispuolelta kulkee tie, jonka leikkaus on hieman vahingoittanut haudan koillista vallin ulkoreunaa ja halssia.			
Vaikutusten arvio:			
Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen, se sijaitsee noin 200 m päässä lähimmästä suunnitellusta voimalapaikasta.			

Kohde 38, kuvattu pohjoiseen.

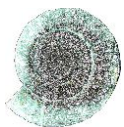
Kohde 38 merkitty punaisella pisteellä; ehdotettu aluerajaus vaaleanpunaisena. . MML:n peruskarttarasteri, 7/2020.

Haapavesi 2022

**Piipsannevan tuulivoimahankkeen
arkeologinen täydennysinventointi**

Jaana Itäpalo 20.12.2022

KESKI-POHJANMAAN ARKEOLOGIAPALVELU

Tiivistelmä

Keski-Pohjanmaan Arkeologiapalvelu suoritti arkeologisen inventoinnin Pohjois-Pohjanmaalla Haapavedellä Piipsannevan tuulivoimapuiston suunnittelualueella vuonna 2018. Sen jälkeen voimaloiden sijoittelusuunnitelmaan ja hankealueeseen on tullut muutoksia sekä sähkönsiirtoreitti varmistunut. Edelliseen liittyen tehtiin täydennysinventointi, joka kohdistui lähinnä n. 4 km pitkällä sähkönsiirtoreitille, joka yhtyy lännessä Fingridin Metsälinjaan. Maastotyön suoritti FM Jaana Itäpalo 7.8.2022. Työn tilaajat ovat Piipsan Tuulivoima Oy ja FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy.

Tuulivoimapuiston suunnittelualue sijaitsee Haapaveden keskustasta n. 10 km itään. Alue on suurimmaksi osaksi entistä turvetuotantoaluetta. Vuoden 2018 inventoinnissa alueelta löytyi kahdeksan tervanvalmistuspaikkaa. Vuoden 2022 täydennysinventoinnissa löytyi kaksi tervahautaa, joista Piipsankallion tervahauta sijaitsee voimajohtolinjauksesta yli 300 metrin etäisyydellä ja Telilampi pohjoisen tervahauta n. 20 metrin etäisyydellä. Ennen inventointia Telilampi pohjoinen oli rekisteriportaalissa kiinteänä muinaisjäännöksenä, mutta sitä ei oltu tarkastettu maastossa.

Sisällysluettelo

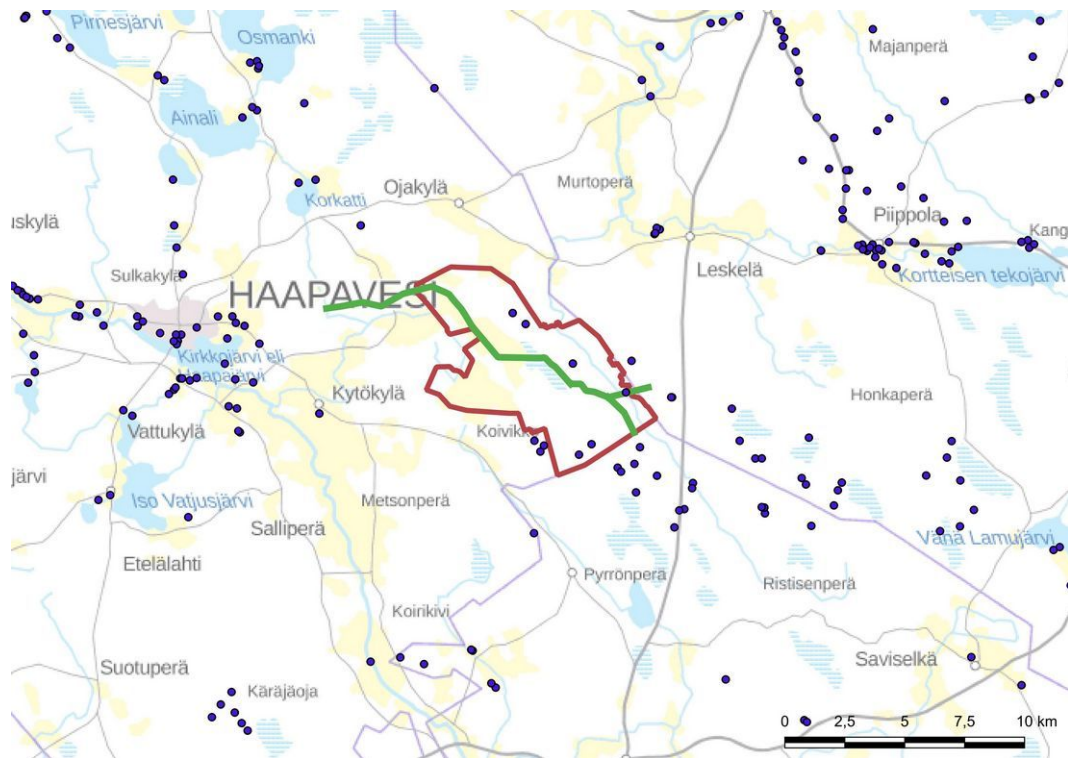
	S.
1. Perustiedot.....	2
2. Inventoinnin lähtökohdat ja menetelmät.....	3
2.1 Esiselvitys.....	3
2.2 Maastoinventointimenetelmä.....	4
3. Maisema, topografia ja geologia.....	4
3.1. Maastokuvaukset ja valokuvat.....	5
4. Alueen aiempi maankäyttö.....	7
5. Tulokset.....	8
6. Yleiskartta.....	8
7. Kohdelista.....	8
8. Kohdetiedot.....	9
9. Aineistoluettelo.....	11

Kansikuva: Kuva 7. Piipsannevaa Kotaojan itäpuolella, kuva koilliseen.

1. Perustiedot

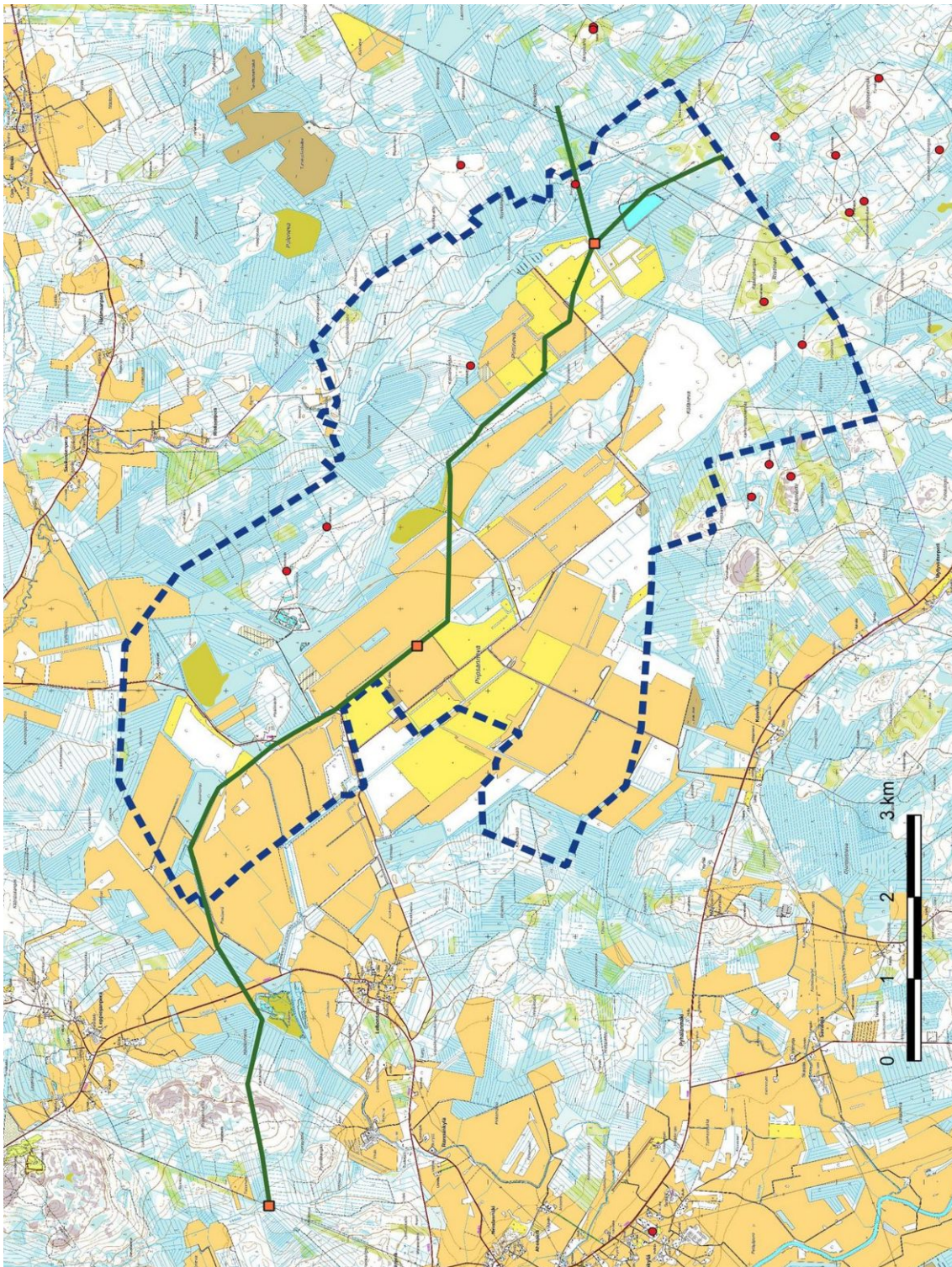
Inventointialue: Piipsannevan tuulivoimapuiston suunnittelualue ja sähkönsiirtoreitti
Tilaaja: Piipsan Tuulivoima Oy
Inventoinnin laji: Osainventointi
Kenttätyöaika: 7.8.2022, yhteensä 1,5 kenttätyöpäivää
Karttanumerot: TM35 Q4413L, Q4414L; vanha yleislehtijako, 341105, 243308
Korkeus: n. 102 – 127,50 m mpy
Koordinaattijärjestelmä: ETRS-TM35 FIN -tasokoordinaatisto
Inventointilöydöt: -
Aiemmat tutkimukset: 2012 Hans-Peter Schulz, Pohjanmaan länsiosa, Metsähallituksen metsätalousmaiden kulttuuriperintöinventointi 2012 (lähialueella)
2018 Jaana Itäpalo ja Hans-Peter Schulz, Piipsannevan tuulivoimahankkeen arkeologinen inventointi
2021 Jaana Itäpalo, Haapaveden Piipsannevan kiviainesottoalueen arkeologinen inventointi (lähialueella)
Aiemmat löydöt: -.

Suunnittelualueen ja sähkönsiirtoreittien yleissijainti. Tunnetut arkeologiset kohteet sinisenä pisteinä, tiedot Museoviraston rekisteriportaalin mukaan. Taustakartta, Mml 6/2022.

2. Inventoinnin lähtökohdat ja menetelmät

Pohjois-Pohjanmaalle Haapavedelle on suunnitella Haapaveden, Kärsämäen ja Siikalatvan rajan tuntumaan Piipsannevan tuulivoimapuisto. Tuulivoimapuiston suunnittelualue sijaitsee Haapaveden keskustasta n. 10 km itään. Tuulivoimapuiston suunnittelualueella on tehty arkeologinen inventointi vuonna 2018, jonka jälkeen voimaloiden sijoitussuunnitelma ja hankealue ovat muuttuneet sekä puiston ulkoinen sähkönsiirtoreitti varmistunut. Edellisiin muutoksiin liittyen tehtiin loppukesällä 2022 täydennysinventointi. Vuoden 2018 inventoinnissa hankealueelta löytyi seitsemän kohdetta, jotka ovat kaikki tervahautoja, niistä yhteen liittyy tervapirtin jäännös. Rekisteriportaalin mukaan nyt inventoinnin kohteena olevilla alueilla sijaitsi Telilampi pohjoisen tervahauta (Museoviraston rekisteriportaalin tunnus 1000040270), jota ei oltu tarkastettu maastossa. Kohde sijaitsee alueella, joka ei kuulunut vuoden 2018 inventointiin eikä myöskään viereisen vuoden 2020 Tuulikaarron tuulivoimapuiston inventointiin.

Yleiskartta, tuulivoimapuiston suunnittelualue ja sähkönsiirtoreitit, sähköasemat oransseina neliöinä. Museoviraston muinaisjäännösrekisterin kohteet merkitty punaisina ympyröinä. Maanmittauslaitoksen peruskarttarasteri 1:20 000, 6/2022.

2.1. Esiselvitys

Alueesta ja sen lähiympäristöstä on laadittu esiselvitys vuonna 2018. Sitä täydennettiin länteen suuntautuvan sähkönsiirtoreitin osalta.

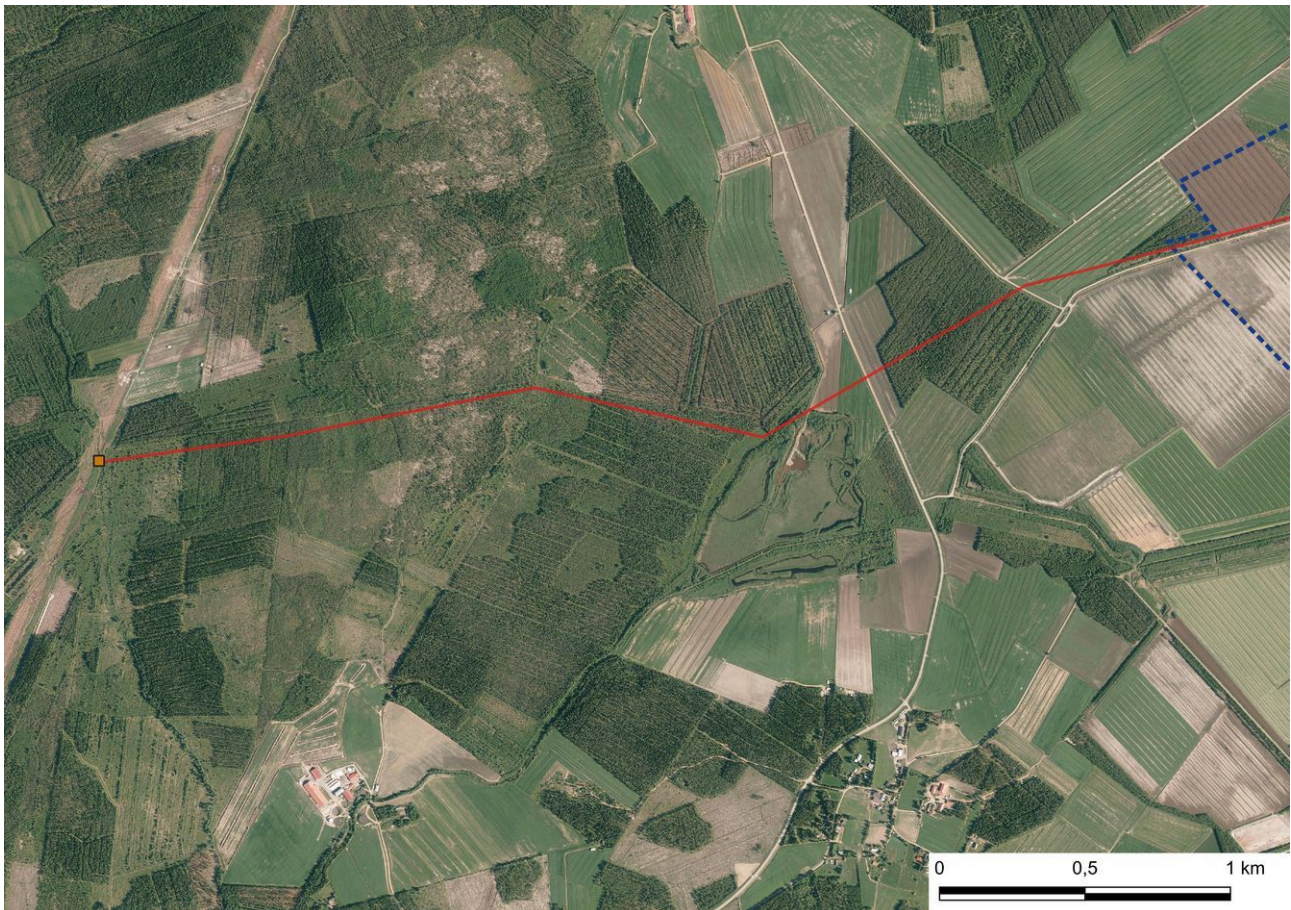
2.2. Maastoinventointimenetelmä

Maastoinventoinnissa tarkastettiin sähkönsiirtoreitti lännessä ja idässä sekä muuttuneet voimalapaikat. Entisellä turvetuotantoalueella alkuperäiset maakerrokset ovat tuhoutuneet jopa useiden metrien syvyyteen, tällaisilla alueilla on hyvin vähän, jos ollenkaan arkeologista potentiaalia – ne alueet arvioitiin vuoden 2018 inventoinnissa ja nyt vielä osin toistamiseen. Työssä käytettiin EGNOS- / GLONASS yhteensopivaa paikannointia Garmin GPSmap 64 ja QGIS 2.14. -ohjelmaa paikkatietohallintaan. Havaitut muinaisjäännökset ja myös joitakin muita ihmisen aikaansaamia moderneja rakenteita valokuvattiin.

3. Maisema, topografia ja geologia

Noin 4 km pitkä sähkönsiirtolinjaus puistosta länteen Fingridin Metsälinjan varteen ja linjaus puiston alueella kulkee suurimmaksi osaksi entisillä turvetuotantoalueilla, joista osa on otettu viljelyskäyttöön. Lännessä linjaus kulkee entisten Piipsanjärven eteläreunalla ja Likajärven pohjoispuolella, niitä yhdistänyt pieni virta on hävinnyt. Likajärven länsipuolella linjaus kulkee ojitetulla rämeellä ja sen jälkeen Piipsankallioiden eteläosan yli. Piipsankallioiden länsipuolella on ojitettua rämettä. Tuulikaarron puistosta sähkönsiirtolinjaukset kulkevat Piipsannevan puiston kaakkoisosaan suunnitellulle sähköasemalle melkein kokonaan ojitetulla, pieneltä osin ojittamattomilla rämeillä sekä lasketun jäähdytysaltaan läpi. Tuulivoimapuiston laajennusalueet ovat lähinnä ojitettuja rämeitä, pohjoisreunalla turvetuotantoalueen pohjoispuolella on joitakin peltoja, idässä on myös joitakin matalia kivikkoisia kankaita.

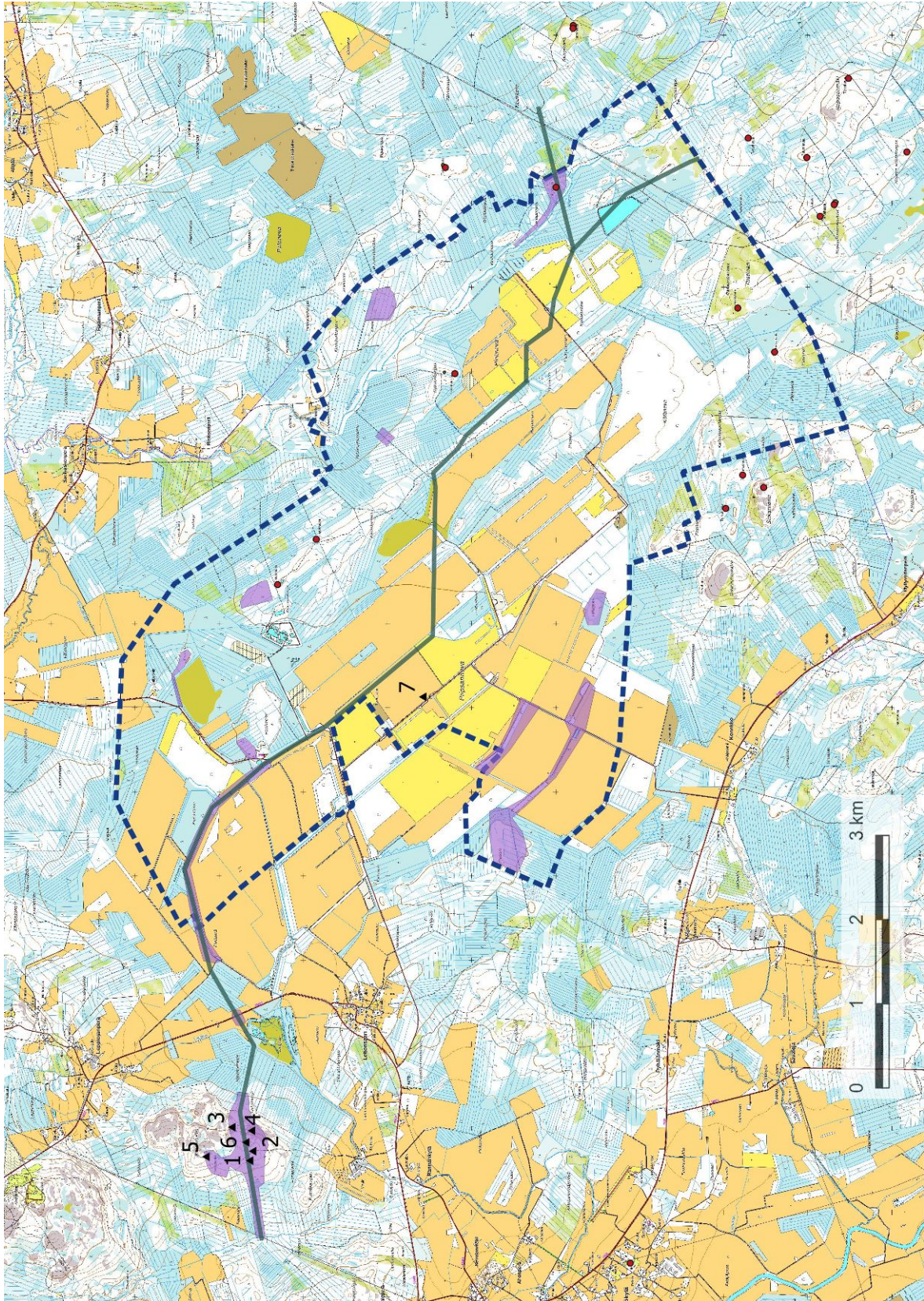
Ks. tuulivoimapuiston maisema, topografi ja geologia vuoden 2018 raportti.

Sähkönsiirtoreitti länteen Fingridin Metsälinjalle ortokuvalla. Maanmittauslaitoksen ortokuvat 6/2022.

3.1 Valokuvat ja maastokuvaukset

Inventoidut alueet violetina ja kuvauspaikat kolmiona (kohdekuvat ovat kohdekuvausten yhteydessä). Museoviraston muinaisjäännösrekisterin kohteet merkitty punaisina ympyröinä. Maanmittauslaitoksen peruskarttarasteri 1:20 000, 6/2022.

Kuva 1. Piipsankallioiden etelärinne, etelään.

Kuva 2. Piipsankallioiden halki johtava metsätie pohjoiseen.

Kuva 3. Piipsankallioiden itäosaa, kuva itään.

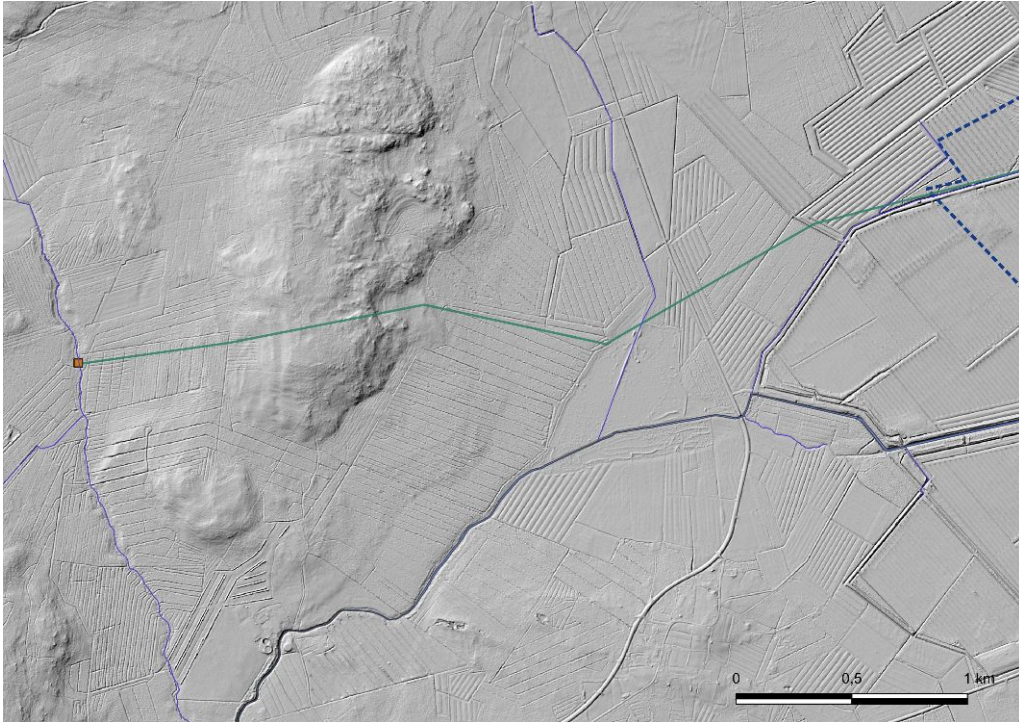
Kuva 4. Moderni latomus Piipsankallioiden kaakkoisosassa.

Kuva 5. Hiekkainen alue Piipsankallioiden länsiosassa, kuva pohjoiseen.

Kuva 6. Avohakkuualue johtolinjauksen kohdalla.

Sähkösiirtoreitti länteen, vihreä viiva, hankealueen raja sinisenä katkoviivana. Laserkeilausaineistoon perustuva vinovalovarjoste 2 m DEM 1:20 000, 6/2022.

4. Alueen aiempi maankäyttö Ks. vuoden 2018 raportti.

Ote vuoden 1843 pitäjänkartasta. Piipsankallioiden halki on merkitty kulkureitti. Nykyisen Lehonsaaren kohdalle on merkitty Mustapääheldon asutus ja pohjoiseen Leppiojanperälle Leppiojan asutus. Kartta: Arkistolaitos, Haapavesi 3411 05, 08.

5. Tulokset

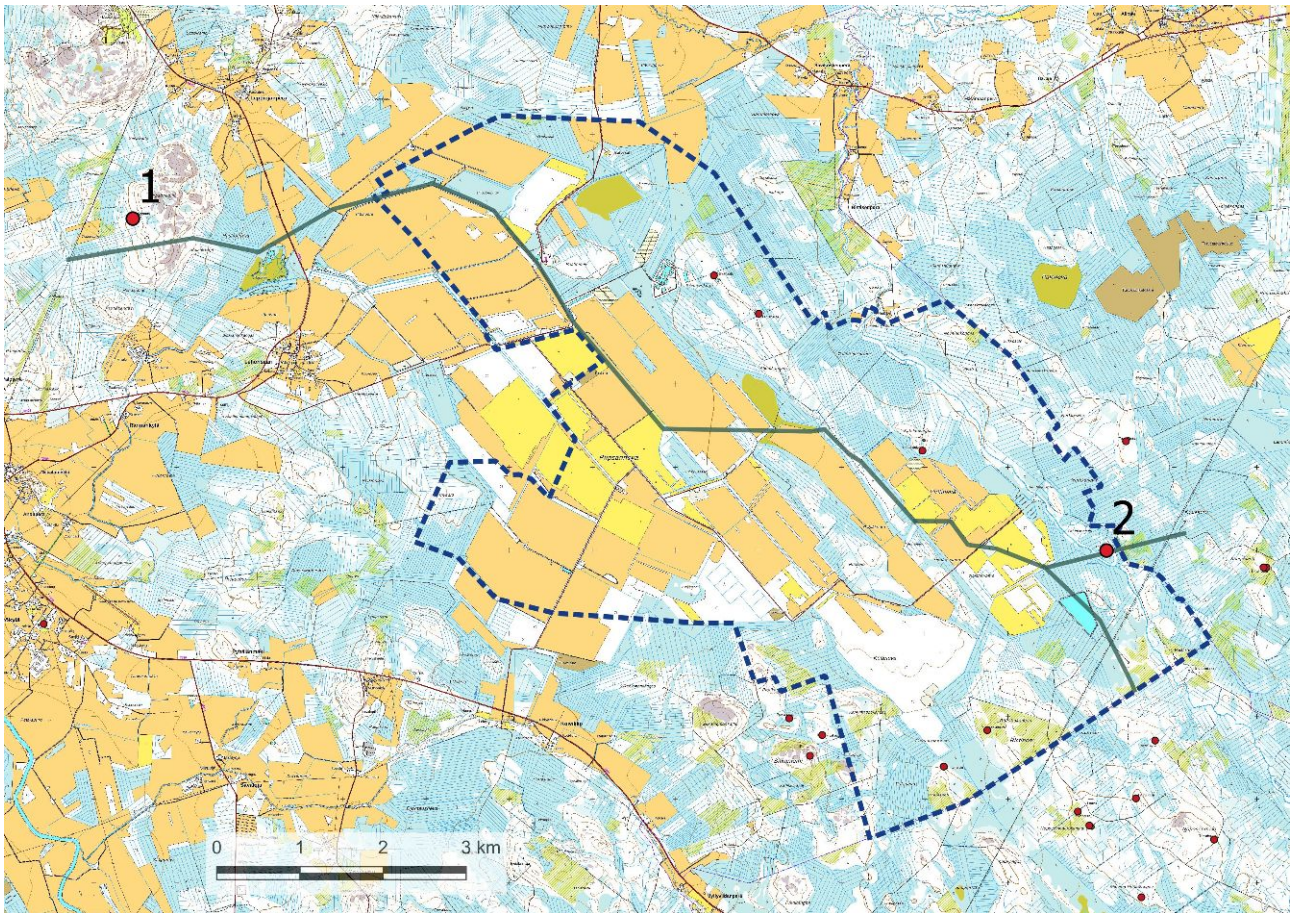
Inventoinnissa löytyi kaksi tervahautaa, joista Piipsankallion tervahauta sijaitsee voimajohtolinjauksesta yli 300 metrin etäisyydellä ja Telilampi pohjoisen tervahauta n. 20 metrin etäisyydellä. Telilampi pohjoinen oli merkitty rekisteriportaaliin kiinteänä muinaisjäännettönsä, mutta sitä ei oltu tarkastettu maastossa.

20.12.2022

Jaana Itäpalo

Jaana Itäpalo

6. Yleiskartta

Kartta 7. Raportin kohteiden 1 – 2 sijainti. Entuudestaan tunnetut kohteet pienenä punaisena ympyränä, tiedot Museoviraston rekisteriportaalin mukaan Maanmittauslaitoksen peruskarttarasteri 1:20 000, 6/2022.

7. Kohdelista

Kohde	Sivu	tyyppi/ tyypin tarkenne	ajoitus	lkm	status
1. Piipsankallio	9	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat	historiallinen	1	MJ
2. Telilampi pohjoinen	10	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat	historiallinen	1	MJ

Status: MJ kiinteä muinaisjäännettönsä, K kulttuuriperintökohde, LP löytöpaikka, m muu havainto.

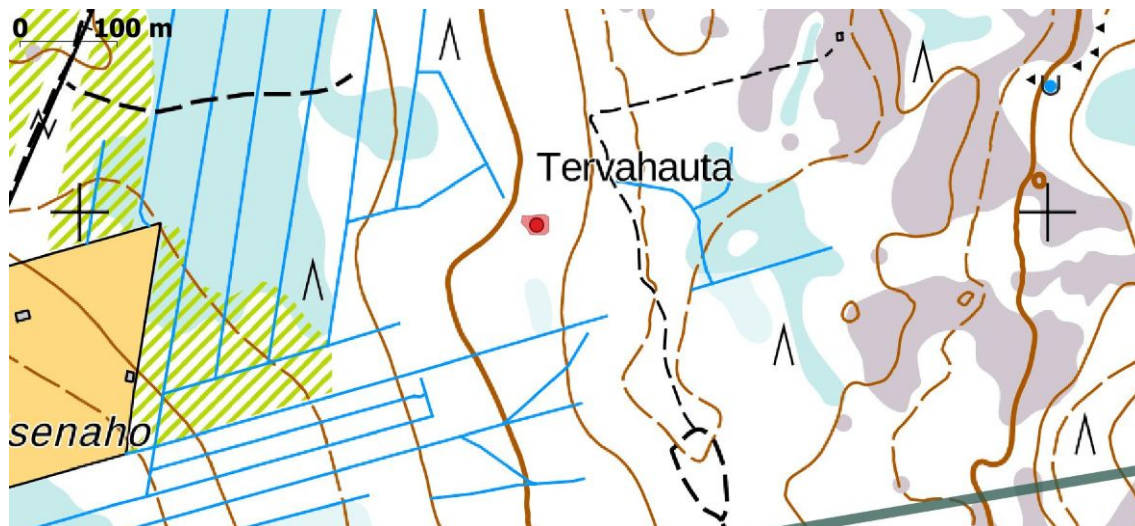
8. Kohdetiedot

1. Piipsankallio

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri	-	TM35-lehtijako	Q4412R
Laji	kiinteä muinaisjäänös	Vanha yleislehtijako	341105
Tyyppi	työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7114986 I: 427472
Tyyppin tarkenne	tervahaudat	N 2000	Z n. 122,50 m
lkm	1	Koordinaattiselite	GPS-mittaus
Ajoitus yleinen	historiallinen		
Ajoitustarkenne		Inventointimenetelmät	pintahavainnointi
Aiemmat tutkimukset	-	Aiemmat löydöt	-

Kuvaus: Piipsankallion länteen laskevalla rinteellä on n. 20 m halkaisijaltaan oleva tervahauta, halssi länteen, haudan päällä kasvaa vanhojakin kuusia. Lähiympäristössä kasvaa varttunutta kuusimetsää, länsipuolella kasvaa hakkuiden jälkeen nuorta tiheää lehtipuustoa. Maaperä on moreenia, lännessä rinteän alaosassa maasto muuttuu kivikkoisemmaksi.

Ehdotus suojavyöhykkeeksi: kyllä. Voimajohtolinjaus kulkee yli 300 metrin etäisyydellä eteläpuolella.

Piipsankallio. Voimajohtolinjaus kulkee yli 300 metrin etäisyydellä eteläpuolella.

Tervahaudan keskusta kuvattu itään.

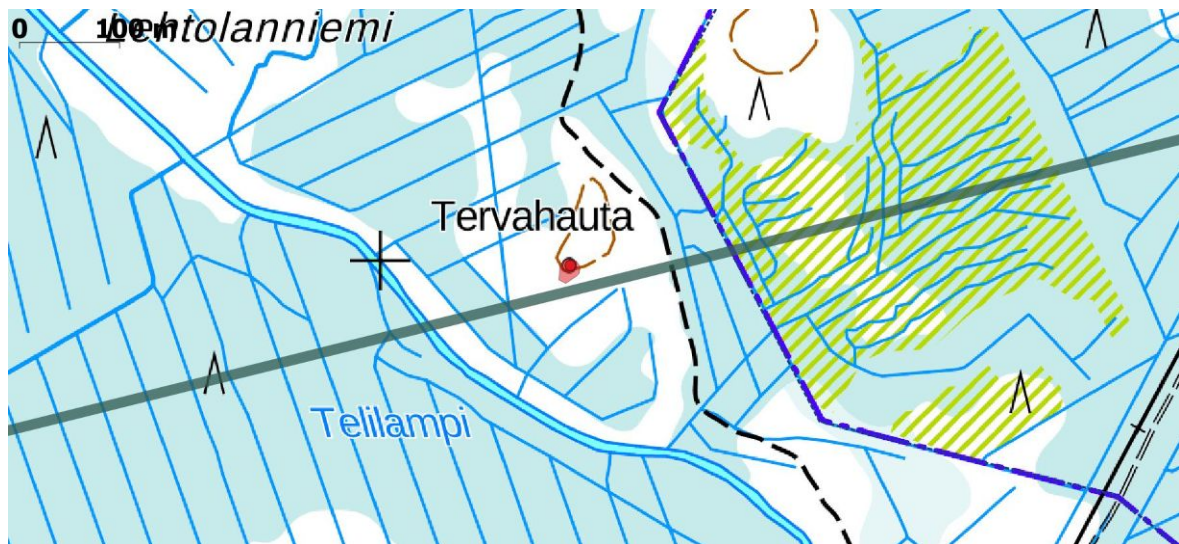

2. Telilampi pohjoinen

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri	1000040270	TM35-lehtijako	Q4414L
Laji	kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	341105
Tyyppi	työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7110995 I: 439190
Tyyppin tarkenne	tervahaudat	N 2000	Z n. 102,50 m
lkm	1	Koordinaattiselite	GPS-mittaus
Ajoitus yleinen	historiallinen		
Ajoitustarkenne		Inventointimenetelmät	pintahavainnointi
Aiemmat tutkimukset	-	Aiemmat löydöt	-

Maastotiedot: Piipsannevan turvetuotantoalueen itäpuolelta virtaavasta Ristisenojasta n. 130 m koilliseen vain hieman ympäristöstään kohoavan pienen mäen eteläkärjessä. Maaperä on kivikkoista moreenia. Lähistöllä oli tehty hiljattain metsänharvennus. Paikalla on n. 10 m halkaisijaltaan oleva tervahauta, halssi lounaaseen, haudan päällä kasvaa eri ikäistä puustoa. Tervahauta on merkitty maastokartalle.

Ehdotus suojavyöhykkeeksi: kyllä. Voimajohtolinjaus kulkee n. 20-25 metrin etäisyydellä eteläpuolella.

Telilampi pohjoinen. Voimajohtolinjaus kulkee n. 20-25 metrin etäisyydellä eteläpuolella.

Tervahauta kuvattu koilliseen.

9. Aineistoluettelo

Kirjallisuus:

Suur-Pyhäjoen historia. Vanhimmista ajoista 1860-luvulle. 1968.

Ojanperä Martti 1973, Haapavesi ennen ja nyt 2.

Malviniemi R. Merikallio H. (toim.) 1974; Haapavesi ennen ja nyt 3

Anttila Katariina (toim.) 2004, Kylät Korkatin kainalossa. Ojankylän, Ristisenojan, Savikosken, Leppiojan-perän, Korkatin ja Sulkakylän kyläkirja.

Turunen Harri, 2013. Haapaveden historiaa 1960-luvulta 2010-luvulle. Haapavesi ennen ja nyt 5.

Digitaalinen aineisto:

Arkistolaitoksen pitäjänkartasto Haapavesi, <http://digi.narc.fi/digi/dosearch.ka?o=11>

Geologian tutkimuskeskus,
<http://gtkdata.gtk.fi/Maankamara/index.html>

Jyväskylän yliopiston julkaisuarkisto, <http://www.vanhakartta.fi/>

Maanmittauslaitos, avoimien aineistojen tiedostopalvelu,
<https://tiedostopalvelu.maanmittauslaitos.fi/tp/kartta>

Maanmittauslaitos,
<http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>

Museovirasto, [Kulttuuriympäristön palveluikkuna \(kyppi.fi\)](http://kulttuuriympariston.palveluikkuna.kyppi.fi)

Haapavesi, Kärsämäki, Siikalatva 2023

Piipsanneva-Tuulikaarto 400 kV voimajohto.
LIDARK-kohteiden arkeologinen tarkastus

Hans-Peter Schulz 9.2.2025

KESKI-POHJANMAAN ARKEOLOGIAPALVELU

Tiivistelmä

Piipsan Tuulivoima Oy suunnittelee 400 kV:n voimajohdon rakentamista Piipsannevan ja Tuulikaarron tuuli-voimapuistojen sähkönsiirtoa varten. Suunniteltu reitti yhtyy lännessä Fingridin 400 kV Metsälinjaan, Haapaveden keskustasta n. 6 km itään. Tuulikaarron hankealueen länsirajalla linja haarautuu itäkoilliseen ja kaakkoon. Suunniteltujen reittien kokonaispituus on noin 25 km. Keski-Pohjanmaan Arkeologiapalvelu suoritti arkeologisen tarkastuksen kolmella lidar -havaintopisteellä voimalinjan suunnittelualueen läheisyydessä. Kohteet olivat todennäköisiä tervahautoja. Maastotyön suorittivat FM H.-P. Schulz ja FM Stephan Schulz 27.10.2023 yhden kenttätyöpäivän aikana. Työn tilaajat ovat Puhuri Oy ja FCG Finnish Consulting Group Oy.

Tarkastuksessa löytyi kaikkien lidar-havaintojen kohdalta muinaisjäännös tai -ryhmä. Yhteensä löytyi 3 tervahautaa, 1 uuni, 1 kiukaan jäännös, yksi mahdollinen kellari tai kaivo sekä hiilikasa.

Hankkeella voisi olla vaikutusta kohteeseen 3. Telinaho länsi, tervahauta, joka sijaitsee noin 25 metrin etäisyydellä johtoreitistä kaakkoon. Kohde tulee huomioida voimalinjan pylväiden sijoittamissuunnittelussa.

Sisällysluettelo

1. Perustiedot.....	2
2. Inventoinnin lähtökohdat.....	3
3. Tulokset.....	4
4. Yleiskartta.....	4
5.Kohdehakemisto.....	5
6. Kohdetiedot.....	6
7. Aineistoluettelo.....	11

1. Perustiedot

Inventointialue: Piipsannevan ja Tuulikaarron 400 kV voimajohdon suunnittelualue

Tilajaat: Puhuri Oy ja FCG Finnish Consulting Group Oy

Inventoinnin laji: Osainventointi

Kenttätyöaika: 27.10.2023, yhteensä 1 kenttätyöpäivä

Karttanumerot: TM35-lehtijako Q4413R, Q4413L, Q4414R, Q4414L, Q4431L;
vanha yleislehtijako, 3411 04, 05, 07, 08, 10, 11

Korkeus: n. 97 - 120 m mpy

Koordinaattijärjestelmä: ETRS-TM35 FIN -tasokoordinaatisto

Kopio raportista: Pohjois-Pohjanmaan museo (digitaalinen kopio)

Aiemmat löydöt: - **Inventointilöydöt:** -

Aiemmat tutkimukset: Mika Sarkkinen, Kärsämäen kuntainventointi 1995

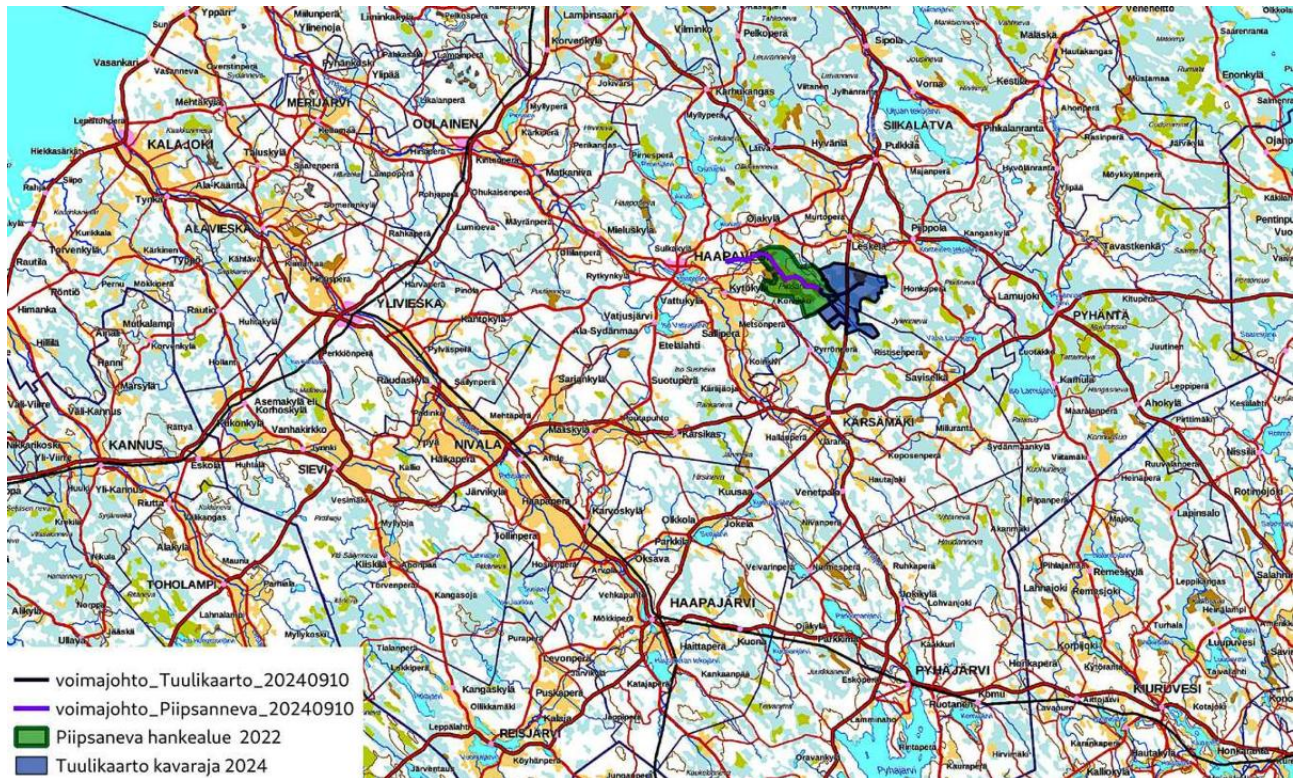
Mika Sarkkinen, Pulkkilan kuntainventointi 1996

H.-P. Schulz, Pohjanmaan länsiosa, Metsähallituksen metsätalousmaiden kulttuuri-perintöinventointi 2012, Haapavesi, Kärsämäki, Siikalatva

Jaana Itäpalo ja H.-P. Schulz, Haapaveden Piipsannevan tuulivoimapuiston inventointi 2018

H.-P. Schulz Kärsämäki Siikalatva, Tuulikaarron tuulivoimapuiston inventointi 2020

Jaana Itäpalo, Piipsannevan tuulivoimahankkeen täydennysinventointi 2022.

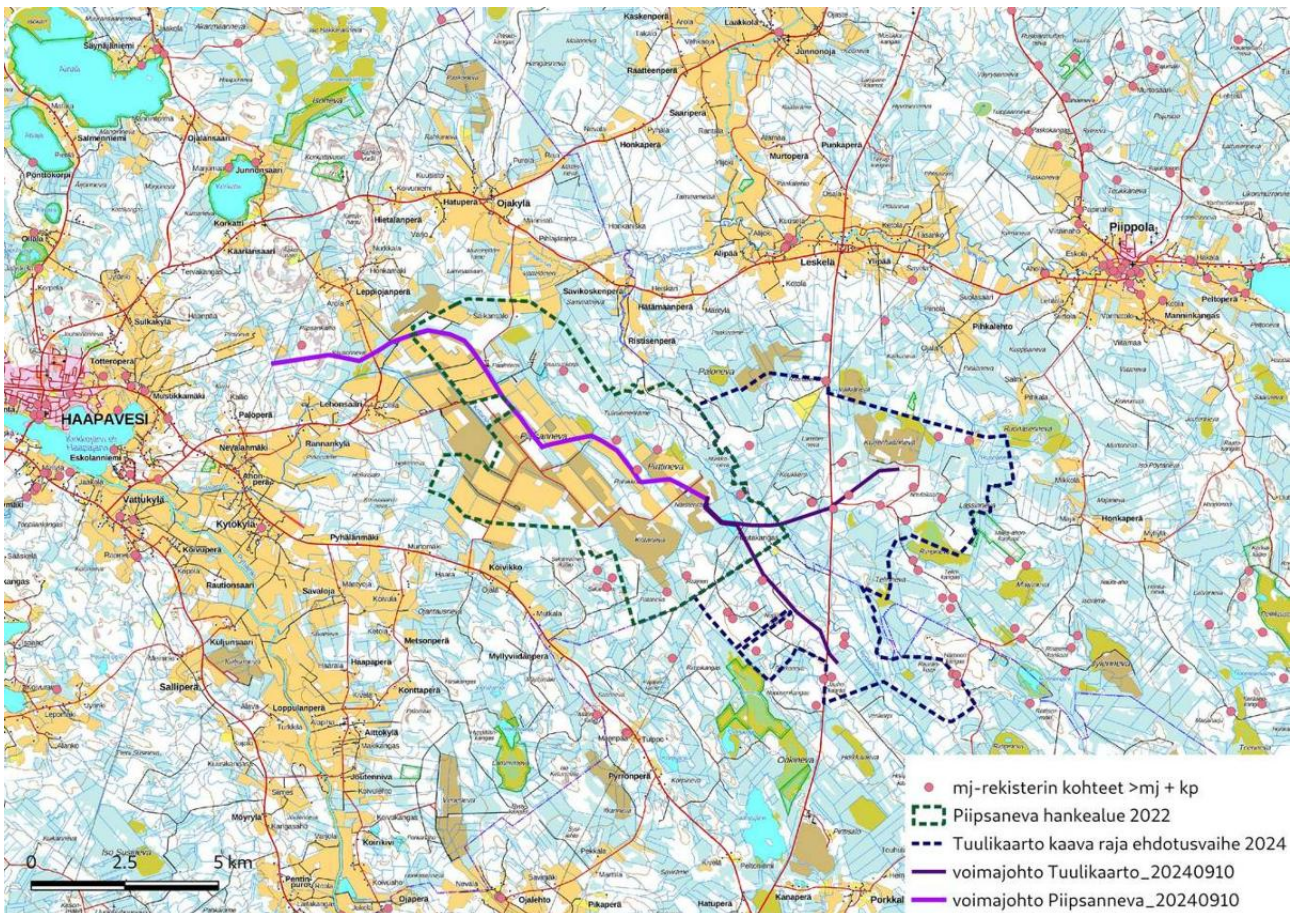
Kartta 1. Hankealueiden ja sähkösiirtoreittien sijainti. Maanmittauslaitoksen maastokarttarasteri 1:500 000, 1/2025.

2. Inventoinnin lähtökohdat

Puhuri Oy (Piipsan Tuulivoima Oy) suunnittelee Piipsanneva-Tuulikaarto 400 kV:n voimajohdon rakentamista Piipsannevan ja Tuulikaarron tuulivoimapuistojen sähkönsiirtoa varten. Linjan länsipää yhtyy Fingrid Oyj:n 400 kV Metsälinjaa, Haapaveden keskustasta n. 6 km itään. Tuulikaarron hankealueen länsirajalla linja haaraantuu itäkoilliseen ja kaakkoon. Voimajohtolinjausten kokonaispituus on noin 25 km. Pohjois-Pohjanmaan museo esitti lausunnossaan huhtikuussa 2023, että 3 lidar-aineistossa havaittua mahdollista tervahautaa johtolinjausten läheisyydessä tulisi tarkastaa. Keski-Pohjanmaan Arkeologiapalvelu suoritti arkeologisen tarkastuksen näillä kolmella lidar -havaintopisteellä. Maastotyön suorittivat FM H.-P. Schulz ja FM Stephan Schulz 27.10.2023 yhden kenttätöypäivän aikana. Työn tilaajat ovat Puhuri Oy ja FCG Finnish Consulting Group Oy.

Maastoinventointimenetelmät, maisema, topografia ja geologia sekä alueen aiempi maankäyttö on selvitetty aiemmissa vuosien 2018, 2020 ja 2022 arkeologisissa inventointiraporteissa, ja niitä ei käsitellä tässä raportissa.

Kartta 2. Yleiskartta. MML:n maastokarttarasteri 1:100 000/1/2025. Arkeologiset kohteet luettu Museoviraston rekisteriportaalista 15.1.2025.

3. Tulokset

Tarkastuksessa löytyi kaikkien lidar-havaintojen kohdalta muinaisjäännös tai -ryhmä: **Kohde 1** Haapavesi *Rahikkoaro*, 1 tervahauta ja hiilikasa, **Kohde 2** Haapavesi *Rahikkoaro* 2, tervahauta, uuni, kiuas ja mahdollinen kellari tai kaivo ja **Kohde 3** Siikalatva *Telinaho länsi*, tervahauta.

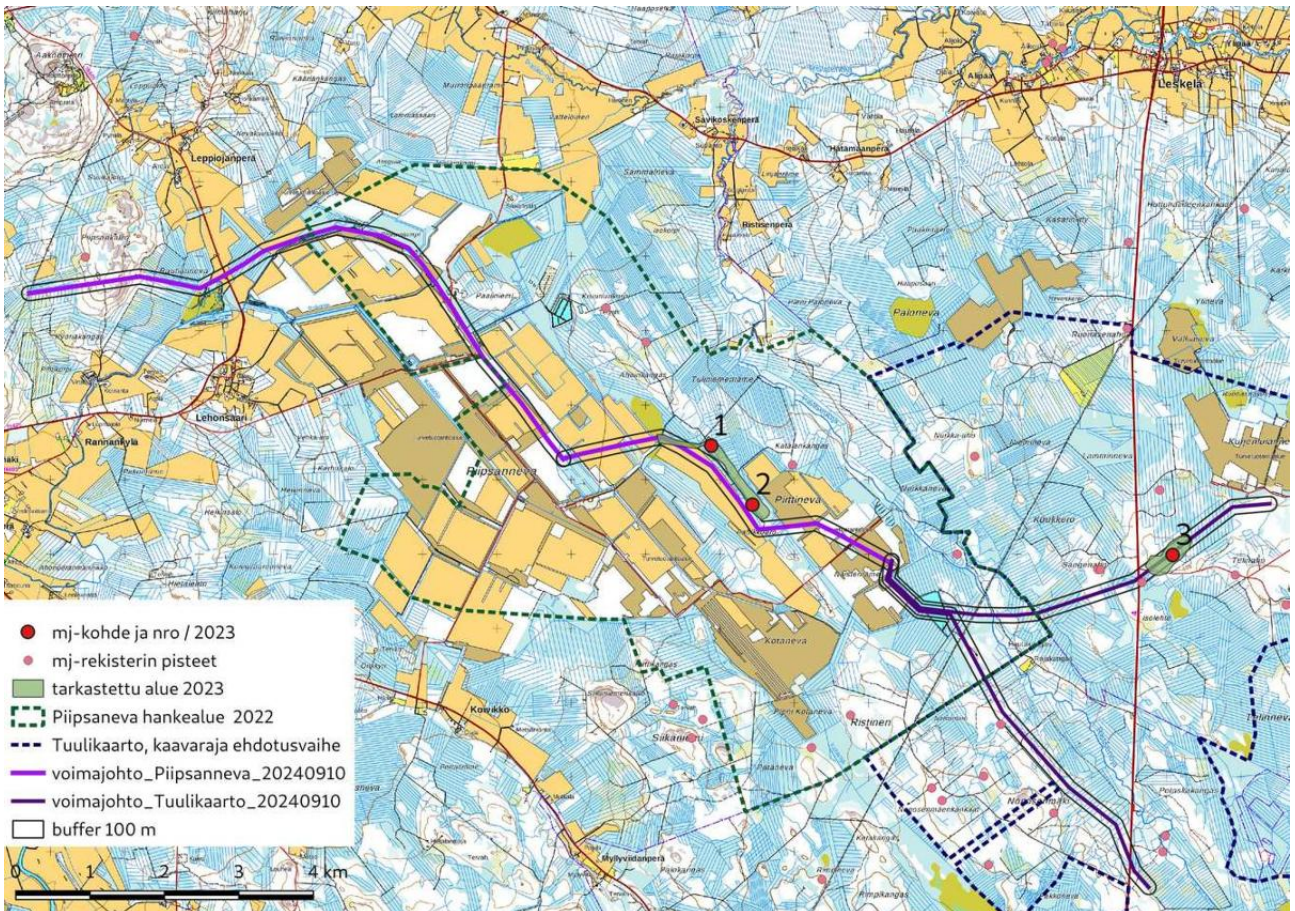
Hankkeella voisi olla vaikutusta yhteen muinaisjäännöskohteeseen. Kohde 3 Telinaho länsi sijaitsee linjakäytävässä noin 25 m keskilinjasta kaakkoon. Kohde pitää huomioida voimalinjan pylväiden sijoittamissuunnittelussa.

Lestijärvellä 9.2.2025

Hans - Peter Schulz

Hans-Peter Schulz

4. Yleiskartta

Kartta. Raportin kohteet 1-3. Maanmittauslaitoksen peruskarttarasteri 1:20 000, 1/2025. Arkeologiset kohteet luettu Mu-seoviraston rekisteriportaalista 15.1.2025.

5. Kohdehakemisto

Kohde	Sivu	tyyppi/ tyypin tarkenne	ajoitus	lkm	status	mj-tunnus
1. Haapavesi Rahikkoaro 1	6	Työ-ja valmistuspaikat, tervahauta, hiilikasa	Uusi aika	2	U	1000047223
2. Haapavesi Rahikkoaro 2	8	Työ-ja valmistuspaikat, tervahauta, uuni, kiuas ja mahd. kellari tai kaivo	Uusi aika	4	U	1000047224
3. Siikalatva Telinaho länsi	10	Työ-ja valmistuspaikat, tervahauta	Uusi aika	1	U	1000048811

Status: MJ – tunnettu kiinteä muinaisjäännös, U – uusi kiinteä muinaisjäännös, M – muu kohde.

6. Kohdetiedot

1. Haapavesi Rahikkoaro 1

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri	1000047223	Kunta	Haapavesi
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	TM35-lehtijako	Q4414L
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Vanha yleislehtijako	
Tyyppin tarkenne	Tervahauta, hiilikasa	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7112454 I: 435882
Ajoitus yleinen	Historiallinen	N2000	104 m mpy
Ajoitustarkenne	Uusi aika	Koordinaattiselite	GPS-mittaus, digitointi (lidar-aineisto)
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus, valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

Ympäristön kuvaus: Kohde sijaitsee Piipsannevan turvetuotantoalueen koillisreunalla kapealla soraharjanteella traktoritien koillispuolella. Harjanteella kasvaa nuorta sekametsää, tien reunusta on hakattu.

Alakohdeluettelo:

Tunnus	Tyyppi	Kuvaus	x	y	z
1	Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	Tervahaudan halkaisija on n. 13 m, kuoppa n. 6 m, halssi suuntautuu itäkoilliseen, viereinen tie leikkaa lounaista vallia hieman. Haudan kuopassa on hakkuutähteet.	435882	7112454	104
1-2	Työ- ja valmistuspaikat / hiilikasa	Hiilikasan tai ehkä pienen pystymiilun jäännös; havaittavissa on pieni tasanne. Halkaisijaltaan n. 3,5 m, pyöreä tai neliskulmaisehko, muotoa vaikea tarkkaan määrittää aluskasvillisuuden ja ympäröivän muokatun maan epätaisaisuuden vuoksi, kairausnäytteessä on n. 40 cm hiilikerros.	435900	7112431	104

Vaikutusten arvio:

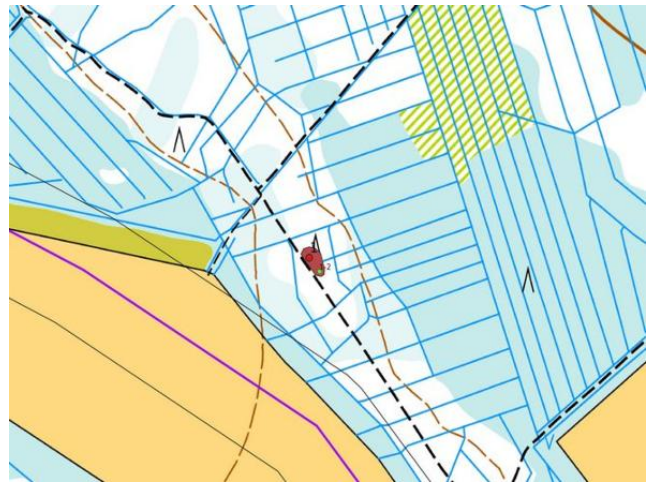
Ei vaikutusta. Kohde sijaitsee sähkölinjan käytävän reunalta 130 m koilliseen.

Kohde 1. Tervahauta kuvattu tieltä itäkoilliseen.

Alakohde 1-2. Hiilikasa kuvattu lounaaseen.

Kohde 1; alakohde ja aluerajaus. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 5/2023.

2. Haapavesi Rahikkoaro 2

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri	1000047224	Kunta	Haapavesi
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	TM35-lehtijako	Q4414L
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat		
Tyyppin tarkenne	Tervahauta	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7111662 I: 436437
Ajoitus yleinen	Historiallinen	N2000	104 m mpy
Ajoitustarkenne		Koordinaattiselite	GPS-mittaus, digitointi (lidar-aineisto)
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus, valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

Ympäristön kuvaus: Kohde sijaitsee Piipsanevan turvetuotantoalueen koillisreunalla kapealla soraharjanteella traktoritien koillispuolella. Harjanteella kasvaa rehevähköä nuorta sekametsää.

Alakohdeluettelo:

Tunnus	Tyyppi	Kuvaus	x	y	z
2	Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	Tervahaudan halkaisija on n. 17 m, kuoppa n. 5 m ja matala, halssi luoteeseen, oja leikkaa vallia ja halssia luoteessa, koillisessa valli vaikuttaa myös vahingoittuneen hyvin matalaksi, ehkä viereisen tien rakentamisen vaikutusta). Kohde sijaitsee tien lounaispuolella	436437	7111662	104
2-2	Työ- ja valmistuspaikat / kiuas	Kiukaan jäännös, koostuu halkaisijaltaan 10-25 cm osin palaneista kivistä, kiukaan halkaisija n. 2 m, korkeus n. 80 cm, ympäristössä maassa on hiiltä. Kohde sijaitsee tervahaudasta 40 m itään tien koillispuolella	436478	7111652	104
2-3	Työ- ja valmistuspaikat / kellari tai kaivo	mahdollinen kellarin tai kaivon jäännös - n. 2 m x 1 m, 80 cm syvä soikea kuoppa, reunat osin kiviset, mahdollisesti kivetyt, pohjassa paksu savikerros (kairausnäytteessä n. 30 cm savea, mutta pohja ei vaikuttanut tulleen vielä vastaan). Kohteesta 2-2 noin 3 m kaakkoon.	436479	7111650	104
2-4	Työ- ja valmistuspaikat / uunin jäännös	Uunin jäännös (suurehkoista osin litteäpintaisista kivistä koostuva röykkiö, halkaisija n. 1,5 m, korkeus n. 80 cm, eteläpuoliskolla, pienempien kivien päällä hiekkaa, ympäristön maassa hiiltä ja likamaata) kuvattu etelään / luoteeseen; kohteesta 2-2 n. 6 m etelään.	436477	7111647	104

Vaikutusten arvio:

Ei vaikutusta. Kohde sijaitsee sähkölinjan käytävän ulkopuolella keskilinjasta 30 m koilliseen.

Kohde 2. Tervahauta kuvattu länteen.

Alakohde 2-2. Kiukaan jäännös kuvattu etelään.

Alakohde 2-3. Kellarin tai kaivon jäännös, lounaaseen.

Alakohde 2-4. Uunin jäännös luoteeseen.

Kohde 2. alakohteet ja aluerajaus. MML:n peruskartta-rasteri 1:20 000, 5/2023.

3. Siikalatva Telinaho länsi

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri	1000048811	Kunta	Siikalatva
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	TM35-lehtijako	Q4414R
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat		
Tyypin tarkenne	Tervahauta	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7110985 I: 442083
Ajoitus yleinen	Historiallinen	N2000	117 m mpy
Ajoitustarkenne	Uusi aika	Koordinaattiselite	GPS-mittaus, digitointi (lidar-aineisto)
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus, valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

Kuvaus:

Kohde sijaitsee tasaisella osittain soistuneella sora-alueella. Ympäristössä kasvaa varttuneempia mäntyjä, nuorempia kuusia ja koivuja, sekä jonkin verran katajaa.

Tervahaudan halkaisija on n. 10 m, kuopan halkaisija on 7 m ja syvyys 0,8 m, halssi suuntautuu kaakkoon, sen pituus on noin 5m.

Vaikutusten arvio: Tervahauta sijaitsee linjakäytävässä noin 25 m keskilinjasta kaakkoon. Kohde pitää huomioida voimalinjan pylväiden sijoittamissuunnittelussa.

Kohde 3. Tervahauta kuvattu länteen.

Kohde 3 ja aluerajaus. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 5/2023.

7. Aineistoluettelo

Digitaalinen aineisto:

Arkistolaitoksen pitäjänkartasto Haapajärvi, Kärsämäki, Siikalatva, <http://digi.narc.fi/digi/dosearch.ka?o=11>

Geologian tutkimuskeskus,
<http://gtkdata.gtk.fi/Maankamara/index.html>

Maanmittauslaitos, avoimien aineistojen tiedostopalvelu,
<https://tiedostopalvelu.maanmittauslaitos.fi/tp/kartta>

Kapsi ry, >wms-server <http://tiles.kartat.kapsi.fi/ortokuva?>

Museovirasto: Kulttuuriympäristön palveluikkuna, arkeologiset kohteet ja kulttuuriympäristön tutkimusraportit arkeologia, Haapajärvi, Kärsämäki, Siikalatva
https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/mjreki/read/asp/r_kohde_list.aspx
https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/raportti/read/asp/r_raportti_list.aspx

Schulz Hans-Peter, Pohjanmaa länsiosa, kulttuuriperintöinventointi. Metsähallitus 2012.
<http://kulttuuriymparisto.nba.fi/netsovellus/rekisteriportaali/portti/default.aspx>

Siikalatva ja Kärsämäki Tuulikaarto

Tuulivoimahankeen
arkeologinen täydennysinventointi 2025

Taneli Leinonen

Maanala Oy

MAAN
ALA

Sisälllys

Tutkimuksen perustiedot	3
1. Tausta ja tutkimustehtävä	5
2. Menetelmät	5
3. Yleiset havainnot	6
3.1. Topografia.....	6
3.2. Historiallinen kartta-aineisto ja nimistö	6
4. Inventointikohteet	9
1. Kurjenlujanneva itä.....	9
2. Alimmainen.....	10
3. Isolehto	11
4. Kurjenlujanneva länsi	12
5. Naulakaarto	14
6. Papinkorpi.....	17
7. Telinaho 2	19
5. Yhteenveto tutkimuksen tuloksista.....	21
6. Lähteet.....	22

Tutkimuksen perustiedot

Kohde: Siikalatvan ja Kärsämäen Tuulikaarron tuulivoimahankealue

Tutkimuksen tyyppi: arkeologinen täydennysinventointi

Tavoite: tarkastaa LIDAR-5p-aineistossa havaitut uudet kohteet

Kenttätyöaika: 27.5.2025

Tutkijat: HuK Taneli Leinonen, Maanala Oy

Tilaja: FCG Finnish Consulting Group Oy

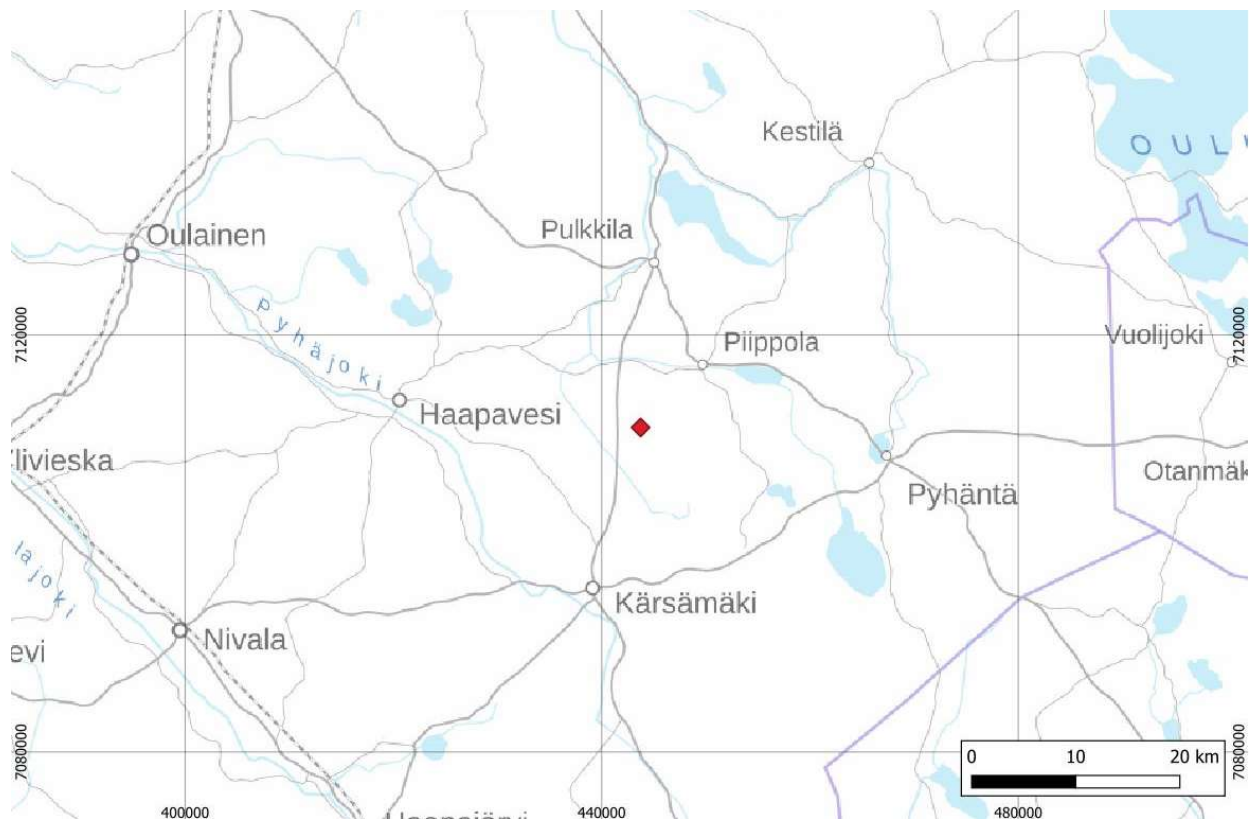
Aiemmat arkeologiset inventoinnit: Hans-Peter Schulz, inventointi 2020 ja 2023

Alkuperäinen arkistoaineisto digitaalisine valokuvineen: Maanala Oy. Raporttikopiot pdf-muodossa: Museoviraston arkisto, alueellinen vastuumuseo ja työn tilaaja.

Raportin karttakoordinaatit: ETRS-TM35FIN (N 2000)

Talletetut esinelöydöt: –

Tulos: Tutkimuksessa tarkastettiin Pohjois-Pohjanmaan museon edellyttämät seitsemän LIDAR-5p-aineistosta havaittua kohdetta. Kohteista viisi oli hiilimiiluja ja kaksi tervahautaa. Näistä neljällä oli havaittu myös alakohde. Kohteista kolme ehdotetaan rekisteröitäväksi kiinteinä muinaisjäännöksinä ja neljää muuna kulttuuriperintökohteena.

Kuva 1. Tutkimusalueen sijainti. Pohjakartta: Maanmittauslaitos.

Kansikuva: Villiintynyttä, tiheää lehtimetsää tutkimusalueen koillisosassa. Kuva: Taneli Leinonen.

Taulukko 1. Kohdeluettelo. Kohteet on rekisteröity ennen tätä tutkimusta mahdollisina muinaisjäännöksinä. Taulukon laji-sarake tarkoittaa ehdotettua muinaisjäännöstyyppiä.

Nro	Kohdenimi	Laji	Tyyppi	Rekisterissä	N	E
1	Kurjenlujanneva itä	kiinteä muinaisjäännös	hiilimiilut	1000048813	7112550	444479
2	Alimmainen	kiinteä muinaisjäännös	tervahaudat	1000048814	7112448	445299
3	Isolehto	kiinteä muinaisjäännös	tervahaudat	1000048810	7110617	441672
4	Kurjenlujanneva länsi	muu kulttuuriperintökohde	hiilimiilut	1000048809	7111857	441910
5	Naulakaarto	muu kulttuuriperintökohde	hiilimiilut	1000048815	7111196	443811
6	Papinkorpi	muu kulttuuriperintökohde	hiilimiilut	1000048816	7110886	444576
7	Telinaho 2	muu kulttuuriperintökohde	hiilimiilut	1000048812	7110716	442925

1. Tausta ja tutkimustehtävä

Inventointi liittyy Siikalatvan ja Kärsämäen kuntien alueella olevan suunnitellun Tuulikaarto-nimisen tuulivoimahankkeen täydennysinventointitarpeeseen. Pohjois-Pohjanmaan museo edellytti lausunnossaan 5p-laserkeilausaineistosta havaittujen seitsemän kohteen tarkastamista. Kohteet sijaitsevat hankealueen koillisosassa, Siikalatvan Piippolan puolella, Kurjenlujannevan ympäristössä.

Tutkimusalue sijaitsee Piippolasta noin 7 kilometriä lounaaseen ja Kärsämäeltä noin 15 kilometriä pohjoiseen, nelostien läheisyydessä.

Finnish Consulting Group Oy tilasi työn Maanala Oy:ltä 7.5.25. Maastotyöt teki HuK Taneli Leinonen 27.5.2025.

2. Menetelmät

Valmistelevala töinä tutkittiin alueelta saatavissa oleva historiallinen kartta-aineisto.

Paikannimistöä käytiin läpi Nimiarkiston ja Nimisampo-palvelun avulla sekä pitäjänkartastoa hyödyntäen.

Maastossa tarkastettiin Pohjois-Pohjanmaan museon osoittamat seitsemän kohdetta, joista viisi oli hiilimiiluja ja kaksi tervahautakohteita (kuva 2).

Maastotöissä noudatettiin vakiintuneita arkeologisen inventoinnin menetelmiä. Havainnot dokumentoitiin valokuvin, sanallisesti ja satelliittipaikantimella. Sääolosuhteet olivat maastotöiden aikaan hyvät.

Raportin kohteiden koordinaattitiedot on ensisijaisesti kirjattu laserkeilausaineiston perusteella.

Kaikki kartat on piirtänyt, historiallisen kartta-aineiston asemoinut ja valokuvat ottanut Taneli Leinonen.

3. Yleiset havainnot

3.1. Topografia

Tutkimusalueen maasto on suurelta osin ojitettua suomaastoa. Osa kohteista sijaitti moreenikankaiden halki menevän metsäautotien varrella (Geologian tutkimuskeskuksen maaperäkartat 1:200000. Maankamara.fi).

Suunnitelma-alueen tarkastetulla osalla, aivan sen koilliskulmassa, virtaa oikaistu ja ruopattu Ruonasenoja. Muita vesistöjä tarkastettujen kohteiden lähellä ei ole.

Tutkimusalue on korkeudeltaan välillä 107,5–120 m mpy. Muinaisrannat ovat mesoliittisen kivikauden aikaisia ja sisävesiin liittyvä vesistöhistoria pitkälti tuntematonta. Esihistorialliseen asumiseen potentiaalista hiekkamaata ei havaittu tarkastettujen kohteiden läheltä.

3.2. Historiallinen kartta-aineisto ja nimistö

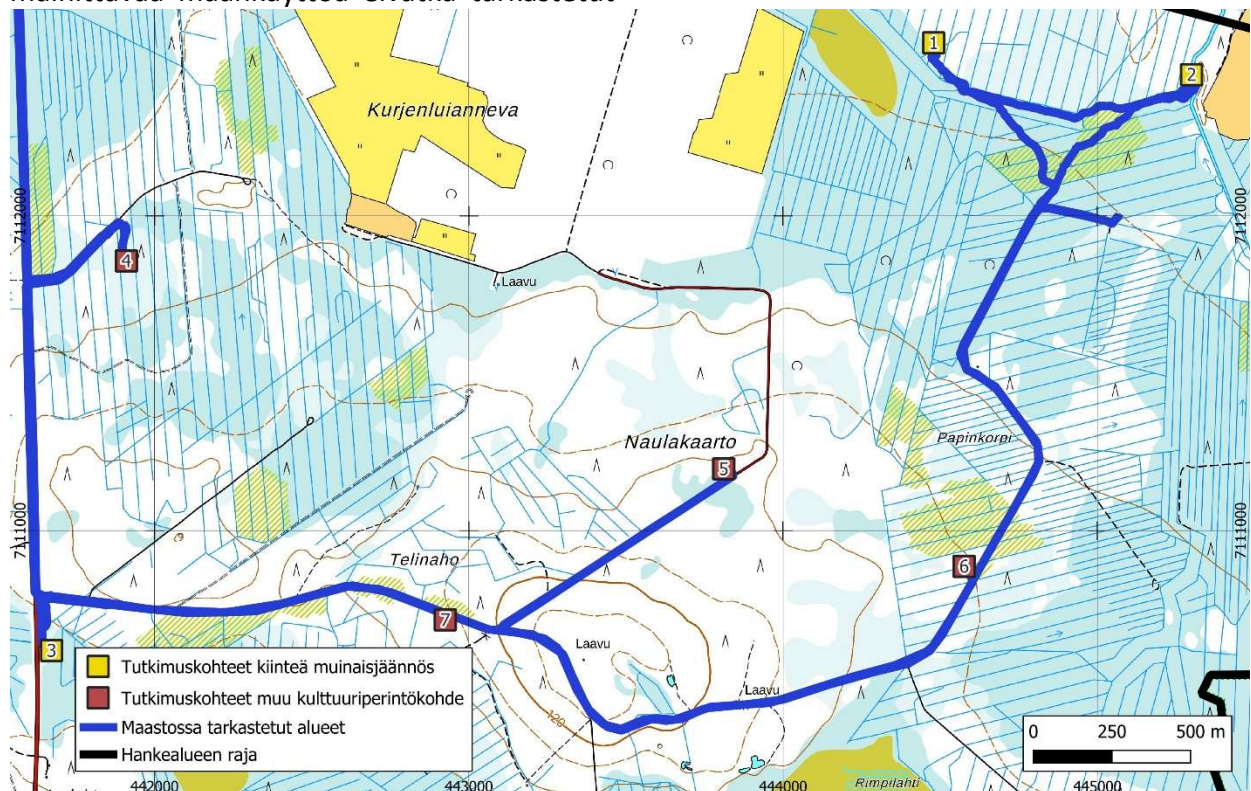
Alueen isojakokartat ovat vuodelta 1773 (Lithov 1773a-c). Pitäjänkartta on vuodelta 1846 (kuvat 3–6). Näille ei ole kuvattu mainittavaa maankäyttöä eivätkä tarkastetut

kohteet näy niillä. Kartoille on merkitty osa tervahaudoista, jotka on tarkastettu aiemmissa inventoinneissa (Schulz 2020 ja 2023).

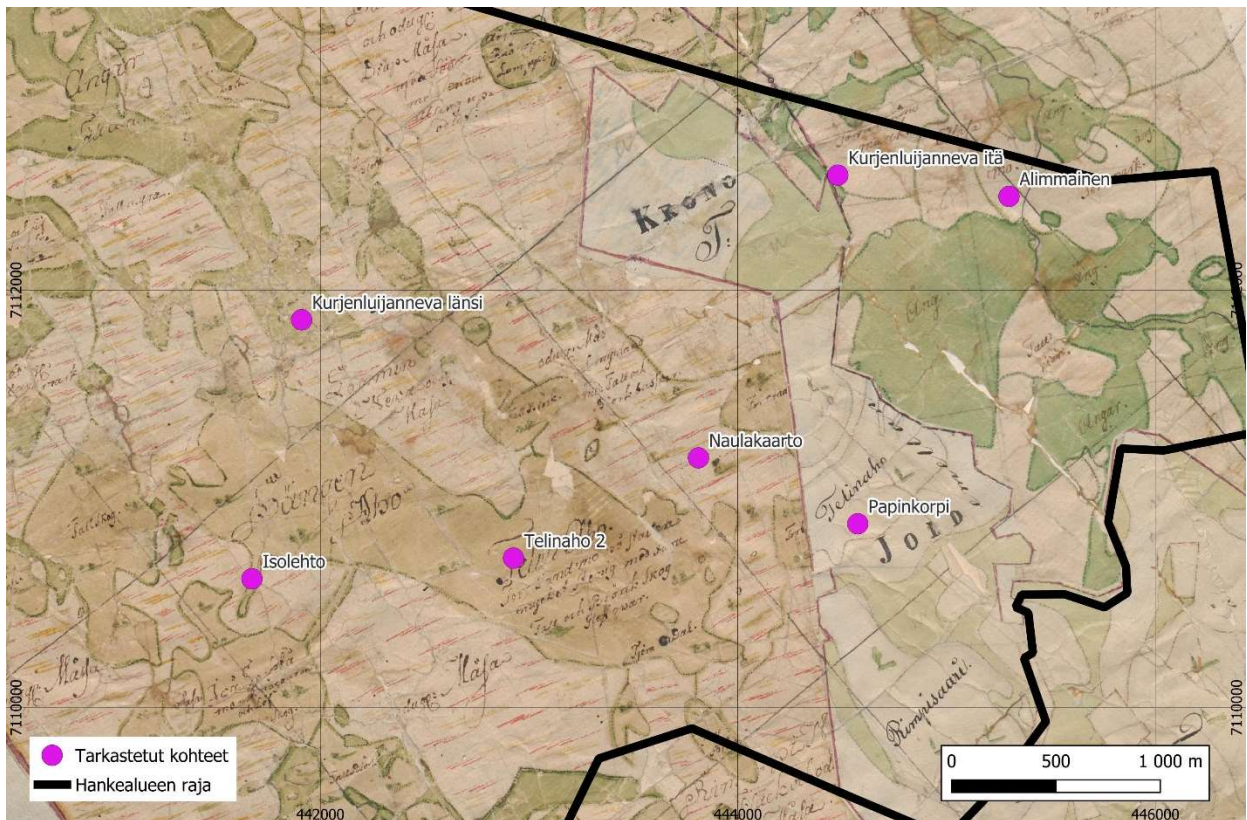
Peruskartalle 1953 on merkitty kahden miilukohteen (Kurjenlujanneva länsi ja Naulakaarto) lähetyville jonkinlainen rakennus (kuva 20). Ilmakuvasa 1948 miilut erottuvat selvästi ja niissä voi erottaa rakennuksen katon molemmissa em. kohteissa. Tämä viittaa siihen, että nämä kaksi kohdetta ovat ajoitukseltaan toisen maailmansodan jälkeisiä. Maastossa jäänteitä rakennuksista ei havaittu. Lisäksi kohteella Papinkorpi erottuu ainakin toinen miiluista ja Telinaho 2:lla miilujen kohdalla aukko, josta voi hahmottaa mahdollisesti miilun vallirakennetta. Myös nämä kaksi kohdetta ovat oletettavasti samanaikaisia kahden aiemmin mainitun miilukohteen kanssa.

Muulta osin vanhoissa kartoissa ja ilmakuvissa ei näy merkittävää maankäyttöä.

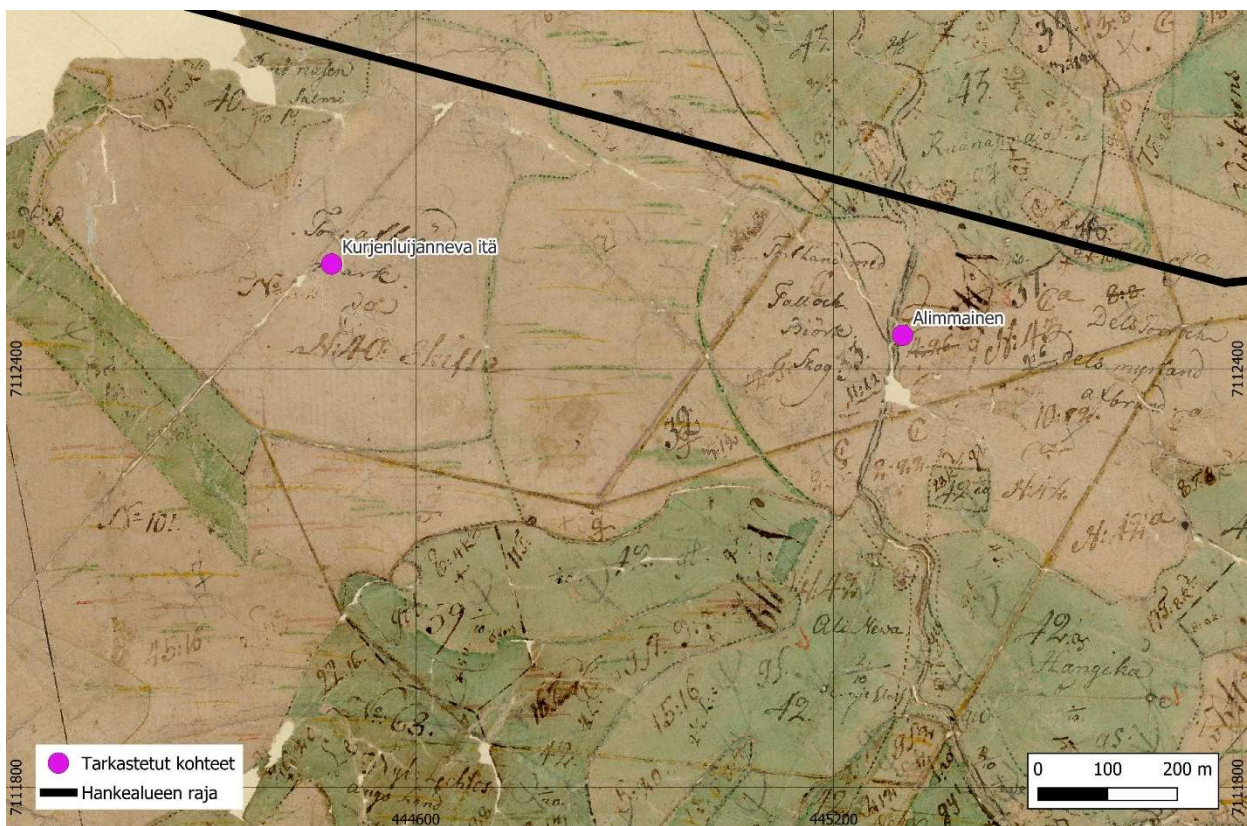
Nimiarkistossa tai kartoilla inventointialueella ja sen lähiympäristössä ei ole arkeologisiin kohteisiin liittyvää paikannimistöä.

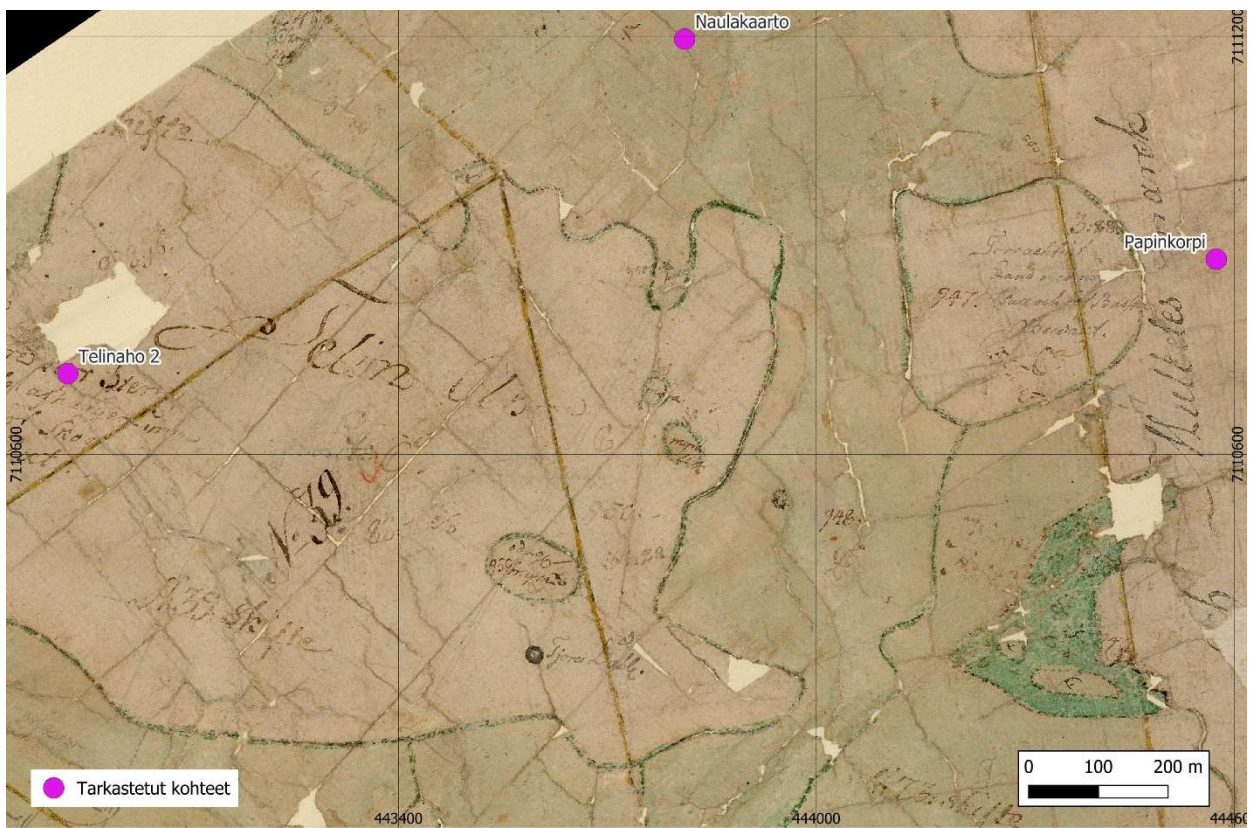
Kuva 2. Maastossa tarkastetut alueet ja kohteet. Pohjakartta: Maanmittauslaitos.

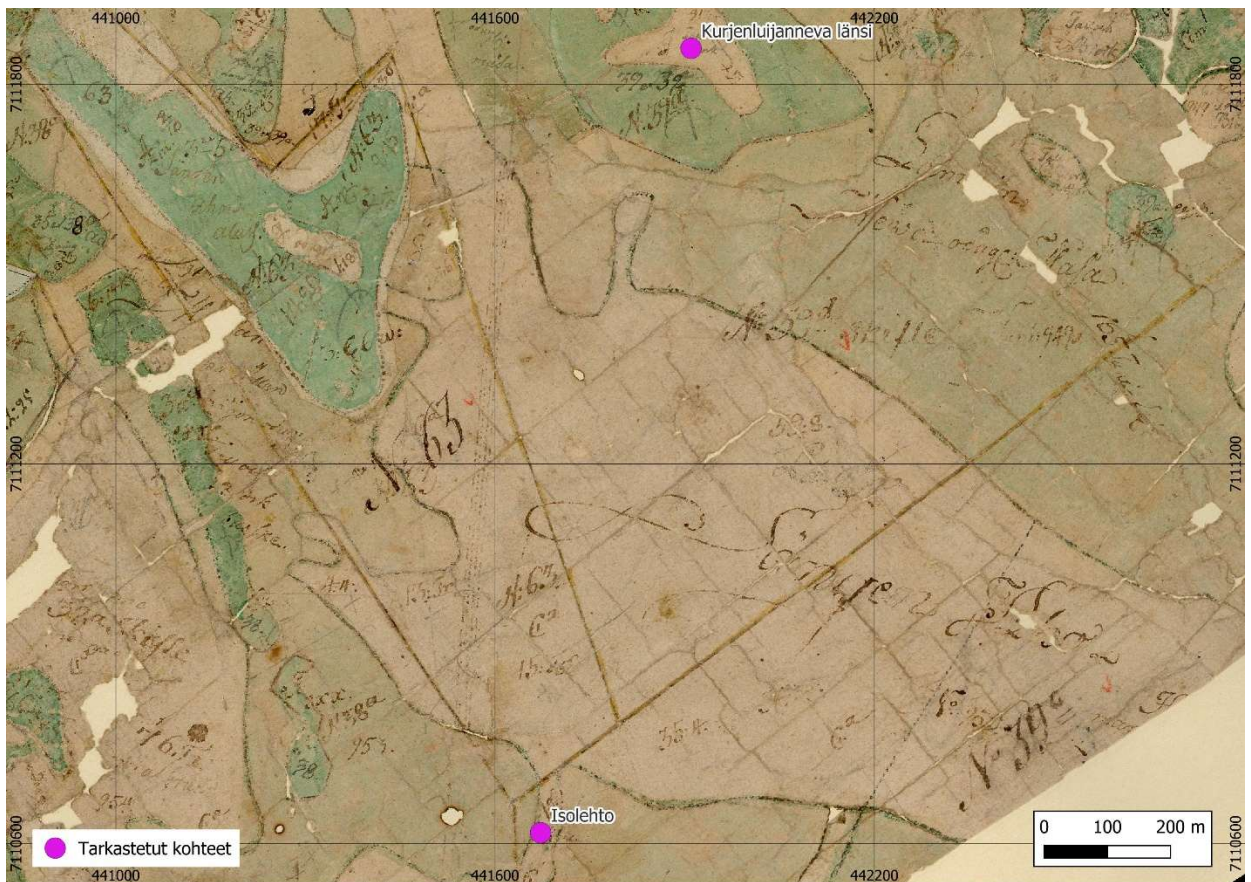
Kuva 3. Inventoinnissa tarkastetut kohteet asemoidulla pitäjänkartalla 1846b.

Kuva 4. Pohjoisosan kohteet isojakokartalla (Lithov 1773c).

Kuva 5. Alueen keskiosan kohteet isojakokartalla (Lithov 1773a).

Kuva 6. Alueen länsiosan kohteet isojakokartalla (Lithov 1773b).

4. Inventointikohteet

1. Kurjenlujanneva itä

Mahdollinen muinaisjännös. Ehdotetaan rekisteröitäväksi kiinteänä muinaisjännöksenä.

Rekisterissä: 1000048813

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

N 7112550 E 444479

Korkeus: 108 m mpy

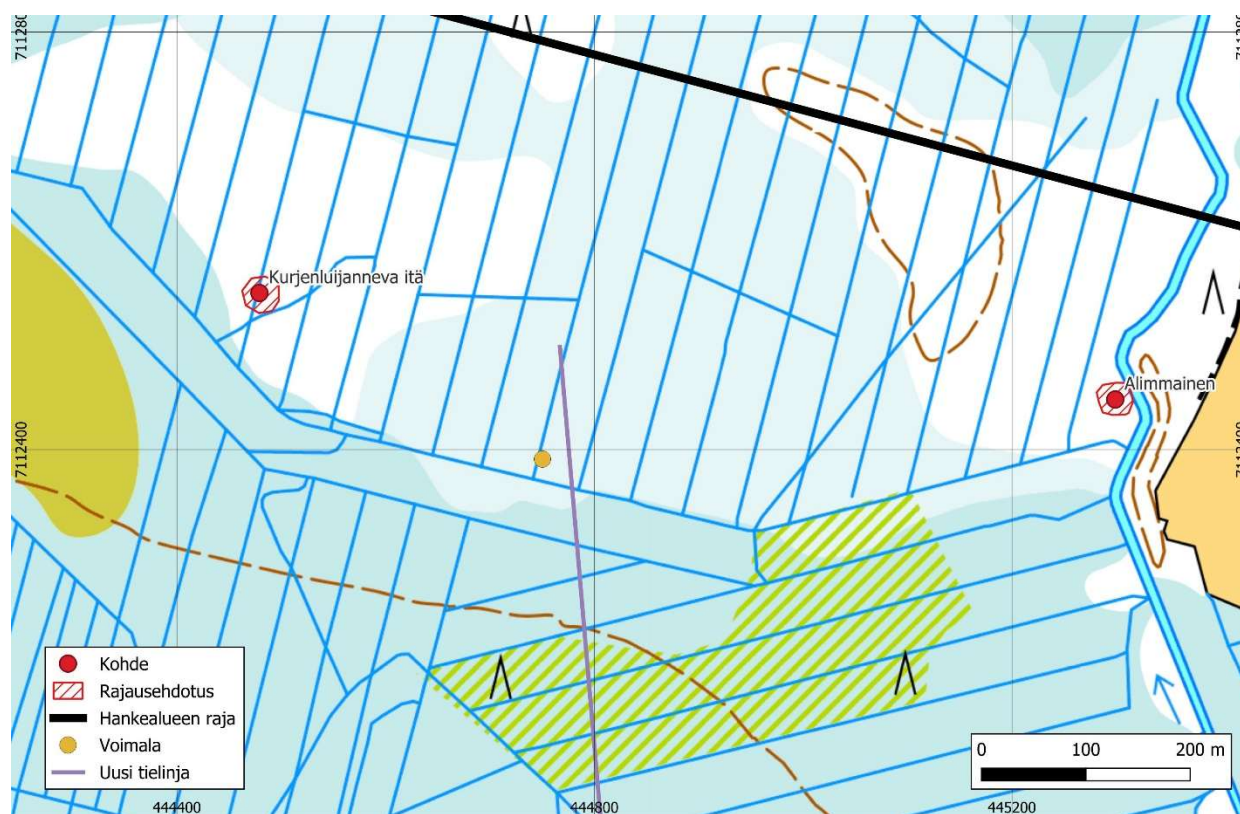
Löydöt: –

Kohde sijaitsee noin 3 km nelostieltä itään, hankealueen koilliskulmalla. Lähin voimalanpaikka on 300 m päässä kaakossa. Paikalla on hieman ympärisöään korkeampi kangassaareke, jota ympäröi ojitetut suomaastot. Myös saareke on ojitettu. Paikalla kasvaa varttunutta, mäntyvaltaista sekametsää ja aluskasvillisuus on varpua ja sammalta. Maaperä on kivistä soraa.

Paikalla on metsäojituksen halkaisema, pyöreä kuoppamiilu. Oja menee koko rakenteen läpi sen länsipuolikkaalla. Kuoppaa ympäröi selkeä valli, joka on noin 2 m leveä ja 50-60 cm korkea. Kuoppa on noin 50 cm syvä. Koko miilun halkaisija on noin 13 m. Kohteen ympärillä on kuopanteita, josta on kaivettu maata.

Kuva 7. Kurjenlujanneva itä hiilimiilu. Idästä.

Kuva 8. Kohteen sijainti ja rajausehdotus. Pohjakartta: Maanmittauslaitos.

2. Alimmainen

Mahdollinen muinaisjännös. Ehdotetaan rekisteröitäväksi kiinteänä muinaisjännökseenä

Rekisterissä: 1000048814

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat

Ajoitus: historiallinen

N 7112448 E 445299

Korkeus: 108 m mpy

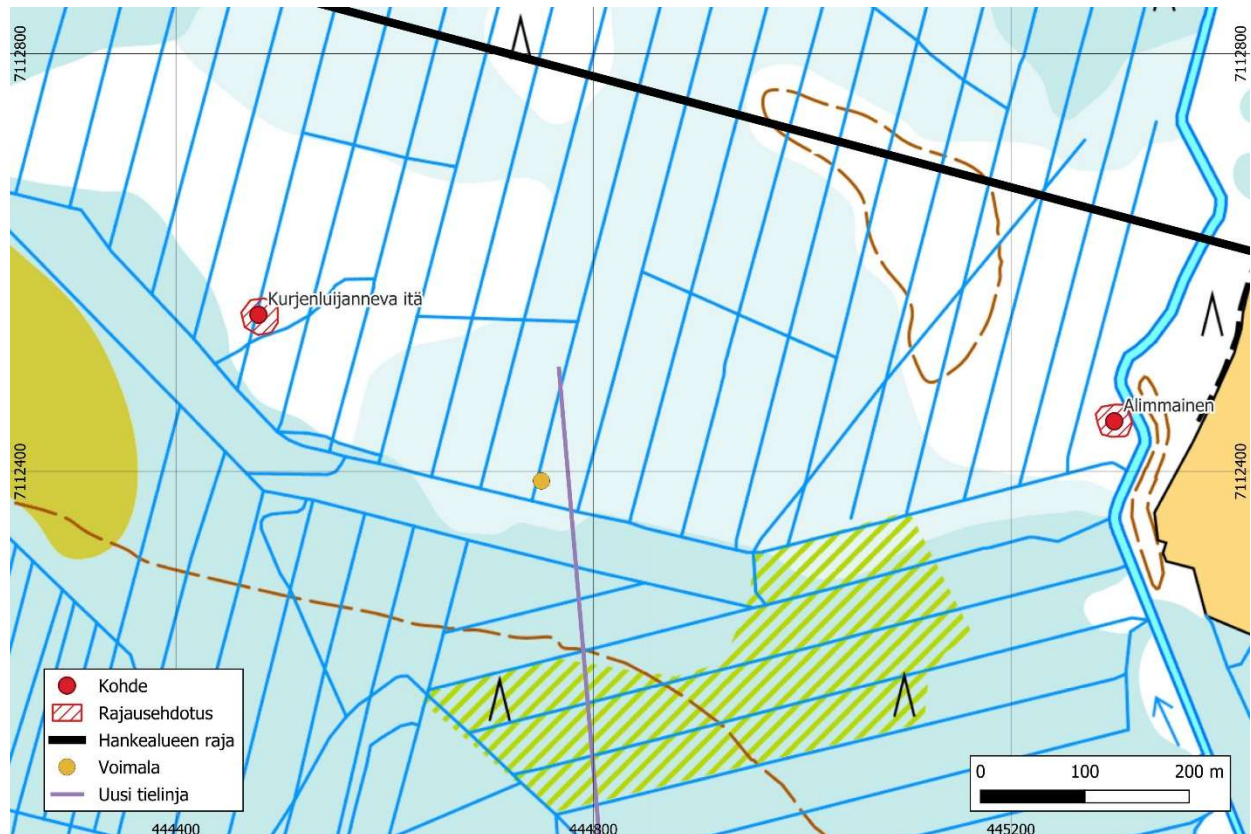
Löydöt: –

Kohde sijaitsee Ruonasenojan varressa, aivan hankealueen koilliskulmassa. Alueella on varsin tiheää kuusikkoa, koivikkoa ja pajukkoa. Itse kohteella kasvaa muutamia vanhempia puita ja kohde on rakennettu hieman korkeamman, hiekkaisen kumpareen päälle. Ympäristö vaikuttaa vanhalta pellolta tai niityltä. Ruonasenojaa on kohteen kohdalta oikaistu ja syvennetty. Lähin suunniteltu voimalanpaikka ja tielinja on noin 550 m kohteelta länteen.

Paikalla on selkeäpiirteinen tervahauta. Sen halkaisija on noin 9 m. Vallit ovat noin 2 m leveät ja 30–100 cm korkeat. Tervahaudan syvyys on arviolta 70 cm. Halssi on itään kohti Ruonasenojaa ja tervahaudan päästä noin 1,5 m leveä, 1,5 m syvä ja noin 4 m pitkä.

Kuva 9. Alimmaisen tervahauta. Idästä.

Kuva 10. Kohteen sijainti ja rajausehdotus. Pohjakartta: Maanmittauslaitos.

3. Isolehto

Mahdollinen muinaisjännös. Ehdotetaan rekisteröitäväksi kiinteänä muinaisjännökseenä

Rekisterissä: 1000048810

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat

Ajoitus: historiallinen

N 7110617 E 441672

Korkeus: 112 m mpy

Löydöt: –

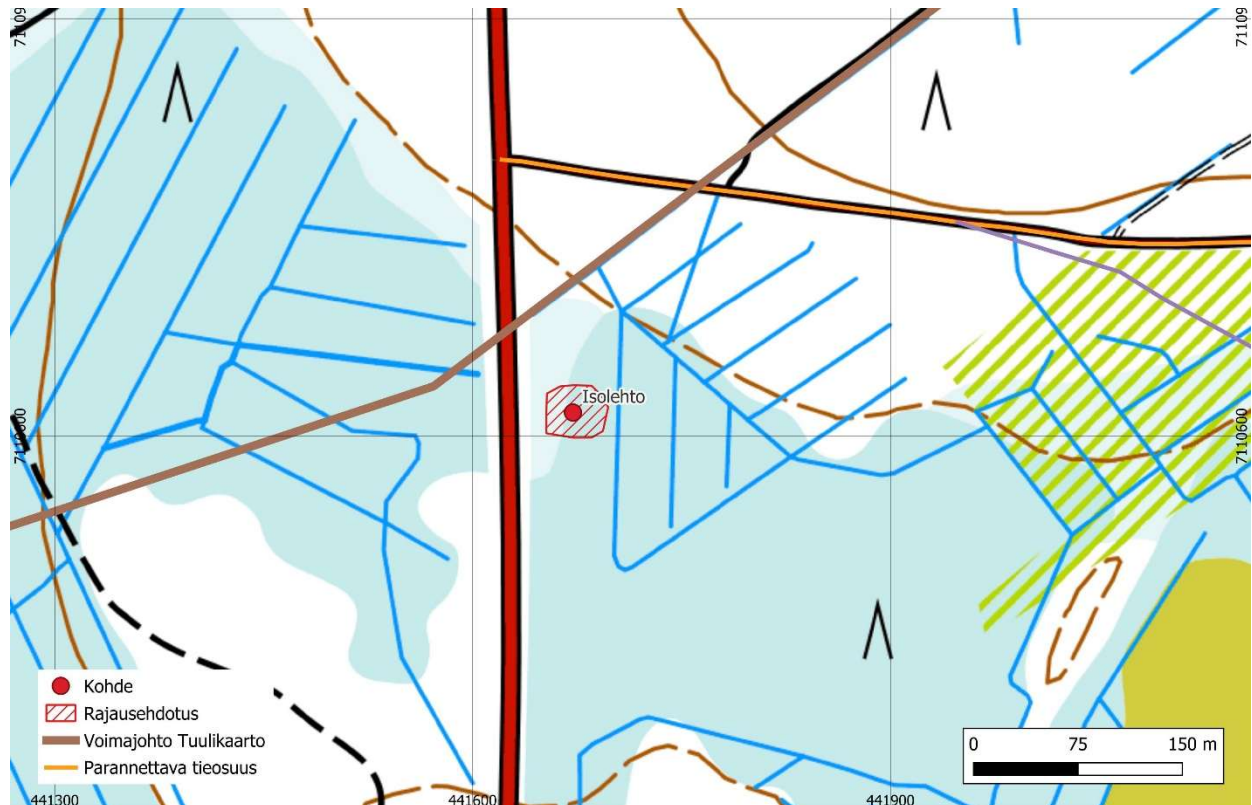
Kohde sijaitsee aivan nelostien varressa, noin 40 m itään tieltä ja 170 m etelään Hämeenkancaantien risteyksestä. Tuulikaarron voimajohtosuunnitelma kulkee kohteelta alle 100 m päässä pohjoisessa ja luoteessa. Alueen puusto on matalaa mäntytaimikkoa ja maaperä hiekaista. Itse kohteella kasvaa suurempia puita.

Paikalla on hyvin selkeäpiirteinen tervahauta. Sen kokonaishalkaisija on noin 15 m. Vallit ovat noin 3 m leveät ja halssin päästä 1,9 m korkeat.

Muulla korkeus on noin 60-90 cm. Tervahaudan syvyys on noin 100 cm. Halssi on jyrkkäpiirteinen ja osoittaa länteen. Se on tervahaudan päästä noin 2 m leveä ja 1,9 m syvä. Pituutta sillä on noin 5 m. Tervahaudan sisällä on sen pohjoisreunalla oletettavasti metsästäjien auki kaivama vanha ketunpesä.

Kuva 11. Isolehdon tervahauta. Länneestä.

Kuva 12. Kohteen sijainti ja rajausehdotus. Pohjakartta: Maanmittauslaitos.

4. Kurjenlujanneva länsi

Mahdollinen muinaisjäännös. Ehdotetaan rekisteröitäväksi muuna kulttuuriperintökohteena.

Rekisterissä: 1000048809

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: moderni

N 7111857 E 441910

Alakohde: N 7111846 E 441919

Korkeus: 108 m mpy

Löydöt: –

Kohde sijaitsee noin 330 m nelostieltä itään ja 1,1 km Hämeenkankaantien risteyksestä pohjoiskoilliseen. Alueen puusto on kuusikkoa ja maasto korpimaista matalaa kangasta ja ojitettua suota. Lähin voimalanpaikka ja samalla suunniteltu uusi tielinja on kohteelta noin 400 m eteläkaakkoon.

Paikalla on kaksi laakeapohjaista hiilimiilua. Pohjoisempi miilu (pääkohde) on halkaisijaltaan noin 13 m. Sitä kiertää kapea ja matalahko valli. Vallin leveys on 1,5 m ja korkeus noin 50 cm. Miilun pohja on hyvin tasainen.

Alakohde on pääkohteessa kiinni, sen kaakkoispuolella. Vallit on rakennettu yhteen. Alakohteen miilu on samankaltainen kuin pääkohde, mutta halkaisijaltaan hieman pienempi, noin 12 metrinen. Vallit ovat samanlaiset ja samankokoiset kuin pääkohteella. Molempien miilujen ympärillä on muutamia suurehkoja kuoppia.

Kohteet voi erottaa pyöreinä muotoina vuoden 1948 ilmakuvasta, joten ne tuskin ovat toista maailmansotaa vanhempia (kuva 15). Lisäksi

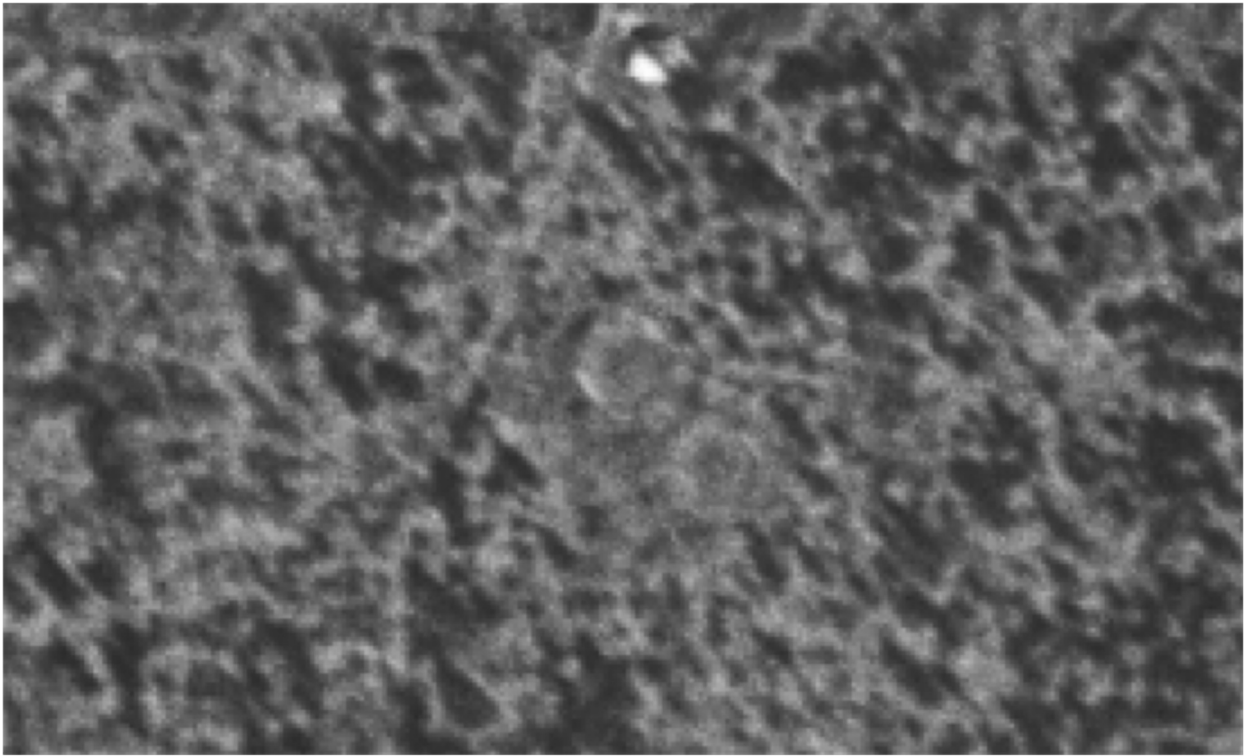
kohteiden pohjoispuolella näkyy vaalea poikkeama, joka voi olla miiluihin liittyvän rakennuksen katto. Rakennus on merkitty vuoden 1953 peruskarttaan. Rakennuksesta ei havaittu merkkejä maastossa.

Kuva 13. Kurjenlujanneva länsi pääkohteen miilu. Pohjoisesta.

Kuva 14. Kurjenlujanneva länsi alakohteen miilu. Etelästä.

Kuva 15. Kurjenlujanneva länsi miilut vuoden 1948 ilmakuvasa. Maanmittauslaitoksen ilmakuva-arkisto.

Kuva 16. Kohteen ja alakohteen sijainti ja rajausehdotus. Pohjakartta: Maanmittauslaitos.

5. Naulakaarto

Mahdollinen muinaisjännös. Ehdotetaan rekisteröitäväksi muuna kulttuuriperintökohteena.

Rekisterissä: 1000048815

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: moderni

N 7111196 E 443811

Alakohde: N 7111187 E 443802

Korkeus: 115 m mpy

Löydöt: –

Kohde sijaitsee Kurjenluiantien varressa, 30 m tien luoteispuolella ja noin 900 m Kurjenluiantien ja Hämeenkankaantien risteyksestä koilliseen. Lähin voimalanpaikka on noin 350 m kaakkoon. Paikalla kasvaa varttunutta, harvaa mäntyvaltaista metsää ja maaperä on kivistä hiekkaa tai soraa. Aluskasvillisuus on varpua ja sammalta.

Paikalla on kaksi hiilimiilua, jotka on rakennettu toisiinsa kiinni. Pääkohteen miilu on halkaisijaltaan noin 13 m. Sillä on matalat, mutta selkeä vallit. Vallien leveys on noin 1,5 m ja korkeus noin 50 cm. Miilun pohja on tasainen ja laakea.

Alakohteen miilu on miltei identtinen pääkohteen kanssa. Se sijaitsee pääkohteesta lounaaseen. Mitat ovat samat, kuin pääkohteella.

Kohteet erottuvat vuoden 1948 ilmakuvassa hyvin, joten ne eivät ole kovin iäkkäitä (kuva 19). Lisäksi peruskartalla 1953 näkyy miilujen

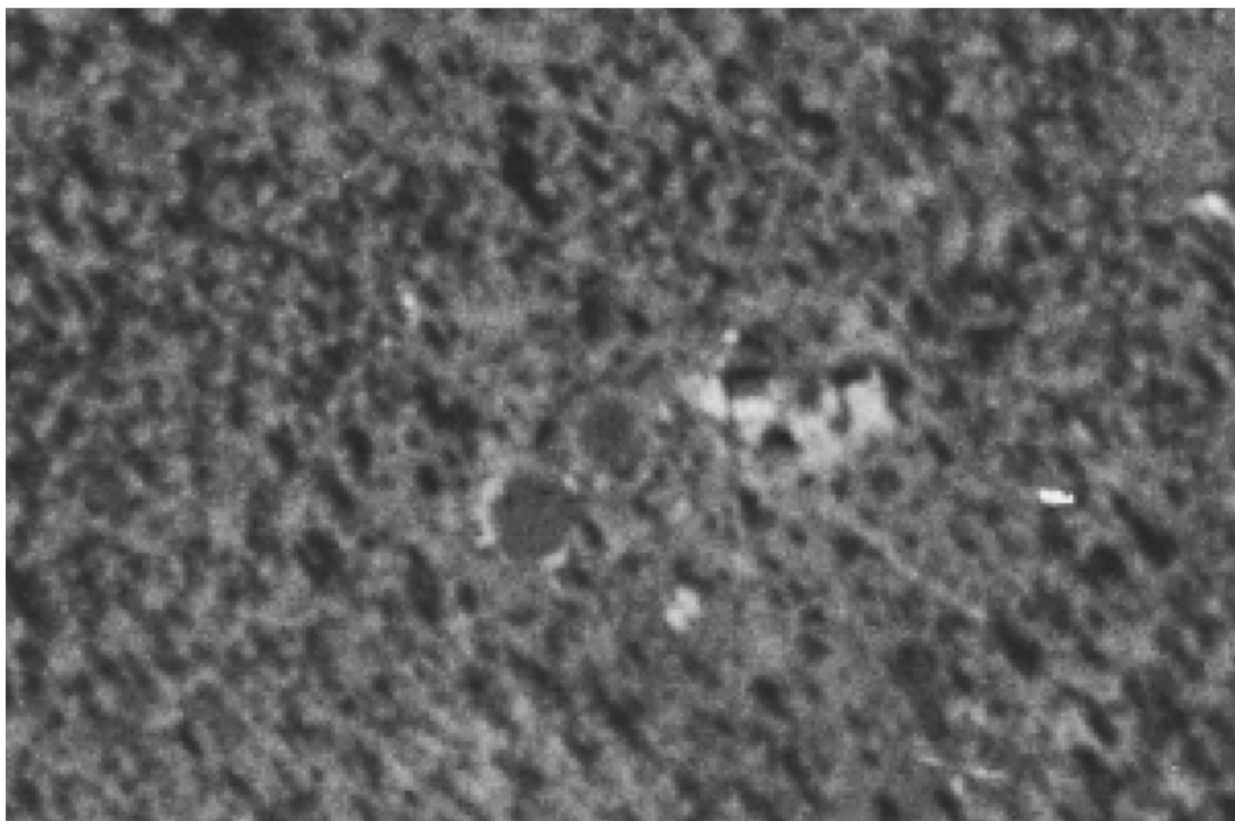
koillispuolella rakennus (kuva 20). Rakennuksesta ei havaittu merkkejä maastossa.

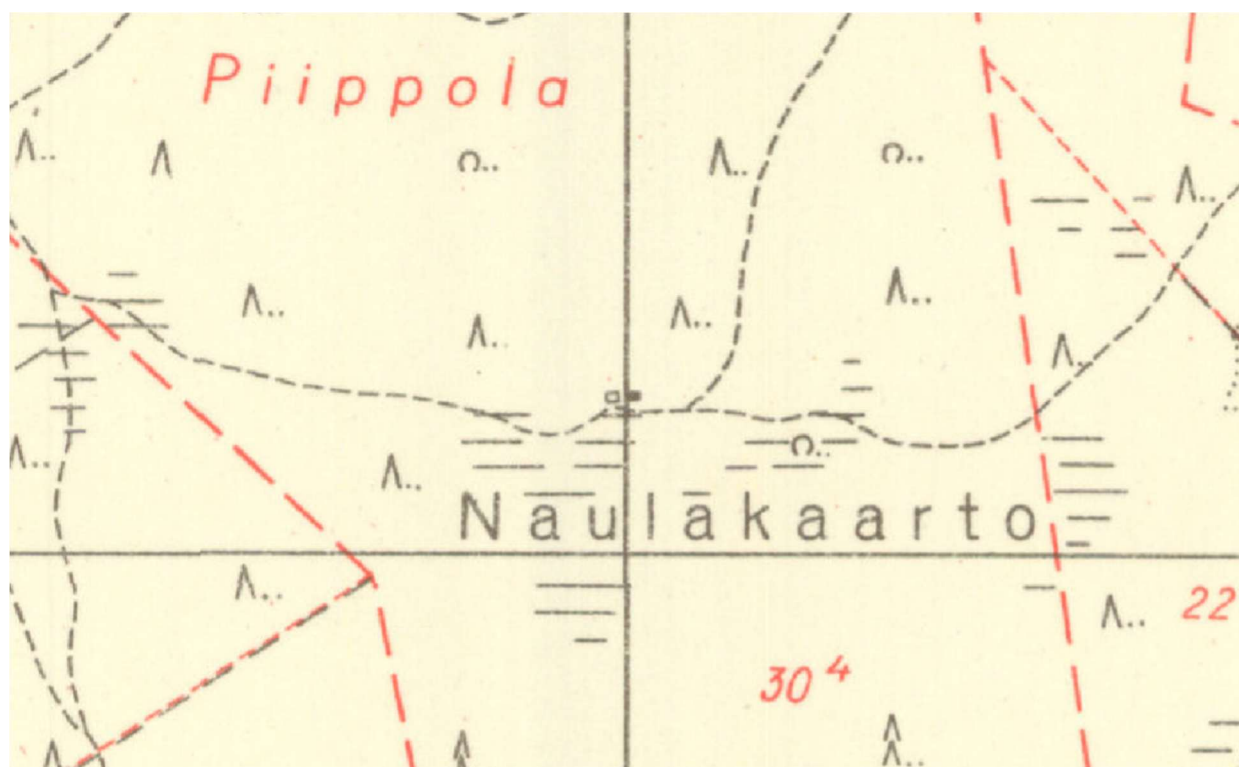
Kuva 17. Naulakaarto pääkohteen miilu. Etelästä.

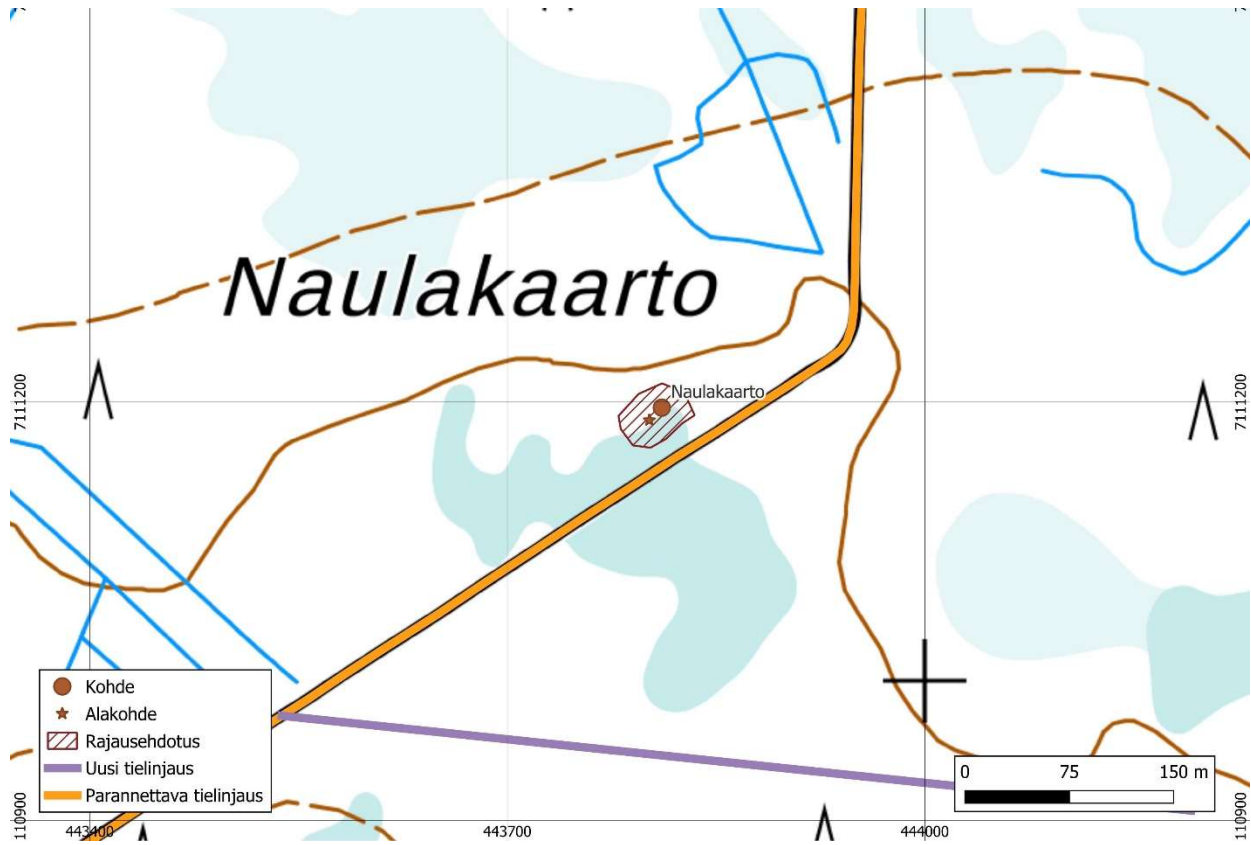
Kuva 18. Naulakaarto alakohteen miilu. Idästä.

Kuva 19. Naulakaarron miilut ja rakennukset vuoden 1948 ilmakuvassa. Maanmittauslaitoksen ilmakuvarkisto.

Kuva 20. Yksityiskohta peruskartalta 1953. Kohteen Naulakaarto kohdalla olevat rakennukset.

Kuva 21. Kohteen ja alakohteen sijainti ja rajausehdotus. Pohjakartta: Maanmittauslaitos.

6. Papinkorpi

Mahdollinen muinaisjäännös. Ehdotetaan rekisteröitäväksi muuna kulttuuriperintökohteena.

Rekisterissä: 1000048816

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: moderni

N 7110886 E 444576

Alakohde: N 7110893 E 444602

Korkeus: 112 m mpy

Löydöt: –

Kohde sijaitsee Papinkorpeen menevän metsäautotien varressa, noin 30 m tieuran länsipuolella. Tie on merkitty parannettavaksi tieosuudeksi suunnitelmakarttaan. Kohde on ojitetulla, matalalla kankaalla. Oja menee läpi sekä kohteesta että alakohteesta, niiden eteläpuolikkaasta. Puusto on enimmäkseen kuusta ja aluskasvillisuus varpua ja sammalta.

Paikalla on kaksi hiilimiilua. Pääkohde on kokonaishalkaisijaltaan noin 14 m. Sen vallit ovat 1,5 m leveät ja noin 50 cm korkeat. Miilun pohja on tasainen ja laakea.

Alakohteen miilu on saman kokoinen kuin pääkohde, mutta sen vallit ovat rikkonaiset ja epämääräiset.

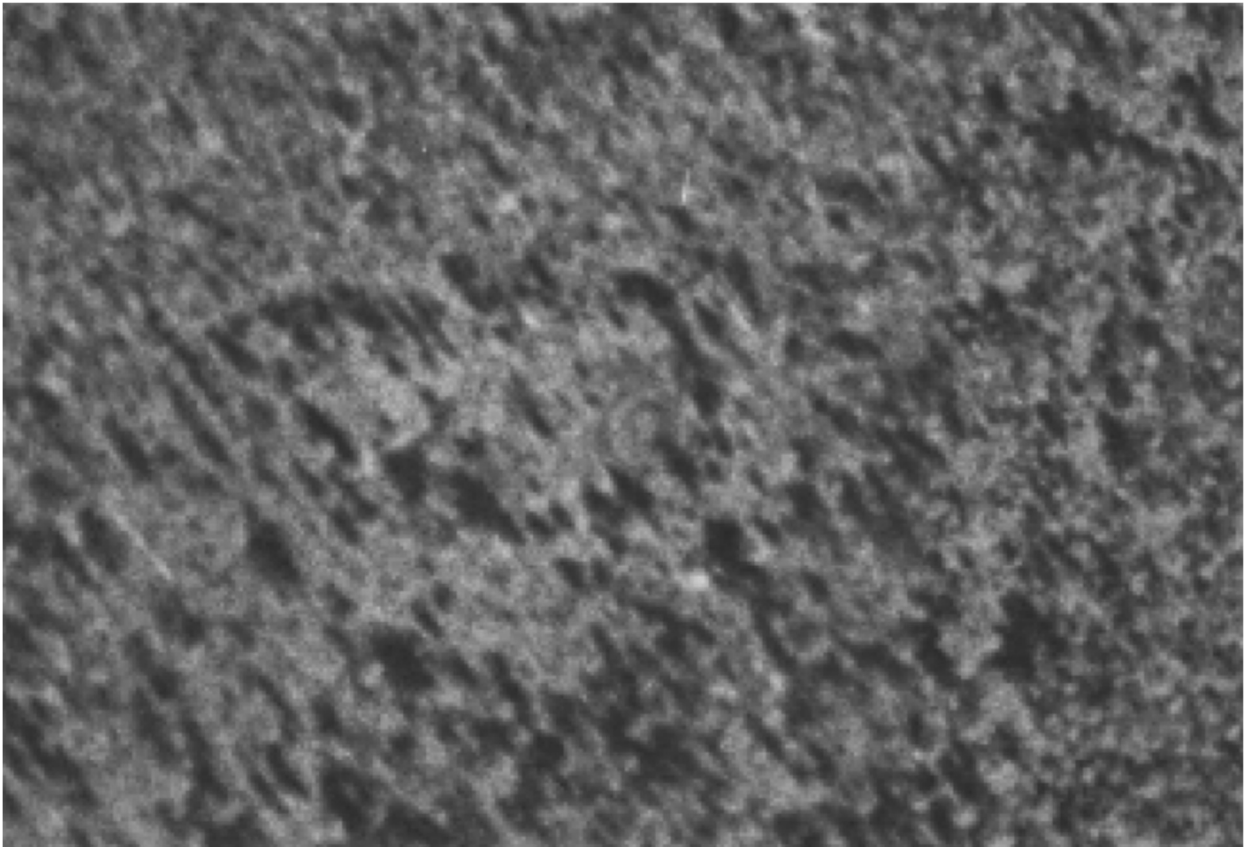
Ainakin toinen miiluista erottuu vuoden 1948 ilmakuvasa (kuva 24). Kohteiden ajoitus lienee melko nuori.

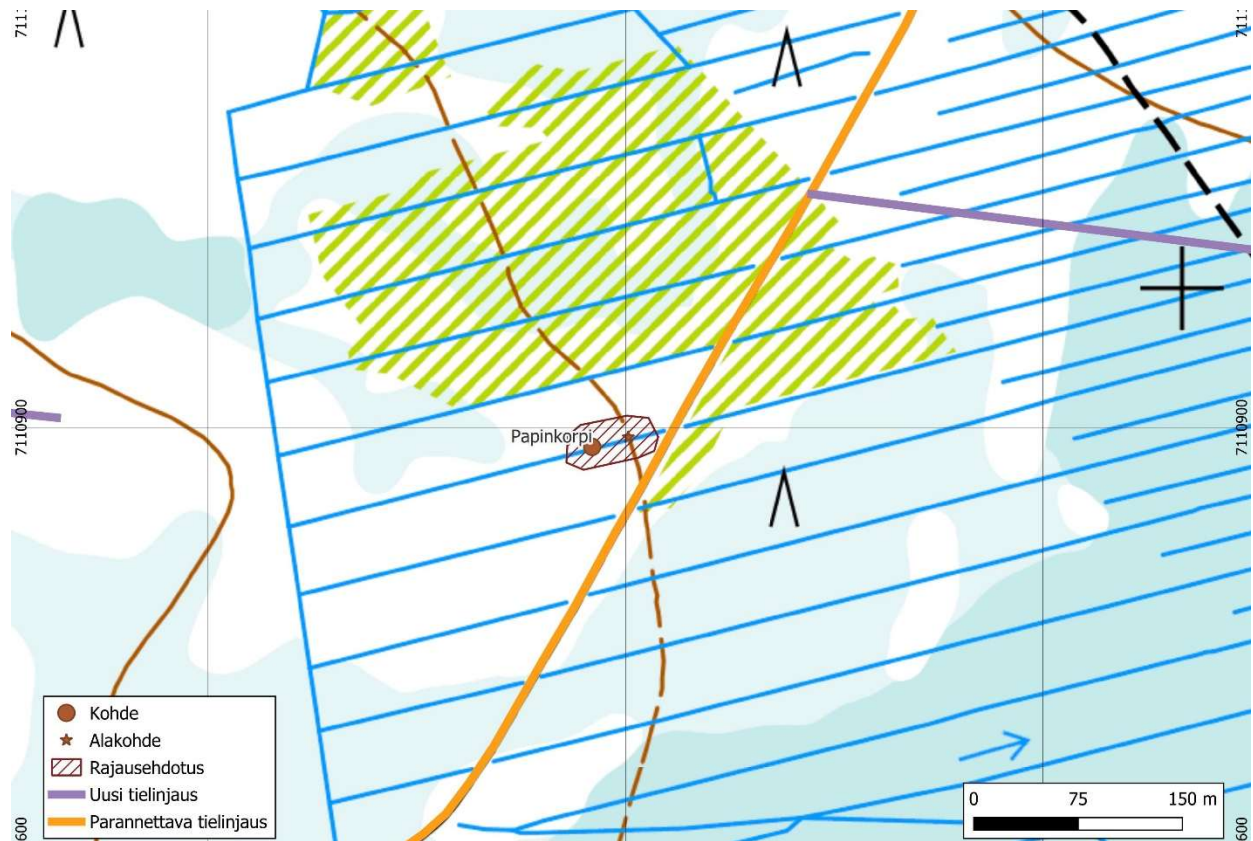
Kuva 22. Pääkohteen miilu. Etelästä.

Kuva 23. Alakohteen miilu. Lännestä.

Kuva 24. Kohde vuoden 1948 ilmakuvassa. Toinen miiluista näkyy pyöreänä poikkeamana kuvan keskellä. Maanmittauslaitoksen ilmakuva-arkisto.

Kuva 25. Kohteen ja alakohteen sijainti ja rajausehdotus. Pohjakartta: Maanmittauslaitos.

7. Telinaho 2

Mahdollinen muinaisjäännös. Ehdotetaan rekisteröitäväksi muuna kulttuuriperintökohteena.

Rekisterissä: 1000048812

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: moderni

N 7110716 E 442925

Alakohde: N 7110707 E 442939

Korkeus: 117 m mpy

Löydöt: –

Kohde sijaitsee Hämeenkancaantien varressa, noin 15 m tieuran eteläpuolella. Lähin suunniteltu voimalanpaikka on 280 m päässä kohteelta koilliseen. Hämeenkancaantie on merkitty parannettavaksi tieosuudeksi hankesuunnitelmassa. Kohteella kasvaa tiheää sekapuustoa ja aluskasvillisuus on varpua, pajua ja heinää.

Paikalla on kaksi hiilimiilua. Niistä läntisempi (pääkohde) on hyvin epämääräisen muotoinen ja valleiltaan rikkonainen. Sen halkaisija on noin 13 m. Vallin voi arvoioda olleen noin 50 cm korkea ja 1,5 m leveä. Siitä puuttuu pätkiä sekä etelä- että pohjoispuolella. Pohjoinen valli on voinut vaurioitua tietä tehtäessä.

Alakohteen miilu on pääkohteen kaakkoispuolella, melkein siinä kiinni. Se on halkaisijaltaan noin 16 m ja sen vallit ovat noin 50 cm korkeat. Molempien miilujen pohja on tasainen ja ne muistuttavat läheisesti muita tämän raportin nuorempia miilurakenteita.

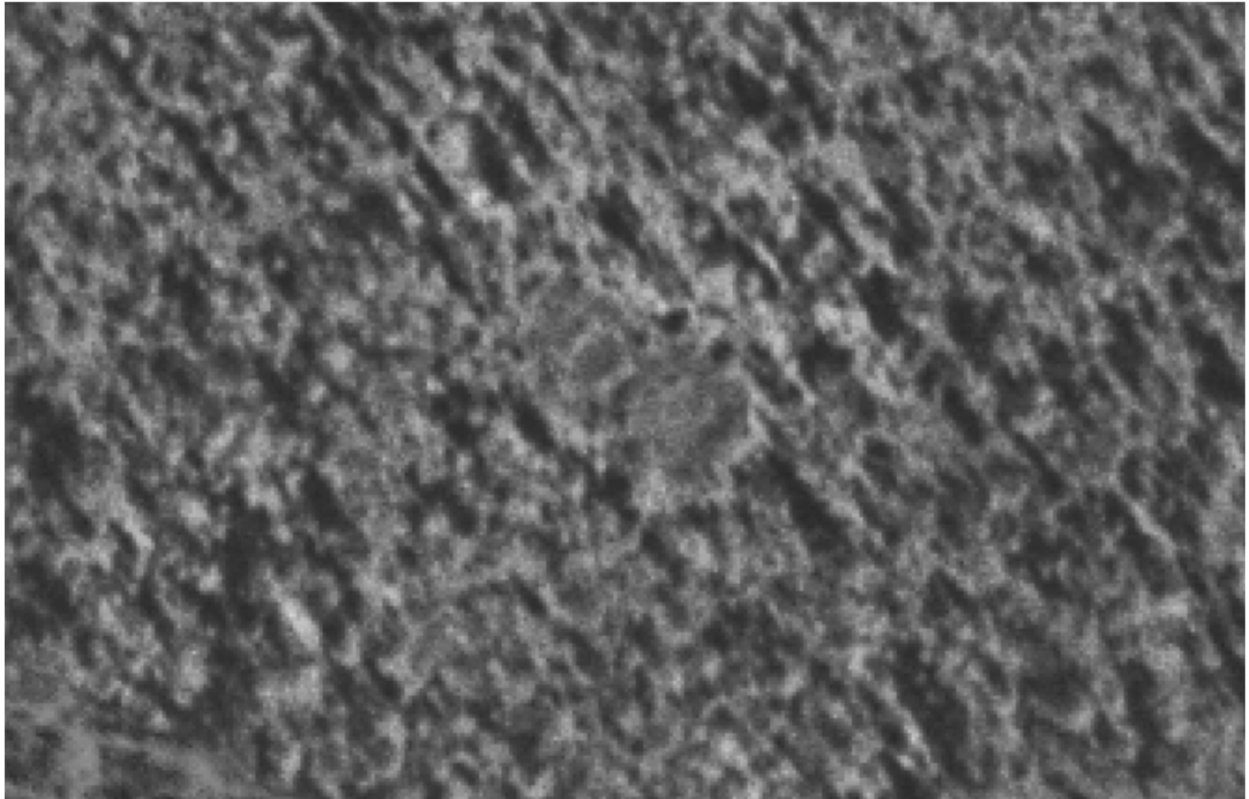
Vuoden 1948 ilmakuvassa erottuu miilujen kohdalla aukea, jossa vaikuttaa erottuvan läntisemmän miilun vallit (kuva 28).

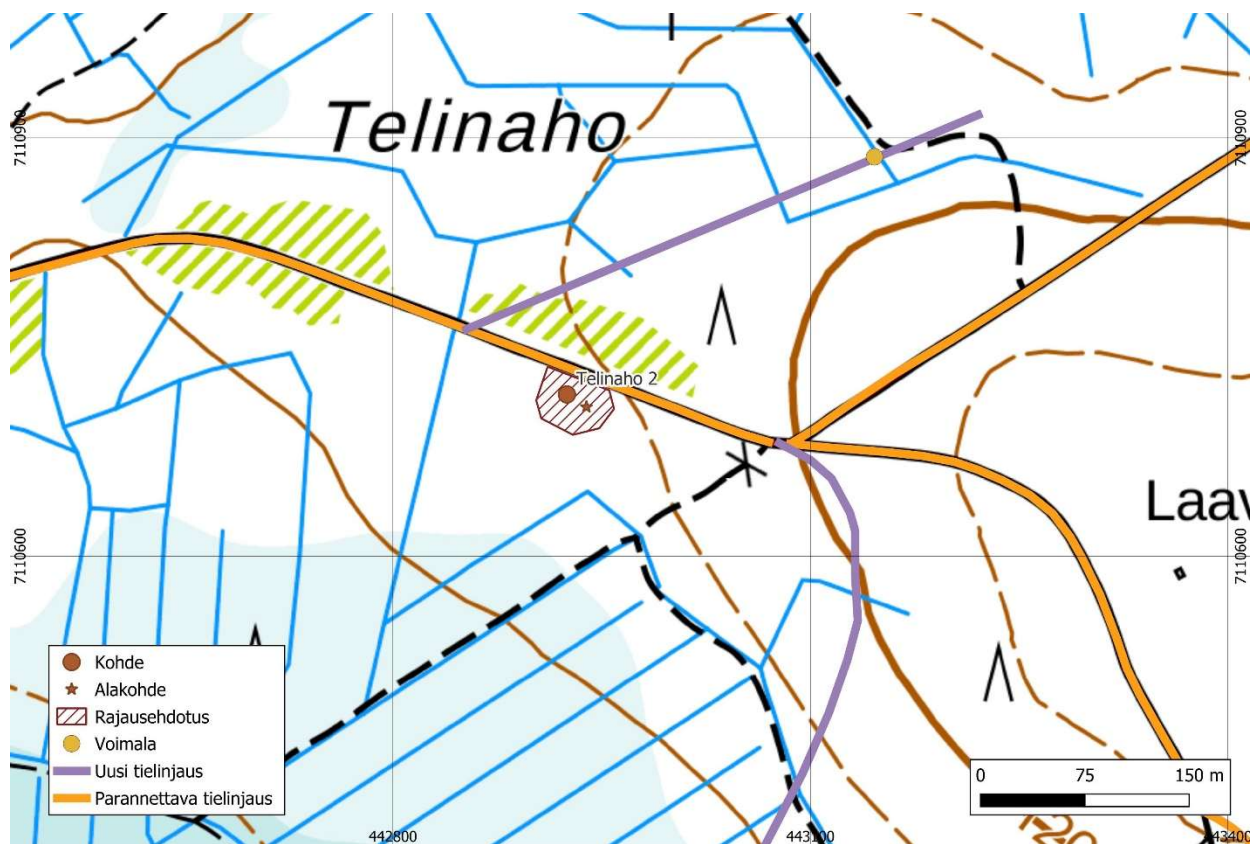
Kuva 26. Pääkohteen miilu. Luoteesta.

Kuva 27. Alakohteen miilu. Lännestä.

Kuva 28. Telinaho 2 miilualue vuoden 1948 ilmakuvassa. Maanmittauslaitoksen ilmakuva-arkisto.

Kuva 29. Kohteen ja alakohteen sijainti ja rajausehdotus. Pohjakartta: Maanmittauslaitos.

5. Yhteenveto tutkimuksen tuloksista

Inventoinnissa tarkastettiin Pohjois-Pohjanmaan museon osoittamat seitsemän mahdolliseksi muinaisjäänöksiksi merkittyä LIDAR-5p-havaintoja. Viisi kohteista oli miilukohteita ja kaksi tervahautaa. Yksi miilukohde, Kurjenlujanneva itä, tulkittiin iäkkäämmäksi, kuin muut tarkastetut miilut. Loput miilukohteet ovat verrattaen nuoria, eivätkä näin ollen ole kiinteitä muinaisjäänöksiä.

Inventoinnissa havaittiin kolme kiinteää muinaisjäänöstä ja neljä muuta kulttuuriperintökohdetta.

Kohde 3 on alle 100 m päässä suunnitellusta sähkölinjasta. Se tulee ottaa huomioon suunnitelmien toteutuksessa. Kohteet 5, 6 ja 7 sijaitsevat hyvin lähellä suunniteltuja parannettavia teitä.

Vaalassa 30.5.2025

Taneli Leinonen

Arkeologi, HuK

Maanala Oy

6. Lähteet

Internet-lähteet:

Geologian tutkimuskeskuksen ylläpitämä Maankamara-karttapalvelu [<https://gtkdata.gtk.fi/maankamara/>].

Helsingin yliopiston digitaalisten ihmistieteiden keskuksen ylläpitämä Nimisampo-verkkopalvelu [<https://nimisampo.fi/fi/>].

Maanmittauslaitoksen ylläpitämä Paikkatietoikkuna-karttapalvelu [<https://kartta.paikkatietoikkuna.fi>].

Museoviraston ylläpitämä Kulttuuriympäristöpalveluikkuna eli niin sanottu Muinaisjäännösrekisteri [<https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/portti/read/asp/default.aspx>].

Nimiarkisto (NA):

Savinen, S-L. 1971–72. Nimistökeräys Piippola. Nimiarkisto, Kotimaisten kielten keskus.

Kartat:

Lithov, I. 1773a. *Sjunde Charta Del öfver Pippola Bys Åkrar och en Del Ängar i Sikajoki Sochn.* Piippola 1²A—III. Maanmittauslaitoksen uudistusarkisto.

Lithov, I. 1773b. *Sjunde Charta Del öfver Pippola Bys Åkrar och en Del Ängar i Sikajoki Sochn.* Piippola 1²B—III. Maanmittauslaitoksen uudistusarkisto.

Lithov, I. 1773c. *Sjunde Charta Del öfver Pippola Bys Åkrar och en Del Ängar i Sikajoki Sochn.* Piippola 1⁶B—III. Maanmittauslaitoksen uudistusarkisto.

Pitäjänpitkäkartta 1846a. *Kärsämäki 3411 07 + 08.* Maanmittauslaitoksen historiallinen kartta-arkisto, Kansallisarkisto.

Pitäjänpitkäkartta 1846b. *Piippola 3411 08.* Maanmittauslaitoksen historiallinen kartta-arkisto, Kansallisarkisto.

Peruskartta 1953. *3411 08 Ruonasenoja.* Maanmittauslaitos.